

TÜRK-İŞ
TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI
KONFEDERASYONU

Türk-İş
Hukuk
Bürosu

BAŞKANLAR KURULUNA SUNULAN
YÖNETİM
KURULU
ÇALIŞMA
RAPORU

6 NİSAN 1990
ANKARA

TÜRK-İŞ
Bilgi Merkezi

TÜRK-İŞ
TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI
KONFEDERASYONU

BAŞKANLAR KURULUNA SUNULAN
YÖNETİM
KURULU
ÇALIŞMA
ROPORU

6 NİSAN 1990
ANKARA

TÜRK-İŞ
Bilgi Merkezi

Tarih:.....

Demirbaş No: 1365

Tasnif No: 331.8806.Baş N 90

İşgideri işlenmiştir

TÜRK-İŞ BAŞKANLAR KURULU LİSTESİ

- 1- Şevket YILMAZ
2- Orhan BALTA
3- Enver TOÇOĞLU
4- Mustafa BAŞOĞLU
5- Mehmet BAMYACI
6- Sabri ÖZDEŞ
7- H. Hüseyin KAYABAŞI
8- Şemsi DENİZER
9- Münir CEYLAN
10- Hüseyin DOĞDU
11- Hüseyin KARAKOÇ
12- Abdurrahman UZUNYAŞA
13- Hikmet ALCAN
14- Sait BÜRÇÜN
15- Zeki POLAT
16- Yener KAYA
17- Gural ERÇAKIR
18- Fikri KARAKADILAR
19- Ali Ekber GÜVENÇ
20- Tamer SONALP
21- Metin TIRYAKIOĞLU
22- Tamer ERLAN
23- Necati ALTUNKAYNAK
24- Mustafa ÖZBEK
25- Behzat ERDAL
26- Nazım TUR
27- Bayram MERAL
28- Nejat KARAÖZ
29- Faruk BARUT
30- Mahmut ÖZONUR
31- Kenan GÜRBÜZ
32- Ahmet BALAMAN
33- Sabri TOPÇU
34- Nurettin GİRGİNER
35- Emin KUL
36- Atılay AYÇİN
37- Melih Hüsnü YILMAZ
38- Ali AKBAL
39- Savaş BENLİ
40- Cemal BAKINDI
41- Kenan DURUKAN
42- Ziya SONAY
43- Fuat ALAN
44- Hasan SOYSAL
45- Önder KOLUNOĞLU

- TÜRK-İŞ Genel Başkanı
TÜRK-İŞ Genel Sekreteri
TÜRK-İŞ Genel Mali Sekreteri
TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri
TÜRK-İŞ Genel Teşkilatlandırma Sekreteri
TARIM-İŞ Sendikası Genel Başkanı
TÜRKİYE MADEN-İŞ Sendikası Genel Başkanı
GENEL MADEN-İŞ Sendikası Genel Başkanı
PETROL-İŞ Sendikası Genel Başkanı
PETROL-İŞ Sendikası Genel Sekreteri
TEKGIDA-İŞ Sendikası Genel Sekreteri
TEKGIDA-İŞ Sendikası Genel Mali Sekreteri
ŞEKER-İŞ Sendikası Genel Başkanı
TEKSİF Sendikası Genel Başkan Vekili
TEKSİF Sendikası Genel Sekreteri
DERİ-İŞ Sendikası Genel Başkanı
AĞAÇ-İŞ Sendikası Genel Başkanı
SELÜLOZ-İŞ Sendikası Genel Başkanı
BASIN-İŞ Sendikası Genel Başkanı
BASS Sendikası Genel Başkanı
BASİSEN Sendikası Genel Başkanı
ÇİMSE-İŞ Sendikası Genel Başkanı
KRİSTAL-İŞ Sendikası Genel Başkanı
TÜRK METAL Sendikası Genel Başkanı
TÜRK METAL Sendikası Genel Başkan Vekili
DOK GEMİ-İŞ Sendikası Genel Başkanı
YOL-İŞ Sendikası Genel Başkanı
YOL-İŞ Sendikası Genel Başkan Vekili
TES-İŞ Sendikası Genel Başkanı
TES-İŞ Sendikası Genel Başkan Vekili
TEZKOOP-İŞ Sendikası Genel Başkanı
KOOP-İŞ Sendikası Genel Başkanı
TÜMTİS Sendikası Genel Başkanı
DEMİRYOL-İŞ Sendikası Genel Sekreteri
TÜRKİYE DENİZCİLER Sendikası Genel Başkanı
HAVA-İŞ Sendikası Genel Başkanı
LİKAT-İŞ Sendikası Genel Başkanı
HABER-İŞ Sendikası Genel Başkanı
SAĞLIK-İŞ Sendikası Genel Başkan Vekili
TOLEYİS Sendikası Genel Başkanı
TÜRK HARB-İŞ Sendikası Genel Başkanı
TGS Genel Sekreteri
BELEDİYE-İŞ Sendikası Genel Başkanı
BELEDİYE-İŞ Sendikası Genel Sekreteri
TÜRK-SEN Genel Başkanı

Akram Sami

İ Ç İ N D E K İ L E R

SUNUŞ

I- EKONOMİK VE SOSYAL ALANDAKİ GELİŞMELER	1
- 1990 yılı Programı	4
- Konsolide Bütçe Dengesi	8
- Para Programı	10
- Konvertibilite	12
- Vergi	13
- Enflasyon	16
- Gıda Harcaması	20
- Karşılaştırmalı Göstergeler	24
- Toplu İş Sözleşmeleri ,.....	26
II- İŞÇİ HAK VE ÖZGÜRLÜKLERİ İLE İLGİLİ ÇALIŞMALAR.....	33
A- İşçi Hak ve Özgürlüklerinin Korunması ve Geliştirilmesi için Yapılan Çalışmalar	33
- Yeni Yıl Mesajı	39
- Türk-İş Hukuk Danışmanları Toplantısı.....	39
- Toplu İş Sözleşme Koordinasyon Kurulu	40
- Grizu Cinayeti	41
- Türk-İş'e Bombalı Saldırı ve Tepkiler	43
- Cinayetleri Kınama	45
- Olağanüstü Başkanlar Kurulu Toplantısı	45
- Türk-İş Başkanlar Kurulu Bildirisi	48
- Türk-İş/Hükümet Görüşmesi (13 Mart 1990)	51
- Türk-İş/Hükümet Görüşmesi (22 Mart 1990)	52
- Bakanlığın Çağrısı Üzerine Yapılan Üçlü Toplantı	53
- Enflasyon Farkının Genelleştirilmesi.....	54
- Genel Sağlık Sigortası	54
- İşvereni ve İşçi Kırımını Protesto Mitingi	56
- Çalışma Hayatı ile ilgili TV Programı	56
- Toplumsal Uzlaşma Semineri.....	57
- Dünya Tüketici Hakları Günü	60
- İnsani Çalışma Ortamının Koşulları Paneli	60

B- Yasal Çalışmalar	62
- Anayasa ve Yasalara Ait Değişiklik Önerileri	62
- Sözleşmeli Personel ile İlgili 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararname	62
C- Sosyal Güvenlikle İlgili Gelişmeler	65
- Sosyal Güvenlik Uygulamaları	65
- Genel Sağlık Sigortası Yasa Tasarısı	67
- İdari Düzenlemeler	68
- Sendika Genel Başkanlıkları, Bölge ve İl Temsilciliklerine Yapılan Duyurular	70
III- EĞİTİM ÇALIŞMALARI	71
- Çağdaş Demokrasiye Ulaşmada Sendikaların Rolü Sempozyumu.....	71
- Genel Eğitim Sekreterleri Toplantısı	72
- Sosyal ve Ekonomik Demokrasi Anlayışı Seminerleri	73
- Genel Kurullar Nedeniyle Yapılması Ertelenen Seminerler	74
- Şube Yöneticileri Temel Temsilcilik Seminerleri	75
- İşçi Sağlığı-İş Güvenliği Seminerleri	76
- Eğitimcilerin Eğitimi Semineri	76
- Kadın İşçiler Eğitim Seminerleri	77
- Çalışma Ekonomisi Sempozyumu	78
- İşçi Sağlığı ve Aile Planlaması Projesi Çalışmaları	79
- Katılınan Toplantı ve Seminerler	80
IV- TEŞKİLATLANDIRMA ÇALIŞMALARI	85
- Büro İçi Çalışmaları	86
- Türk-İş Teşkilat Albümü	86
- İkili Sendikalar	87
- İşten Çıkarmalar	87
- Bünye Dışı Kuruluşlar	88
- Yeni Atanan İl Temsilcileri	91
- "1 Mayıs"	92
- Genel Teşkilatlanma Sekreterinin Görev Gezileri	93
- Kooperatifçilik Çalışmaları	94
- Tüketicinin Korunması Çalışmaları	95

V- ARASTIRMA MERKEZİ ÇALIŞMALARI	96
VI- HUKUK BÜROSU ÇALIŞMALARI	97
- Mevzuat Çalışmaları	97
- Davalar	98
- Diğer Çalışmalar	99
VII- DIŞ İLİŞKİLER BÖLÜMÜ ÇALIŞMALARI	100
VIII- BASIN VE HALKLA İLİŞKİLER BÖLÜMÜ ÇALIŞMALARI	101
IX- MALİ RAPOR	102

S U N U Ş

Başkanlar Kurulumuzun Değerli Üyeleri,

1990 yılının ilk olağan Başkanlar Kurulu toplantısına sunulmak üzere, 15.Genel Kurul'dan bugüne kadar TÜRK-İŞ faaliyetlerinin özetini kapsayan rapor hazırlanmış ve bilgilerinize sunulmuştur.

15.Genel Kurul tarihinin üzerinden üç ayı aşkın bir zaman geçmiş bulunmaktadır. Geçen zaman içinde ülkemizde meydana gelmiş bulunan çoğu üzücü olaylar Başkanlar Kurulumuzun bir kez olağanüstü olarak toplanmasına neden olmuş ve sorunlarımızı müzakere etmiştik.

Raporumuzun ilk bölümünde son dönem ekonomik ve sosyal gelişmeleri özetlenmiştir.

Halen yürütülmekte olan toplu iş sözleşmelerindeki son durum tablo halinde sunulmuştur. Diğer bölümde, işçi hak ve özgürlükleri ile ilgili çalışmalar ve yasal alandaki değişimler ile sosyal güvenlik konuları ayrıntılı olarak alt başlıklarla işlenmiştir.

Raporumuzun diğer bölümleri ise, Teşkilâtlandırma, Eğitim, Hukuk, Basın ve Halkla İlişkiler, Dış İlişkiler ve Araştırma Bölümlerimizin faaliyetlerinin özetlendiği bilgilerden oluşmaktadır.

Konfederasyonumuzun mali durumu "Mali Rapor" ile bilgilerinize sunulmaktadır.

Bilgilerinize saygıyla sunuyoruz.

YÖNETİM KURULU

I-EKONOMİK ve SOSYAL ALANDAKİ GELİŞMELER

TÜRK-İŞ'in 15 nci Genel Kurul çalışmalarında; uygulanmakta olan ekonomik ve sosyal politikaların çalışanlara dönük yüzünün olumsuzluğuna işaret edilmiş ve başta işçiler olmak üzere iktisaden zayıf olan geniş halk kesimlerinin "insanca yaşam düzeyi" ne ulaştırılmaları doğrultusundaki mücadelenin sürdürülmesi istenmiştir. Çalışma ve yaşama koşullarının iyileştirilmesi biçiminde nitelendirilebilecek bu yaklaşımın, herşeyden önce "sosyal devlet" ilkelerinin ülkede egemen kılınması ve "sosyal adalet temelinde biçimlenecek toplumsal düzen" arayışlarına yönelmesi, son on yıllık uygulamaların bir bakıma doğal sonucu da olmaktadır. Bu noktada, çalışanlardan yana iktisat politikaları arayışlarının, beraberinde sosyal ve siyasal bir çok alanda temel sayılabilecek dönüşümlerle bir arada değerlendirilmesi gereği kendini göstermektedir.

Toplumsal çeşitli kesimleri arasındaki farklı hak ve çıkar çatışmalarının, kişisel değil toplumsal bir özellik taşıdığı dikkate alındığında, "consensus" gibi hedefi belirsiz çağrıların, çalışanlar aleyhine sürdürülen ekonomik ve sosyal politikaların değişik boyutlarla da olsa sürdürülmesi amacına dönük olması beklenebilecek bir gelişme olmaktadır. Yaşanan olağanüstü koşulların bir sonucu olarak çalışan kesimin son on yıldan bu yana katlanmak zorunda olduğu fedakârlıklar da gözönünde tutulduğunda, "ekonomide yeni arayışların" zorunlu kılacağı bazı uygulama ve fedakarlığın çalışanlar dışında olması gerekmektedir.

Ülkede uygulanmakta olan ekonomik politikanın büyüme, bölüşüm ve ekonomik bağımsızlık amaçlarında birleşmek temel yaklaşım itibariyle mümkün olmakla beraber, bu amacın gerçekleştirilmesinde izlenecek iktisat politikaları çalışanlar açısından farklı sonuçlar vermektedir.

1980'li yıllarda uygulanagelen ekonomik politikaların gelir bölüşümünü çalışanlar aleyhine bozduğu ve bu kesimin refah düzeyini geriletmediği, bu konuda yapılan bilimsel çalışma bulgularının da ötesinde, günlük yaşamın çarpıcı örnekleriyle ortaya çıkmıştır. Öte yandan, ekonomiyi işler hale getirmenin ve daha da giderek tekrar büyür durumda tutmanın bir maliyetinin bulunduğu, egemen olan yaklaşımın savunduğu görüş olmaktadır. Buna göre, ekonomiyi işler durumda tutmak için, sürekli yinelenmediği üzere, iç talebin ve iç pazarın daralması ile dış pazarlara yönelme ve ihracat artışı sağlanır ve büyümenin sürmesi sağlanabilir. Kuşkusuz bu noktada, enflasyonun gelir dağılımını bozan etkisi katlanılması gereken bir zorunluluk olarak algılanmakta ve büyümenin gereği olduğu açıklamalarına itibar edilmesi istenmektedir.

Bu açıklamalar, şimdiye kadar sürdürülen ekonomik uygulamaların çalışanlar ve emek gelirleri aleyhindeki temel boyutunu gözardı eden yaklaşımları kapsamaktadır. Ancak 1989 yılında uygulamaya başlanan ve içinde bulunduğumuz yılın başlarında açıklanan parasal politikalar, anti-enflasyonist unsurların başarıya ulaşmasının da birtakım fedakârlıklar ve "gelirler politikası" kapsamında değerlendirme ve uygulamalara ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir. Kuşkusuz bu yaklaşım, enflasyonu düşürmeye yönelik "ciddi ve tutarlı" politikaların tek başına gelir bölüşümünü düzeltmeyeceğinin bir göstergesi olmaktadır.

İktisat politikasının içinde bulunduğu durumun ve 1990 yılı öngörülerinin değerlendirilmesi, çalışanları ve ülke geleceğini yakından ilgilendirmektedir ve bu bakımdan bu sürecin iyi anlaşılması gerekmektedir.

1989 yılında ekonomik politikanın hedeflenen amaçları gerçekleştiremediği ortaya çıkmıştır. D.İ.E.tarafından hazırlanan gayrisafi milli hasıla ikinci tahminine göre, hemen hemen tüm sektörlerin büyüme hızında 1988'e kıyasla önemli gerilemeler meydana gelmiş ve GSMH artışı % 3.4'den % 1.2'ye düşmüştür. Bu noktada, Merkez Bankasının 1990 yılına girerken Türk ekonomisini değerlendirdiği bir çalışmasındaki şu ifadeler, çalışanlar ve ekonomik politika uygulayıcıları bakımından çarpıcı olmaktadır : "...yılın ikinci yarısından itibaren, yaz aylarında yapılan yüksek oranlı maaş ve ücret ayarlamalarının iç talep ve iç talep bekleyişleri üzerinde olumlu etki yapmasıyla, ekonomi sanayi kesiminden başlayan bir canlanma sürecine girmiştir. Bunun sonucu olarak yılın ilk yarısındaki "sıfır büyüme" öngörüsü doğrulanmamıştır." Bu ifadeler ayrı bir yoruma ihtiyaç duyulmayacak kadar açıktır. Fakat bu tesbitin ötesinde, fiyat artış hızında varolduğu öne sürülen düşmenin, birtakım unsurun yanı sıra, "yılın ikinci yarısındaki talep artışının kapasite kullanımını arttırmak yoluyla birim maliyetler üzerinde azaltıcı etki" yapmasından kaynaklandığına işaret edilmesi, çalışanlar açısından ve işçi ücretlerine yapılan yüksek oranlı artıştan şikayetçi olanlar bakımından önemli ve dikkatle değerlendirilmesi gereken bir gelişmedir.

Fiyat istikrarının işçi ücretlerinin dışında aranması gerektiği ve "düşük ücret" temelinde biçimlenecek ekonomik uygulamaların sonuç itibarıyla ülke ekonomisini ve giderek toplumsal yapıyı sarsacağı dikkate alınmalıdır. Geçmiş dönemde yaşanan deneyimlerin gelecek için yol gösterici yönü gözönünde bulunması gereken unsurların başındadır.

Kaldı ki, geçirdiğimiz dönem yurdumuzda görülen demokratikleşme doğrultusundaki çabalar ile "sosyal devlet" arayışları yanısıra, dünyanın önemli bölümünde son zamanlarda şaşırtıcı bir hız kazanarak ortaya çıkan çoğulcu demokrasi ve "daha iyi yaşam" yönündeki değişiklik istekleri, Türkiye ve sendikal hareket bakımından etki alanı dışında kalınmayacak gelişmelerdir. Bu gelişmeler ışığında, Türkiye'nin yüklenmek durumunda kalacağı görevlerin niteliği ve değişim doğrultusu çalışanları yakından ilgilendirmek durumunda olan konuların başında gelmektedir. Türkiye'nin, Avrupa'nın ekonomik açıdan başlayıp siyasal niteliğe bürünen birleşme ve bütünleşme çabalarının dışında kalınmayacağını ifade edildiği ve gerekli girişimlerin yapıldığı dönemde, Avrupa'daki gelişmeler işçilerin ilgi alanı içinde değerlendirilmelidir. Ekonomik uygulamaların ötesinde siyasal, sosyal ve kültürel değişimi de kapsamı gereken bu yapılanmanın Türk işçi hareketinin hedeflediği temel ilkelerle çakıştığı bilinmektedir. Çağdaş bir toplum olmanın ihtiyaç duyduğu ekonomik, siyasal ve sosyal koşulların yerine getirilmesi, Türkiye'de uygulanabilirliğinin sağlanması bu doğrultuda yürütülecek çabaların ürünü olacaktır.

Bu çerçevede, 1990 yılında beklenebilecek ekonomik ve sosyal gelişmelerin değerlendirilmesi yapıldığında, amaçlanan hedeflerin gerçekleştirilebilmesinin mümkün olamayacağı görülmektedir.

Nitekim 1990 yılının makro hedeflerini ortaya koyan ve siyasal iktidarın ekonomik yaklaşımını yansıtan "yıllık program" bu konuda çeşitli göstergeler vermektedir. Yılın ilk üç ayında bu alanda meydana gelen gelişmelerin de ortaya çıkardığı gibi, ekonomik bakımdan öngörülen beklentilerin gerçekleşmesi mümkün değildir.

Daha önceki raporlarda da yer aldığı üzere, 1990 yılının temel amacının da "büyüme hızını plân da öngörülen yüzde 5,7 seviyede gerçekleştirmek, enflasyonist baskıları azaltmak, üretken istihdamı arttırmak ve gelir dağılımında iyileşme sağlamak" olduğu ifade edilmektedir.

Uygulanmakta olan ekonomik politikanın başlıca hedefinin "enflasyonu makul seviyeye indirmek ve istikrar içinde büyümek" olduğu gözönüne alınırsa ve her yıl hedeflenen enflasyonla gerçekleşen enflasyon arasındaki farkın büyüklüğü dikkate alındığında; öte yandan belirsizlik ortamında büyük bir enflasyon birikimi ile büyüme hızının gerileme sürecine girildiği ve gelir dağılımının dengesiz olduğu bir ortamda 1990 yılı programının temel amaçlarından umutlu olmak güçleşmektedir.

Nitekim 1989 yılı Programı'nda yer alan 1989 yılı hedefleriyle 1990 Yılı Programı'nda yayımlanan 1989 yılı gerçekleşme tahminleri arasındaki sapma, genel olarak ekonomik göstergelerle ilgili olumsuz tabloyu ortaya koymakta; bu gerçeveden hareketle 1990 yılı plan ve programlarının iyimser bir bakış yansıttığı söylenebilmektedir.

Son on yıldır uygulanmakta olan ekonomik politika ile plânlı kalkınma yerine liberal ekonominin araçlarının yerleştirilmeye çalışıldığı; temel çözümlerden uzak, kısa vadede ve siyasal tercihin ağırlık kazandığı uygulamalar geniş halk kesimlerinin yaşama ve çalışma koşullarını olumsuz yönde etkilemiştir.

Bu gerçevede 1990 Yılı Programı, sözkonusu ekonomik gelişmeleri gösteren bir belge olma özelliğini sürdürmektedir. Programda yer alan hedef ve öngörülerin ne derecede gerçekçi olduğu önceki yılın program hedefleri ve gerçekleşme tahminleriyle birlikte irdelenmesiyle mümkün olabilmektedir.

1990 YILI PROGRAMI

Programın Makro hedefleri:

Büyüme Hızı

Ekonomik politikaların başlıca amaçlarından birisi de ekonomik büyüme ve kalkınmayı sağlamaktır. Ülkemizin 1980 sonrası büyüme hızına bakıldığında ortalama büyüme hızı sadece 1986 ve 1987 de aşılmış; 1988 yılından itibaren Türkiye ekonomisinin performansı geçmiş yıllara göre önemli farklılıklar göstererek düşmeye başlamış, temel çözümlerden uzak, günü kurtarmaya yönelik kısa vadeli önlemler nedeniyle 1989 yılının son çeyreğinde stagflasyon ortamının ardından ekonomide gerileme dönemine girilmiş ve sonvata 1989 yılı büyüme hızı 1.2 de kalmıştır.

1990 yılında gayri safi milli hasılda (GSMH) yüzde 5,7 oranında artış öngörülmektedir. Faktör fiyatlarıyla gayri safi yurt içi hasılanın (GSYİH) yüzde 5.8; tarım sektörünün yüzde 4.7/ ^{sanayi sektörünün yüzde 6.9} ve hizmetler sektörünün yüzde 5.6 oranında büyümesi programlanmıştır. 1989 programında GSMH büyüme hızının yüzde 5.0 olması plânlanırken, 1989 gerçekleşme tahminin yüzde 1.2'de kalması, 1990 yılı içinde GSMH'nın yüzde 5.7 oranında artması öngörüsünün iyimser bir görüşü yansıttığını ortaya çıkarmaktadır.

Fiyat Artışları

1990 yılı enflasyon oranının yıllık ortalama olarak yüzde 54 düzeyine düşürülmesi hedef alınmıştır. Bugün ekonominin en önemli sorunlarından birinin enflasyon olduğu bilinmektedir. Ancak özellikle 1983'den bu yana enflasyon baskısı giderek artmış; 1989 programında yüzde 38 olarak öngörülen yıllık enflasyon oranı 1989 sonunda yüzde 70'ler dolayında gerçekleşmiştir. 1989 yılında yüzde 70'lere tırmanan enflasyon oranının 1989 yılından 1990 yılına devreden yüzde 29'luk enflasyon stokuyla yüzde 54'e düşürüleceği öngörüsü pek mümkün görülmemektedir.

Ekonominin Genel Dengesi

1990 yılında toplam kaynakların sabit fiyatlarla yüzde 5.7 oranında artış göstermesi öngörülmektedir. 1989 gerçekleşme tahmini de bilindiği üzere yüzde 1.2'dir. Öte yandan toplam harcamaların yüzde 22.8'i yatırım harcamalarına ayrılırken (kamu 14.7, özel 8.1), tüketim harcamalarının payının yüzde 76.3 olarak gerçekleşeceği beklentisine girilmektedir. Hatırlanacağı üzere 1989 yılında toplam harcamalar içinde yatırım harcamalarının payı yüzde 26,5 olarak programlanmışken ve 1989'da toplam yatırımların yüzde 8.4 artması hedeflenmişken gerçekleşme tahmini yüzde 4.8 düşüş ile) 21.7 olacağı tahmin edilmektedir.

Yatırımları karşılayacak toplam yurtiçi tasarrufların yüzde 10.4 artması beklenmektedir. 1989 yılı programında hedef yüzde 9.4 iken, 1989 gerçekleşme tahmininin negatif olarak yüzde 1.1 ile gerçekleşeceği anlaşıyor. 1990'da kamu tasarruflarındaki artış hızı yüzde 5.5 öngörüülürken, özel tasarruflarda artışın yüzde 12.3 olarak hedeflenmesi 1990 yılında yatırımların ve yatırım kaynaklarının sağlanmasının özel sektörden beklendiğini ortaya koymaktadır. 1989 programında kamu tasarrufunun yüzde 29.4 hedelenip, eksi yüzde 15.7 gerçekleşme tahmini olduğu ve özel tasarrufun ise 1989 hedefinin yüzde 1.4 iken gerçekleşme tahmininin yüzde 6.3 olması, 1990 programında özel sektörün geçen yıldan farklı olarak daha fazla yatırım yapacağı beklentisine girildiğini göstermektedir.

w

1990 yılında toplam yurtiçi tasarrufların GSMH'ya oranının 1989 yılında olduğu gibi sabit sermaye yatırımları oranından daha yüksek olacağı tahmin edilmektedir. 1990 yılında yurtiçi tasarrufların GSMH'ya oranı yüzde 23,7 olarak hedeflenmektedir.

./...

1990 Programı'na göre kamu tüketim harcamaları 1989'daki program hedefi ve gerçekleşme tahmininin aksine, özel tüketim harcamalarına oranla artarak yüzde 4.9'a çıkması olumsuz bir gösterge olmaktadır. Hatırlanacağı üzere 1989 Programı'nda kamu tüketim harcaması hedefi yüzde 3.1, gerçekleşme tahmini ise yüzde 0.3 olmaktadır. Özel tüketim harcaması ise 1989 hedefinde 3.6 iken, gerçekleşme tahmini yüzde 3.1, 1990 hedefi ise yüzde 4.0'dır.

Programda 1990 yılında 27.7 trilyon lira olarak programlanan sabit sermaye yatırımlarının GSMH'ya oranı 22.4, toplam yatırımların GSMH'ya oranı ise yüzde 22.8 olacaktır. Bu oranların 1989 yılında sırasıyla yüzde 22.1 ve yüzde 21.7 olarak gerçekleşmesi öngörülmüşken, 1988 yılında yüzde 24.1 ve yüzde 24 olarak gerçekleşmiştir.

Yatırımların dağılımına bakıldığında, 1990 yılında sabit fiyatlarla toplam sabit sermaye yatırımlarının yüzde 7.2; kamu sabit sermaye yatırımlarının yüzde 6.0; özel sabit sermaye yatırımlarının ise yüzde 8.2 oranında artması programlanmıştır. Böylece toplam sabit sermaye yatırımları içindeki kamunun payı yüzde 43.8'e çekilirken, özel sektör payının yaklaşık 3 puan arttırılması hedeflenmiştir.

Ekonomik gelişmeyi sağlamaya yönelik önemli unsurlardan biri olan sabit sermaye yatırımlarındaki değişim büyük önem taşımaktadır. Ülkede uygulanan ekonomik politikaya egemen olan yaklaşım çerçevesinde bu alandaki yöneliş, yukarıdaki rakamlarda da görüleceği üzere yatırımlarda kamunun payına oranla özel kesim payının yükseltilmesidir. Bu doğrultuda kamu yatırımlarının alt yapı yatırımlarıyla sınırlandırılmasına ve üretken sektör yatırımlarının özel kesim tarafından gerçekleştirilmesine yönelik düzenlemeler ağırlık kazanmıştır. Ancak özel kesim yatırımlarındaki bu oransal artışta dikkati çeken nokta özel sektör tarafından yapılan yatırımların büyük ölçüde konut sektöründe yoğunlaşmasıdır.

1989 program hedefinde ise sabit sermaye yatırımlarının yüzde 7.3 artması hedeflenmişken, 1989 gerçekleşme tahmininde yüzde 5.4'lük düşüşün beklenmesi; yine özel yatırımların yüzde 5.8 artması hedeflenmişken gerçekleşme tahmininin yüzde 1.5 olması, 1990'daki hedeflerin gerçekleşmesini zorlaştırmaktadır.

Öte yandan sabit sermaye yatırımlarının sektörel dağılımına bakıldığında; 1989 programında da olduğu gibi en büyük payın yüzde 27.8 ile konuta ayrıldığı, ulaştırma sektörünün yüzde 19.6; imalat sanayinin payı ise yüzde 14.8'de kaldığı görülmektedir. Ülke ekonomisinin gelişimini gösteren sanayileşmenin önemli bir

göstergesi olan imalat sanayine, toplam sabit sermaye yatırımlarına ayrılan pay geçen program hedefine göre yalnızca yüzde 0.5'lik bir artıştır. Bilindiği gibi bu alanda da program hedeflerinin gerisinde kalınmaktadır. 1989 yılı programında imalat sanayine ayrılan pay toplam sabit sermaye yatırımlarının yüzde 14.3'ü iken, gerçekleşme tahmini ise yüzde 14.0'dir. Bu rakamlar sanayileşme çabasının yetersiz olduğunu, sürükleyici sektör olması gereken sanayinin yerinde saydığını göstermektedir.

Ayrıca kamu sabit sermaye yatırımlarının yüzde 53.8; ulaştırma ve enerji alt sektörüne ayrılarak, önceki yıllarda olduğu gibi kamunun ekonomik girişimi uygulanan ekonomik politika doğrultusunda altyapı ile sınırlandırılmaktadır. Kamunun imalat sanayine ayırdığı pay yüzde 5.6 ile geçen program hedefinden yalnızca yüzde 0.6'lık bir artışı getirmekte; eğitim ve sağlık sektörlerinde sırasıyla yüzde 7.4'ten 7.6'ya, yüzde 2.6 dan 2.7'ye yükselişler çok yetersiz kalmaktadır.

Özel kesim sabit sermaye yatırımlarının yüzde 48.4'ü konut sektörüdür. İmalat sanayine ayrılan payda ise yüzde 22.3 ten yüzde 22'ye bir gerileme söz konusu olmaktadır.

İstihdam

Programda 1990 yılında işgücü arzının 19.1 milyon kişi, işgücü talebinin ise 17.1 milyon kişi olması beklenmektedir. İşsizlik sorununu hafifletecek çalışmaların sürdürüleceği açıklamasına karşın, işsiz sayısı artmakta; işsizlik oranı 1988'de 9.8, 1989'da 10.4 iken 1990'da ise yüzde 10.5 olacağı tahmin edilmektedir. Kuşkusuz işsizlik oranlarındaki bu durum, "hesaplamaadaki yöntem değişikliği" nin bir sonucudur. Raporumuzun ileriki bölümlerinde de değerlendirildiği üzere uygulanan ekonomik politikaların çalışanlara dönük baskı unsurlarından en önemlisi istihdamdaki daralma ile yoğunlaşan işsizliktir.

Dış Ekonomik Gelişmeler

1990 yılında ihracatın 13.066 milyon dolara ulaşarak yaklaşık 1 milyar dolar artması; buna karşılık ithalatımızın 17.599 milyon dolara ulaşarak 2 milyar dolar artması hedeflenmektedir. Bu şekilde dış ticaret açığının 4.533 milyon dolara yükselmesi beklenmektedir. Bu rakamlar dış ticaret dengesinin giderek bozulduğunu, dış ticaretle 1980-1981 yıllarındaki rakamlara ulaşıldığını göstermektedir.

1990 yılında 3.850 milyon doları dış borç ana para ödemesi, 3.123 milyon doları dış borç faiz ödemesi ve 50 milyon doları IMF ödemesi olmak üzere toplam 7.023 milyon dolar dış borç ödemesi yapılacağı belirtilmektedir. Buna karşılık 3.150 milyon dolarlık orta ve uzun vadeli dış kredi, 200 milyon dolarlık Drendner Bank kredisi ihtiyacı olacağı hesaplanmıştır. Bunun yanısıra 700 milyon dolarlık yabancı sermaye yatırımları ve 5.040 milyon dolarlık görünmeyen hizmet gelirleri elde edileceği hesabıyla, dış ödemeler dengesinin 550 milyon dolar olarak olumlu bir sonuç vereceği beklentisine girilmiştir.

KONSOLİDE BÜTÇE DENGESİ

1990 yılı Konsolide bütçe tasarısına göre, geçen yıla oranla yüzde 92 artış göstererek 3.2 trilyon lira harcama ödeneğinin 63.2 trilyon liraya yükseltilmesi öngörülmüştür.

Bu harcamanın yüzde 42'si transfer harcamalarına (26.6 trilyon lira), yüzde 14'ü yatırımlara (8.9 trilyon lira), geri kalanı ise cari harcamalara (20 trilyon lira personel giderleri ve 7.3 trilyon diğer cari harcamaları) ayrılmıştır. Bütçenin başlangıç ödeneği itibariyle 9.4 trilyon lira açık vereceği öngörülmekle birlikte, bu rakamın aşırı bir iyimserliği yansıttığı ortadadır. Son yıllardaki bütçe açıkları incelendiğinde, bütçe açıklarının öngörülenlerden çok daha yüksek olarak gerçekleştiği bilinmektedir. Nitekim 1988'deki hedef 2.4 iken 3.9 trilyon olmuş, 1989'da 4.5 iken 6,5 trilyon lira açık olacağı tahmin edilmektedir.

Konsolide bütçe harcamalarında, sağlık ve eğitim gibi yaşamsal öneme sahip sosyal nitelikli harcamaların oranı geçen yıla göre daha yüksek tutularak sırasıyla yüzde 3.9, yüzde 17.3 oranlarında ödenek ayrılırken; 1989 bütçesinde yüzde 28.2 oranında olan borç faizinin sağlık ve eğitime ayrılan ödeneklerden çok daha yüksek olduğu göze çarpmaktadır.

Konsolide bütçe gelirlerinin bir önceki yıla göre yüzde 79.7 oranında artarak 53.8 trilyon lira olması hedeflenmektedir. Genel bütçe gelirlerinin yüzde 81.0'nin vergiden sağlanacağı öngörülmüş olup, vergi gelirleri artışı geçen yıla oranla yüzde 73.7'dir. Konsolide bütçe vergi gelirlerinin GSMH içindeki payının 1990 yılında, 1987 yılında olduğu gibi yüzde 15.5 düzeyinde kalacağı beklenmektedir. 1989 yılında bu oran yüzde 15.1 olarak hedeflenmesine rağmen gerçekleşme tahmini yüzde 14.6'dır.

Görüldüğü gibi bütçedeki vergi yükü çok yetersiz olup, varolan vergi sistemi ile öngörülen vergi gelirlerinin toplanması bile güçleşmektedir. Vergi sistemine getirilecek esneklik ile vergi yükünü topluma adaletli bir şekilde yayma yerine, vergi yükünü' bordro mahkumları."nın sırtına yükleyip, özel kesimlerden borç alınma yoluna gidilmesi gelir dağılımını bozan bir unsur olmaya devam etmektedir.

Nitekim 1990 yılında bütçe açığının öngörülen 9.4 trilyonun çok üzerinde gerçekleşeceği düşünülecek olursa, sözkonusu bütçe açığının dış borçlanma ile karşılanacağı ortaya çıkmaktadır. Siyasal iktidar geçmiş yıla oranla yüzde 45.1 artışla 13.1 trilyon liralık bir iç borçlanma hedeflemektedir. İç borç ödemeleri geçen yıla oranla yüzde 43.9'luk bir artışla 4.3 trilyon liraya ulaşmaktadır. Böylece iç borçlanmanın ulaştığı bu düzey, borcun borçla ödenmeye çalışıldığı bir kısır döngü şeklinde devam etmekte ve haksız bir şekilde iç borç ödemeleri yoluyla kaynaklar varlıklı kesimlere aktarılmaktadır.

1990 programına göre, KİT'lerin faktör gelirlerinin 1989'a oranla yüzde 50.6 artarak 8.7 trilyon liraya ulaşması hedeflenmektedir. Başka bir deyişle 1990 yılında KİT'ler aracılığıyla zam-vergi şeklinde halktan toplanan kaynak 2.9 trilyon lirayı bulacaktır.

Son on yıldan bu yana uygulanmakta olan ekonomik politikalar çerçevesinde hazırlanan bütçelerde başta borç faiz ödemeleri olmak üzere transfer harcamalarının payı artmakta, yatırım harcamalarının payı görece azalırken, bütçe açıkları büyümekte, vergi adaleti de giderek bozularak, vergi gelirlerini başta ücretliler olmak üzere geniş tüketici kesimlerin üzerindeki yükünü arttırmaktadır.

Bütün bu veriler 1990 yılının çalışanlar açısından "zor" geçeceğinin göstergelerini vermektedir.

Son on yıldır temel doğrultusunda önemli bir değişiklik yapılmadan yürütülen bu politikaların tıkanma noktasına geldiği ve yeni arayışların gündemde tartışılır olduğu bilinmektedir.

Bu çerçevede değerlendirilebilecek olan ve Merkez Bankası tarafından 16 Ocak günü açıklanan "para programı", geçmişteki uygulamalardan gerekli sonucun çıkarıldığı gerçeğinden hareket edildiği savıyla uygulanmaya başlanmış ve Türkiye ekonomisinin istikrara kavuşması bakımından tüm kesimlere görev düştüğü gereğine işaret edilmiştir.

Çalışanlar açısından ek bir fedakarlık gerektirebilecek böylesi bir yaklaşımın değerlendirilmesi yerinde olacaktır.

PARA PROGRAMI

1990 yılında uygulanması öngörülen Merkez Bankası politikaları ve para programı Ocak ayı içersinde açıklanmıştır. "Paranın iç ve dış değerinde istikrar sağlamak" temelinde ve bu çerçevede ile sınırlı kalmak şartıyla yürütüleceği anlaşılan para programı, yeni ve önemli bir gelişmedir. Bu gelişmenin çeşitli yönleri bulunmakla beraber, dikkati çeken husus, 1980 sonrası dönemde yürütülen ekonomik politikanın önemli bir yönünü teşkil eden para politikasının olumsuzluğunun ortaya çıkmış olmasıdır.

Nitekim, özellikle 1987 yılından itibaren iyice kendini gösteren kamu açıklarının büyümesi, enflasyonun yükselmeye başlaması, mali piyasalardaki dengesizlikler ve bunun sonucunda Türk parasından kaçışın başlaması karşısında 1988 yılında parasal önlemlere ağırlık veren ve enflasyonu makul seviyeye düşürme, dış borç ana para ve faiz ödemelerindeki sıkışıklığı hafifletme amacıyla 4 Şubat kararları alınmış, fakat meydana gelen siyasal gelişmeler doğrultusunda alınan ekonomik kararlar uygulanamamıştır.

4 Şubat kararlarının alınmak istenen sonucu sağlayamaması; yılın ikinci yarısında ekonomiyi tekrar bunalıma sokmuş bu noktada tekrar 12 Ekim önlemleri olarak bilinen bir dizi yeni kararlar alınma zorunluluğunda kalınmıştır. Başlıca amacı enflasyonu tekrar makul seviyeye düşürmek ve döviz piyasasındaki spekülasyonu önlemek olan 12 Ekim önlemleri, faizlerde beklenenin üstünde yükselme sonucunu doğurmuş, finansman maliyetlerini arttırarak ekonomideki daralmayı 1989 yılına taşımıştır. 1989 yılında ekonomideki daralma işsizlik olgusunu ağırlıklı olarak gündeme gelmiş, bununla birlikte geçen yıllardan süregelen yüksek enflasyon düzeyi devam etmiştir.

Bu noktada açıklanan parasal programın başarıya ulaşabilmesi uygulanan ekonomik politikanın bütünüyle uyum sağlamasına bağlıdır. Mali politikasıyla, para politikasıyla, dış ekonomik ilişkileri ile; fiyat hareketleri, kaynakların kullanımı vb. alanlardaki uygulamalar ile bir bütün oluşturan politikaların tek boyutlu ele alınıp değerlendirilmesi mümkün değildir. Bununla birlikte bugün artık yetkililer tarafından da kabul edilen gelirler politikasının yeniden düzenlenmesi gerektiğidir.

Merkez Bankası tarafından açıklanan para politikasında amaçlanan temel olgu enflasyonla mücadelede, Bankaya düşen görevlerin açıklanması ve yerine getirilmesi doğrultusunda yapılacak çalışmaları kapsamaktadır. Buna göre Merkez Bankasının 1990 yılı için seçtiği temel hedefler; Merkez Bankası bilançosundaki büyüme, iç yükümlülükler ve iç varlıklardaki artış, Merkez Bankası Parasındaki hedeflenen artışlardaki gelişmelerle ilgilidir.

Merkez Bankası bilançosunun büyüme hızının kontrol altına alınarak nominal GSMH'nin büyüme hızının altında tutulması öngörülmektedir. Bu önümüzdeki dönemde büyüme hızının öngörülen hedefe ulaşması için kaynakların sağlam temellere dayandırılması gereğini ortaya çıkarmaktadır.

Öte yandan para arzının kontrolü açısından doğrudan ve dolaylı kredilerden oluşan iç varlık genişlemesinin yüzde 6-16 arasına çekilmesi hedeflenmektedir. İç varlıklarda genişlemenin bu oranda ve iç yükümlülüklerde öngörülen yüzde 15-25 arasında büyüme oranının tutturulabilmesi halinde Merkez Bankası parasının yüzde 35-48 arasında bir büyüme ile sınırlandırılması mümkün olabilir. Ancak Merkez Bankasının KİT'lere olan doğrudan kredilerin ve Hazineye olan avansların kaldırılması durumunda 1990 yılında öngörülen 9.4 trilyonluk bütçe açığının yıl sonunda 15 trilyonu aşması sonucunu doğurabilecektir.

Merkez Bankasının parasal programında kaynakların öncelikle kullanımındaki hedefler incelendiğinde; ağırlığın dış varlıklara verileceği, Merkez Bankası parasının büyük ölçüde döviz satın alınarak yaratılacağı, iç kredilerde nakit kredi kullanımının öncelikle 1989'da ihmal edilen bankacılık sektörüne kullanılacağı, elde kaynak kalırsa kamuya verilecek kredilerin doğrudan hazineye devredileceği ve Merkez Bankasının bilanço büyüklüğünün tehlikeye girmediği sürece parasal artışa imkan verileceği görülmektedir.

Bu durumda 1990 yılında özel sektör yatırımları teşvik edilecek, kamu yatırımlarında ise, durma ve gerileme meydana gelecektir. 1989 yılında da özel kesim yatırımlarının konut sektöründe yoğunlaştığı gözönüne alındığında, bu gelişmeyi umut verici görmek mümkün değildir. Kamu yatırımlarındaki gerilemede ekonomideki büyüme üzerinde olumsuz gelişmeye neden olacak ve işsizlik sorunu ağırlığını hissettirmeye devam edecektir.

Döviz kurlarındaki artış hızının geçen yılki düzeyde süreceği izlenimi doğmaktadır. Ancak döviz satın alınırken para arzı ile ilgili konulan hedeflerin aşılması mümkündür. Çünkü döviz alımıyla döviz talebi yaratan Merkez Bankası elindeki rezervi kurların fırlamasını önlemeye yöneltebilecektir.

Kuşkusuz alınan ekonomik kararların piyasaya ve çeşitli kesimlere yansımaları söz konusudur. Uygulanacak parasal programın getireceği yükün toplumun hangi kesimine fatura edileceği bu aşamada önem kazanmaktadır. 1980'den bu yana uygulanan ekonomik politikanın çalışanlara dönük yönü acımasız olmuştur. Toplumsal dengeleri iktisaden güçlü kesimler leline bozan politika uygulayıcılarının çalışan kesimden özveri beklemesi söz konusu olamaz. İşçi hareketi sorumlusu olmadığı sürekli mağdur olduğu ekonomik uygulamaların faturasını ödememekte kararlıdır.

KONVERTİBİLİTE

Parasal politikalar kapsamında değerlendirilmesi mümkün olan ve son dönemde yapılan kambiyo düzenlemeleri ile gündemde olan konvertibilitenin de bu kapsamda değerlendirilmesi gerekmektedir.

24 Ocak 1980 tarihinde uygulamasına başlanan ülke ekonomisinin liberalizasyonunu gerçekleştirmeye yönelik tedbirlerle beraber Türk Lirasının konvertibilitesi de özellikle son zamanlarda ekonominin gündeminde yer alan konuların en önemlilerinden biri haline gelmiştir.

Ekonomi literatüründe "Bir ulusal paranın herhangi bir yabancı paraya veya uluslararası ödeme aracına serbestçe çevrilmesi" olarak tanımlanan konvertibiliteye geçişin temelinde bazı koşulları taşıması gerektiği açıktır; Kararlı bir büyüme hızından yeterli döviz rezervlerinin bulunmasına, Dış ödemeler dengesinin denklighinden ve bunun devam ettirilmesinden gelişmiş bir para ve sermaye pazarının oluşturulmasına, fiyat hareketlerinin sınırlandırılmasından iç ekonomik istikrar ve güvenin sağlanmasına kadar birçok koşulun gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Oysa ülkemizdeki durum incelendiğinde; siyasal iktidar tarafından yürütülen ekonomik politikanın en başarılı olduğu iddia edilen konulardan biri olan yüksek büyüme hızı, geçtiğimiz yıl yüzde 3'e ulaşan nüfus artışı dikkate alındığında negatif düzeye düşmüştür. Bununla birlikte ülke ekonomisinde yaşamsal öneme sahip bir konu olan iç ekonomik dengenin sağlanamaması fiyat artışlarının son dönemde yüzde 70'ler düzeyinde seyretmesi konvertibiliteye geçişte temel engel olmaktadır.

Ülkenin dış borçlarının Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı yetkilileri tarafından yeni hesaplamalara göre yaptıkları açıklamalarla 41 milyar dolar düzeyine ulaşması, kabaran dış borçların normal döviz gelirleriyle ödenmesinin giderek güçleşmesi ve yeni borçlanmalara gerek duyulması bile yalnız başına konvertibiliteye geçiş için hazır olup olunmadığının bir göstergesidir.

Döviz rezervlerinde bugün yeterli gibi gözüken durumun, ekonomik büyümenin sınırlandırılmasıyla sağlanan döviz dengesinin, ekonominin büyüme eğilimine geçmesi durumunda yeterli olamayacağını, ayrıca döviz rezervlerinin dünya borsalarında Türk lirasına spekülatif baskıları önleyebilecek düzeyde olmadığını da belirtmek gerekir.

Ülkemizde istikrarlı politikaların, kalıcı önlemlerin uygulandığını söyleyebilmek mümkün değildir. Oysa Konvertibilitenin ülkede ve yurtdışında askıya alınmayacağı, ekonomik kararların sık sık ve beklenmeyen yönlerde değiştirilmeyeceğine güven duyulmasına bağlıdır. Parasını konvertibl yapmak isteyen siyasal iktidarın önde gelen amaçlarından biride, ülkede siyasal ve iktisadi istikrarı sağlamak ve bu istikrarın süreceği yolunda güven yaratmak olmalıdır.

Sonuçta iç ve dış ekonomik dengeleri sağlamadan yalnız kararname çıkararak Türk Parasının konvertibl olacağını ummak fazla gerçekçi değildir. 8 Ağustos 1989 tarihli kambiyo düzenlemeleri ve Şubat 1990 sonlarında yapılan yeni düzenlemelerle Türk parasının konvertibilitesi yönünde kararlar almak yerine, yüzde 70'ler düzeyinde seyreden enflasyonun düşürülmesi, dış borçların azaltılması, kararlı bir büyüme hızının sağlanması ekonomik ve siyasal istikrarın oluşturulması çok arzulanan Türk parasının konvertibilitesi için daha gerçekçi bir yaklaşım olacaktır.

VERGİ

Kamu görevlérinin yerine getirilmesi için gerekli gelirin büyük bir bölümü vergiler yoluyla sağlanmaktadır. Vergi gelirlerinin, kamu harcamalarını finanse etmek işlevi yanı sıra toplumun çeşitli kesimlerine dağıtılan mali yükün ölçütü olma özelliğide bulunmaktadır. Ancak uygulanan ekonomik politikalar doğrultusunda vergi politikasında da köklü anlayış değişikliğine gidilerek yapılan düzenlemelerle vergi yükü daha çok düşük gelirli gruplar üzerinde yoğunlaşmış; ödeme gülerini aşan ölçülere ulaşmıştır.

Vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımının bir ölçütü kuşkusuz ülkemizdeki gelir dağılımının yapısıdır. Ancak bu dengesiz dağılım gözardı edilmekte "az kazananan çok, çok kazananan az vergi" almak siyasal iktidarın tercihini yansıtan bir ifade olmaktadır. Nitekim, gelir vergisi oranları düşük gelirliden yüksek gelirliye doğru yükselen bir eğim göstermesi gerekirken, bugün asgari ücretten alınan gelir vergisi oranı ile, yıllık geliri 8 milyon lira olan mükellefin vergi oranı aynıdır. Bu düşük gelirli aleyhine ağır vergi yükü demektir. Öte yandan geçim indiriminin de günün koşullarına göre gerçekçi olarak belirlenmesi, bu yönde tedbirlerin alınması, çalışanlar açısından bir başka üstünde durulması gereken konudur.

Vergi politikasında görülen diğer bir olumsuz gelişme ise, toplam vergi gelirleri içindeki dolaylı-dolaysız vergi dağılımının gösterdiği değişimdir. İzlenen vergi politikası ile yüksek gelirli kesimlerin daha yüksek oranda vergilendirilmesine imkan veren dolaysız vergilerin toplam vergi gelirleri içindeki payı 1981'de yüzde 64.5 iken, 1984'de yüzde 58.7'ye, 1989'da ise 46.5'e inmiştir. Aynı yıllarda dolaylı vergilerin payı ise sırasıyla yüzde 35.5, yüzde 41.3, yüzde 53.5 olmuştur. Dolaysız vergilerin yerini dolaylı vergilerin alması vergi adaletsizliği artıran bir unsurdur. Çünkü dolaylı vergilerin gelir düştükçe olumsuz etkisi daha fazla olmaktadır. Bu yönde KİT'lerin ürettiği mal ve hizmet fiyatlarına yapılan sürekli ve yüksek oranlı zamlarda, dolaylı vergi almanın diğer bir yolu olmuştur. Öte yandan toplam vergi gelirleri içinde payı azalan dolaysız vergi gelirleri, büyük ölçüde gelir ve kurumlar vergisine dayandırılmıştır. 1980'li yılların ikinci yarısında gelir vergisinin yüzde 60'tan fazlasını ücretli-maaşlı kesim ödemek durumunda kalırken, sağlanan geniş muafiyet ve istisnalar kurumlar vergisi hasılatının toplam vergi geliri içindeki payını düşürmüştür.

Türkiye'de vergi yüküne konsolide bütçe açısından bakıldığında vergi yükünün son yıllarda çok düşük olduğu görülmektedir. Vergi yasalarında yüksek görülen oranlara karşın Türkiye'de salt vergi yükü konsolide bütçe gelirleri, fonlar ve yerel yönetimlere ayrılan vergiler dahil toplam yüzde 20'yi aşmamaktadır. OECD ve AT ülkelerinde bu oranın yüzde 40 civarında olduğu gözönüne alındığında, Türkiye'nin vergi yükünün oldukça zayıf kaldığı ortaya çıkmaktadır.

Özellikle 1984 ve sonrası dönemde vergi gelirlerinin GSMH içindeki payı azaltılmış, toplanmayan vergi yerine sermayeye kaynak aktarmayı temel anlayış olarak gören uygulamanın bilinçli bir tercihini yansıtan iç borçlanma yoluna gidilmiştir. Bu dönemde siyasal iktidar herhangi bir faiz ödeme gereği yaratmayan vergi gelirlerini artıracak yerde sermayenin vergi yükünü azaltmayı öngören tercihle yüksek faiz politikası çerçevesinde söz konusu kesime iç borçlanma yoluyla yüksek faiz ödemelerinde bulunmuştur. 1984 yılında 4 trilyon 223 milyon lira olan toplam iç borç tutarı 1988 yılında 26 trilyon 075 milyar, 1989 sonunda 40 trilyon düzeyine ulaşmıştır. Borçlanmanın büyük ölçüde yapıldığı hazine bonosu ve devlet tahvilleri ise 1984-1989 döneminde gelir vergisinden muaf tutulmuştur.

Siyasal iktidar vergi gelirlerini sağlıklı bir temele dayandırmak yerine, "ekonomide yeni dönem ve kaynak seferberliği" görüntüsü altında zorunlu tasarruf gündeme getirerek uygulamakta, mülkiyeti tabana yayıyorum" görüntü ve propagandası ile KİT'leri iç ve dış sermayeye peşkeş çekerek kaynak ihtiyacını karşılamaya çalışmaktadır.

Emek aleyhine dönüşen vergi dağılımının daha dengeli ve adil olması bakımından kesinlikle ciddi vergi düzenlemeleri ve çabalarına büyük ihtiyaç vardır. Bu düzenlemelerde şimdiye kadar gözardı edilen temel vergileme ilkelerinin egemen kılınması bu doğrultuda atılacak ilk adım olmalıdır.

"24 Ocak Ekonomik İstikrar Tedbirleri" adı altında başlatılan yeni ekonomik ve sosyal ekonomik politikalar çerçevesinde KİT'lerin özelleştirilmesiyle ilgili uygulamalar, geçtiğimiz dönemde de ülke gündeminde tartışılan konulardan biri olagelmıştır.

Gerçekten de KİT'lerin özelleştirilmesi ülkemizin bugünü ve geleceğini çok yakından ilgilendiren konuların başında gelmektedir. Özelleştirmeye ilgili görüş ve uyarılarımız çeşitli vesilelerle ortaya konulmuş, KİT'lerin özelleştirilmesi girişimlerinin ülke ekonomisi ve çalışanlar açısından meydana getireceği sakıncalara değinilmiş; bu konuda çok dikkatli davranılması gerektiğine işaret edilmiştir.

KİT'lerin özelleştirilmesi konusuna yaklaşımımızı özetleyecek olursak;

- KİT'ler konusu bizim açımızdan öncelikle bir "Sanayileşme" konusudur.
- KİT'ler konusu Türkiye'de tüm çalışanlar açısından "Sosyal Devlet" konusudur.
- KİT'ler konusu "Sosyal Adalet İlkelerine Dayalı" dengeli ve hızla kalkınma konusudur.
- KİT'ler konusu bizim açımızdan "Ulusal Bağımsızlık" konusudur.
- KİT'ler konusu bizim açımızdan "Sosyal Demokrasi" konusudur, "Ekonomik Demokrasi" konusudur.

KİT'lerin özelleştirilmesi ile başlayıp "Yabancılaştırma" ya dönüşen uygulamaların basit bir ekonomik karar olmayıp, Türk ekonomisinin temel yapısıyla ilgili olduğu ve bu konuda çalışanların çok duyarlı olduğu bilinmelidir. Nitekim geçtiğimiz aylarda yapılan Konfederasyonumuz genel kurulunda bu konu da değerlendirilmiş ve kamu kuruluşlarının özelleştirilmesine karşı çıkmıştır.

Ancak, özelleştirmenin siyasal iktidar tarafından, uyguladığı ekonomik politikanın bir gereği olarak ele alındığı bilinmektedir. Öyle bir noktaya gelinmiştir ki, yanlış ekonomik politikalar sonucu meydana gelen bütçe açığının kapanmasında, KİT'lerin satışından sağlanacak para,kaynak olarak görülebilmektedir.

Teletaş, Ansan, Meda, Usaş, Çitosan gibi ekonominin birçok temel kuruluşunun "blok" halinde yabancı sermayeye satılmasından sonra; Sümerbank, Erdemir, Petkim, MKE, Turban, Tüpraş ve çeşitli kamu bankalarının özelleştirilmesi için sıra beklendiği bilinmektedir. Bu arada enerji işkolu kapsamındaki TEK Kurumunun bünyesindeki bazı işyerlerinin işletme hakkının özel sektöre devri ile ilgili çalışmaların

başlatıldığı yakından izlenmektedir. TEK açısından devredilen "İşletme Hakkı" dır. Yani en kârlı ve verimli kısmı özel sektöre sunulmaktadır. Bu bir anlayış sergileyen önemli bir göstergedir.

Öte yandan geçtiğimiz dönemde özelleştirmenin boyutlarının gelir ortaklığı senetlerinden blok satışlara dek uzanan geniş bir alana yayıldığı gözlenmekte, bu arada özelleştirme uygulamalarına yeni bir model getirildiği, bu modele göre yerli şirketler veya bunlara bağlı kuruluşlarının pay senetlerini özelleştirecek kamu kuruluşları karşılığı verebilecekleri açıklanmıştır. Bu yolla yabancı sermayenin yanısıra özel sektöre de yukarıda vurguladığımız gibi bir pay verilmek istenmektedir.

KİT'lerin özelleştirilmesinin bir ekonomik zorunluluktan değil, siyasi bir tercihten kaynaklandığı şeklindeki görüşümüzü koruyarak denilebilir ki; kamuya ait malların satışında siyasal iktidarın "Hukuksal Yetkisi"bile tartışma konusu iken, bu konuda ısrarlı olunması, önceden kestirilemeyecek gelişmelere yol açabilecektir.

ENFLASYON

1980'li yıllarda ülkemizin gündeminden eksilmeyen sorunların başında enflasyon gelmiştir. Enflasyon hızının kontrol altına alınıp, 'makul' düzeye indirilmesi siyasal iktidarın başlıca amacı olarak gösterilmiş olmasına rağmen, son on yıllık dönem içinde ortalama fiyat artışı yüzde 50'lerde, geçtiğimiz son iki yılda ise yüzde 70'lerde seyretmiştir.

Uygulanmakta olan sosyo-ekonomik model çerçevesinde yapısal bir özellik kazanan enflasyonun böylesine yüksek oluşu ve süreklilik kazanması, geçtiğimiz yıllarda çeşitli nedenler ileri sürülerek açıklanmış; ancak hızı her yıl büyük değişiklik gösteren enflasyon, reel ücretlerin aşağı çekilmesinde doğrudan bir araç olma işlevini sürdürmüştür.

1990 Yılı Programı'nın değerlendirildiği bölümde de vurgulandığı gibi, siyasal iktidar tarafından yıllık programlarda öngörülen enflasyon hedefleri, her yıl hızı artarak ve hedeflerin çok üzerinde gerçekleşmiştir. 1980 başından bu yana her yıl gerçekleştirilemeyecek kadar düşük bir enflasyon oranı öngörerek ücret artışları için gösterge verilmiş ve fakat gerçekleşen enflasyon oranı çok daha fazla olmuştur. 1989 yılı programında yüzde 38 olarak öngörülen yıllık enflasyon oranı, 1989 sonunda yüzde 70 olarak gerçekleşmiş; bu büyük sapmaya rağmen yüzde 70'lik enflasyon kamuoyuna başarı olarak sunulabilmektedir.

Siyasi iktidar, 1990 yılı enflasyon oranını yıllık ortalama olarak yüzde 54 düzeyine düşürülmesini hedeflemektedir. 1990 yılında tüketici fiyatları endeksindeki değişimin ne olabileceği, yanlış şansının daha az olduğu "Aralık tahmini" yöntemiyle hesaplamak mümkün olabilmektedir.

Enflasyon tahmininde rol oynayan çeşitli parametreler bulunmakla beraber, ekonominin son iki yıldaki değişkenlerinin sabit kaldığı ve aynı eğilimin aynen devam edeceği varsayımından hareketle, DİE tarafından açıklanan 1978- 79 = 100 bazlı olarak hesaplanıp yayımlanmakta olan tüketici fiyatları endeks değerleri dikkate alındığında 1990 yılı enflasyonu yüzde 95 ihtimalle 61 ile 70 arasındaki sınırlar içerisinde olacağı söylenebilir. Bir başka ifadeyle 1990 yılı enflasyonunun büyük bir ihtimalle yıllık ortalama olarak yüzde 66 civarında olacağı ileri sürülebilmektedir.

Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından 1987 yılında uygulanan "Hanehalkı Gelir ve Tüketim Harcamaları Anketi" nin geçici sonuçları 1989 yılının ikinci yarısında açıklanmış ve "Tüketici fiyatları indeksi" ne temel teşkil eden harcama grupları ve madde ağırlıkları da yeniden düzenlenerek, yeni indeks sistemine göre 1990 Ocak ayından itibaren fiyat artışları kamuoyuna açıklanmıştır.

DİE tarafından açıklanan yeni fiyat indekslerindeki harcama gruplarının ağırlıkları, 1978-1979 yılında yapılan anket sonucuna göre önemli farklılıklar taşımaktadır.

1978-1979 anketinde gıda harcamalarının ağırlığı yüzde 46.45 iken, 1987 bazlı ankette yüzde 34.68'e düşmektedir. Buna karşılık konut ve konut ile ilgili harcamalar 1987 yılında gerçekleştirilen Hane Halkı Gelir Tüketimi Anketine göre yaklaşık iki katına yükselmektedir.

Nitekim, son oniki aylık ve 12 aylık dönemler arası fiyat artışlarına bakıldığında harcama kalıbı içerisinde ağırlığı düşürülen gıda fiyatlarındaki artışın diğer harcama gruplarından daha yüksek olduğu; buna karşın harcama kalıplarında ağırlığı yaklaşık iki katına çıkarılan konut harcamalarındaki fiyat artışının diğer harcama gruplarından daha düşük olduğu dikkati çekmektedir.

DİE'nin 1990 Ocak ayı konut için bulduğu aylık yüzde 6.2'lik artış (eski indeks değerlerine göre bulunmuş) eski indeks değerlerine yansıtıldığında Ocak 90/Ocak 89 döneminde konuttaki fiyat artışlarının yüzde 72.7 olmaktadır. Oysa, DİE'nin yeni indeks sistemine göre, son oniki aylık bulduğu artış yüzde 47.7 gözükmektedir. Bu durumda eski ve yeni indeks değerlerine göre, konut harcamalarındaki fiyat artışları arasında 25 puana varan bir fark ortaya çıkmaktadır.

Başka bir ifadeyle, DİE'nin yeni endeks sistemine göre, konutla ilgili harcamalarda 25'e - varan bir düşüşün gerçeği yansıtır yönü olamayacağı gibi, fiyat artışlarını aşağı çekmede önemli bir etken olduğu anlaşılmıştır.

Geçinme endekslerinin düzenlenmesinde önemli bir konu, ailelerin tüketim kompozisyonunda yer alan başlıca mal ve hizmetlerin aile bütçesindeki tartılarının sağlıklı bir şekilde tesbit edilip edilmediğidir.

DİE tarafından Ekim 1978-Eylül 1979 döneminde gerçekleştirilen Hanehalkı Gelir ve Tüketim Harcamaları Anketi'nin sonuçlarına dayanılarak oluşturulan tüketici fiyatları endeksinde aylık geliri 5000-29.999 TL. arasında olan hanehalkının tüketim kalıpları esas alınırken, 1987 yılında yapılan ankette aylık geliri 50.000 ile 1.000.000.-TL. arasında olan hanehalkının tüketim kalıpları esas alınmıştır. Eski gelir grubunun, alt ile üst gelir dilimi arasındaki fark 6 kat iken, son gelir grubunda bu farkın 20 kat olduğu görülmektedir. Diğer bir deyişle, Hanehalklarının en yaygın olarak bulunduğu gelir dilimi yerine, daha yüksek gelirleri de kapsayan bir gelir dilimi incelemeye esas olarak alınınca, tüketilen mal ve hizmetlerin göreceli önemini gösteren kat sayıları üzerinde yüksek gelirlerin tüketim kalıplarının etkisi artabilmektedir. 1987'de Türkiye geneli işçi ücret ortalamasının net ücret olarak 103.000.-TL. olduğu gözönüne alınacak olursa, 50.000 ile 1.000.000.-TL. arasında olan hanehalkının tüketim kalıplarının esasa alınmasının gerçekçi olmadığı ve geniş halk kitlelerinin durumunu yansıtmadığı ortaya çıkmaktadır. Böyle bir yaklaşımın tartıları ve meydana gelen fiyat değişimlerini etkilediği açık bir şekilde ortadadır.

DİE tarafından yapılan "1987 Hanehalkı Gelir ve Tüketim Harcamaları Anketi" ile derlenen bilgiler çerçevesinde "Tüketici Fiyatları Endeksi" ne temel teşkil eden harcama grupları ve madde ağırlıkları yeniden düzenlenmiştir. Bilimsel olarak yapılan çalışma sonuçları, 1978-1979 döneminde yapılan aynı amaçlı çalışmadan önemli farklılıklar göstermektedir.

Tüketici Fiyatları Endeksi Ana Harcama
Grupları Ağırlıkları(%)
(TÜRKİYE - GENEL)

	1978-1979 (eski)	1987 (yeni)
Gıda	46.45	34.68
Giyim ve ayakkabı	15.53	12.80
Ev eşyası	13.26	11.24
Sağlık ve kişisel bakım	3.24	3.44
Ulaştırma ve haberleşme	5.08	6.48
Kültür, eğitim ve eğlence	3.21	5.01
Konut ve konut ile ilgili harcamalar	13.23	26.15

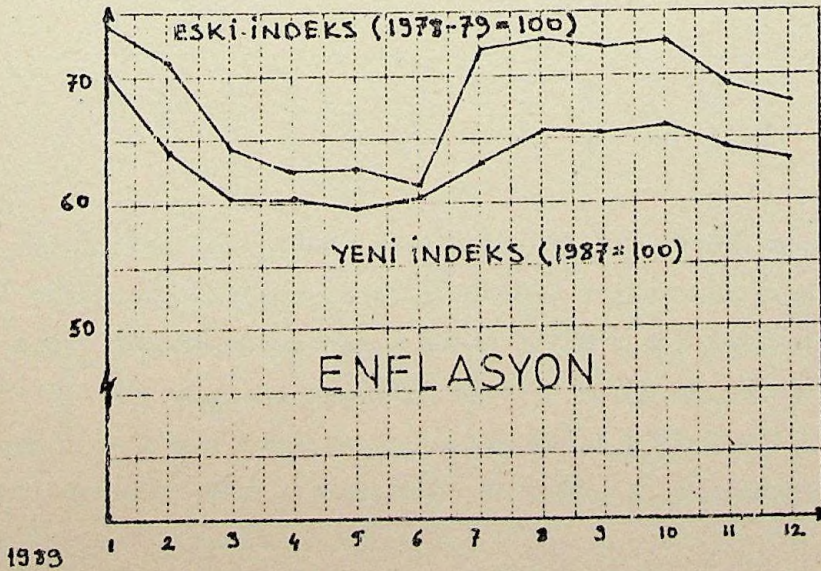
Dikkati çeken bir nokta ağırlıkların böylesine değişim gösterdiği geçen süre içersinde, aynı çalışmaların sonuçlarına göre Türkiye'de gelir dağılımının daha da bozulduğudur. 1978 yılında yapılan Hane Halkı Gelir ve Tüketim Harcamaları Anketi sonuçlarına göre nüfusun ilk yüzde 20'lik bölümü milli gelirin yüzde 6.3'ü pay alırken, en üst yüzde 20'lik bölümünün payı yüzde 46.6 olmaktadır. 1987 yılında ise bu oranlar sırasıyla yüzde 4 ve yüzde 55 olmuştur. 1979-1987 döneminde Türkiye'de milli gelirin fonksiyonel dağılımı görülmektedir. 1979'da ücret ve maaşların milli gelirden aldığı pay yüzde 32.8 iken, 1987'de bu oran yüzde 17'ye düşmüş, aynı şekilde tarım gelirlerinin payı yüzde 24.3 den, yüzde 17.6'ya inmiştir. Faiz-kira-kâr payı ise, bu dönemde yüzde 42.9 iken 65.4'e yükselmiştir.

DİE tarafından bilimsel olarak yapılan anket çalışması 1978'deki yapının 1987'de daha da bozulduğunu gösterirken, bu bozuk yapıya göre gelirin büyük bir kısmını elde eden yüksek gelirli kesimlerin harcama kalıplarının ağırlıkları endekse yansımakta, bu durum dar ve sabit gelirli kesimlerin gerçek durumunu göstermekten uzak kalmaktadır. Sonuçta, açıklanan fiyat artışlarının sağlıklı olup olmadığı tereddütlere yol açmaktadır.

Günümüzde tüketici fiyatları endeksleri birçok ekonomik tedbirin alınmasında önemli bir rol oynamaktadır. Çalışanlar açısından tek gelir kaynağı olan ücret gelirlerinin belirlenmesinde fiyat artışlarının temel etken olduğu bilinmektedir. Bu açıdan fiyat artışlarının bilimsel olması ve gerçek durumu yansıtmaması çalışanlar açısından büyük önem taşımaktadır.

Yapılması gereken, DİE'nin "1987 Hanehalkı Gelir ve Tüketim Harcamaları Anketi" verilerinden yararlanılarak ücret ve maaşlıların gerçek durumunu yansıtabilecek gelir gruplarının tüketim harcamaları ağırlıkları saptanmalı ve oluşturulacak "Ücretliler Geçinme Endeksi" yayınlanarak; ücret ve maaşlıların gerçek anlamda fiyat artışlarından etkilenmeleri ortaya konmalıdır.

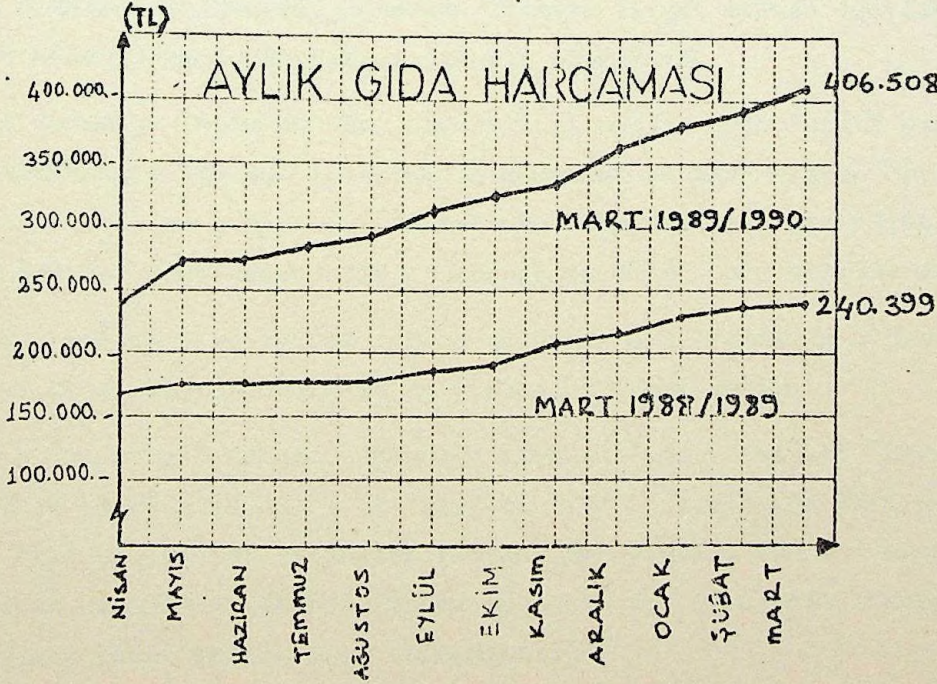
Eski ve yeni endeksin seyri aşağıdaki grafikte görülmektedir.

GIDA HARCAMASI

Fiyat artışlarında yeni endeks düzenlemesiyle meydana getirilen yavaşlamaya karşın, işçi ailelerinin harcamalarında oransal olarak büyük yer kaplayan gıda harcaması tutarında artış sürmekte ve çalışanların yaşam düzeyini olumsuz etkilemeye devam etmektedir. Konfederasyonumuz Araştırma Merkezi tarafından sürekli olarak yapılan ve üye sendikalarımız ile kamuoyunun bilgisine sunulan, dört kişilik ailenin aylık gıda harcamasını yansıtan çalışmanın sonuçlarına göre; 1990 yılının ilk üç ayında asgari gıda harcaması tutarı yüzde 13.4 artış göstermiş, Aralık/1989'da 358.586.-lira iken, Mart/1990'da 406.508.-liraya yükselmiştir. Gıda harcaması tutarındaki artışa son oniki aylık dönem itibariyle bakıldığında Mart/1989/1990 döneminde artış tutarı yüzde 69.1 olmuştur.

Farklı yaş grubundaki dört kişilik ailenin, bilimsel veriler esas alınarak dengeli ve yeterli beslenmesini sağlayacak gıda harcama kalıbına göre yapılması gereken zorunlu gıda harcama tutarı Nisan'88/Mart'89 ile Nisan'89/Mart'90 seyri aşağıdaki grafikte görülmektedir.

Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından yapılan "198" Hanehalkı Gelir ve Tüketim Harcamaları" anket sonuçlarına göre; 1978-1979 yıllarında yapılan Türkiye genelindeki yüzde 46.45 olan gıda harcaması payı yüzde 34.68'e gerilemiştir. Söz konusu oranlara gerilediği belirtilen gıda harcamaları payının bugün 406.508.-liraya ulaştığı, bunun yanısıra ülkenin ve çağın koşullarına uygun konut, giyim, sağlık, ulaşım, eğitim ve kültür için yapılması gereken zorunlu harcamalarda dikkate alındığında çalışanlar için gereken gelir düzeyi ortaya çıkmaktadır.

Çalışanların uygulanan ekonomik politika ile maruz bırakıldığı koşullar altında altında; harcamalar çağdaş ve uygarca bir yaşamın gerektirdiği şekilde değil, elde edilen gelirin elverdiği ölçüde yapılma zorunluluğu, yaşanan gerçeğin çarpıcı sonucu olmaktadır.

Nitekim, çalışanların yaşama düzeylerinin gerilediği bir dönemde, insan onuruna yaraşacak bir ücret sağlama arayışları gündemin ağırlıklı konusunu oluşturmaktadır.

AT İLE İLGİLİ GÖRÜŞLER

Avrupa'da öncelikle ekonomik açıdan başlayan birleşme ve bütünleşme çabalarının siyasal niteliğe dönüştüğü ve bugün ekonomik/siyasal entegrasyonunun tartışılmakta olduğu bilinmektedir.

Türkiye'nin de otuz yılı aşkın süredir gündeminde bulunan Avrupa Topluluğuna üyelik sorunu, yakın geçmişte tam üyelik başvurusu ile güncellik kazanmıştır.

Avrupa'daki gelişmelerin, Avrupa Topluluğundaki çalışmaların her zamankinden daha büyük dikkatle izlendiği, Topluluk/Türkiye ilişkilerinin ağırlık kazandığı şu günlerde, konunun değerlendirilmesi yararlı olacaktır.

Avrupa Ekonomik Topluluğu'nun başlangıçta mallar için "ortak pazar" yaratmaya yönelik uygulamaları kapsadığı, ekonomik nedenlerden kaynaklanan birlik arayışlarının beraberinde siyasal ve sosyal bir "ortak değerler sistemi" getirdiği dikkate alınarak "Avrupa Topluluğu" kavramının ağırlık kazanması önemli bir gelişme olmuştur.

Gerçekte Avrupa Topluluğuna üyelik ekonomik uygulamaların ötesinde siyasal, sosyal ve kültürel alanda değişimi de içeren bir gelişmedir.

1980'li yıllarda uygulamaya konulan ekonomik politikaların "ihracata dayalı büyüme" olarak nitelendirildiği ve "yapısal uyum" adı altında Türk ekonomisinin dışa açılmaya yöneldiği çeşitli vesilelerle ifade edilmiştir. Dönüm noktası olarak kabul edilen 24 Ocak Kararları ile hedeflenen ekonomik entegrasyonun, Avrupa Topluluğuna uyum kapsamında değerlendirilmesi gerekmektedir.

Fakat özellikle belirtilmesi gerekir ki, Türkiye'nin ekonomik ve sosyal yaşamına son on yıldır egemen olan uygulamaların çalışanlara yansımaları olumsuzdur. Ekonomik politikanın en belirleyici özelliğinin "düşük ücret" temelinde başarı kazanmaya yönelik olduğu yaşadığımız dönemin belirgin bir özelliği olmuştur.

Yapısal uyum ya da ekonomik entegrasyonun amaçlandığı bir yapılanmada "düşük ücret", muhtemel bir Topluluk üyeliğimiz açısından engel olacaktır. Nitekim, 'Karşılaştırmalı Göstergeler' kısmında da görüleceği üzere, imalat sanayiinde işgücü maliyeti Türkiye'de, Topluluk ortalamasının yüzde 13'ü dolayındadır. Bu oran, Türkiye'deki ucuz işgücünün en açık göstergesidir.

Kuşkusuz tüm çalışanlar arasında adil bir ücret belirlenmesi çözülmesi gereken temel konulardan biri olmaktadır. İnsan onuruna yaraşır adil bir ücret ve çalışanların giderek iyileşen yaşama şartları konusunda Avrupa ülkelerinde uygulanan politikaların ülkemiz açısından önemli ipuçları taşımaktadır.

Ancak TÜRK-İŞ olarak ekonomik entegrasyon ile ilgili vurgulamak istediğimiz yön, ülkemiz açısından da büyük önem taşımaktadır. İhracata dayalı büyüme anlayışına bağlı olarak, uluslararası entegrasyona imkan verecek bir ekonomik yapılanma Türkiye'nin sanayileşme hedefinden vazgeçmesi pahasına sürdürülmemelidir.

Bu kapsamda Avrupa Topluluğu ile ekonomik entegrasyon, maliyet üstünlüğüne sahip mallar bakımından Türkiye açısından belli bir noktada önem taşımaktadır. Ancak uluslararası işbirliğinden hareketle, Türkiye'nin makayeseli olarak avantajlı bulunduğu malların üretiminde yoğunlaşması, diğer bir ifadeyle "Avrupa'nın manavı, kasabı" diye nitelendirilecek bir konuma getirilmesi kabul edilecek bir yaklaşım değildir.

Ekonomik ve siyasal entegrasyona doğru ilerleyen Avrupa Topluluğu açısından Türkiye'nin konumunu TÜRK-İŞ açısından büyük önem taşıyan ve Topluluk üyeleri arasında işbirliği ve yakınlaştırma gereken temel konulardan biri olarak izlenmekte olan sosyal politikalarada değinmek gerekmektedir.

Öncelikle 1980'lerde bu alanda başlayan değişim ve dönüşüm değerlendirildiğinde; "sosyal bir Türkiye" yaratma hedefinin ve mücadelesinin yerini, bir "demokrasi mücadelesi" almıştır.

"Eksiksiz, kesintisiz, özgürlükçü demokrasiye dayanan; halkın çıkarlarını sermayenin çıkarlarından üstün gören; işsizliğe, enflasyona, hayat pahalılığına son verecek programları benimseyen; kişi hak ve özgürlüklerine saygılı; çalışanlardan yana politikalar oluşturulup, uygulattırılması için aktif mücadele verilmesi"; Türk işçi hareketinin son yıllarda hedeflediği temel ilkeler olmuştur.

Türkiye'nin demokrasi, insan ve sendikal haklar konularında gelişme göstermesi Avrupa Topluluğuna üyelik için kaçınılmaz bir koşuldur. Ancak bu doğrultuda hızla atılacak adımlar, çağdaş bir toplum olabilmek için zaten yapılması gerekenlerdir. Diğer bir ifadeyle, çoğulcu ve katılımcı siyasal demokrasinin tüm kurum ve kural-larıyla ülkemizde yerleştirilmesi ve işlerliğe kavuşturulması, ekonomik uygulamalarda "sosyal devlet" gereklerinin temel alınması, Avrupa Topluluğuna katılabilmek için yerine getirilmesi gereken düzenlemelerin ötesinde, Türk toplumunun nihai hedefidir. Avrupa Topluluğuna tam üyeliğin ötesinde "eşit üye" olarak katılabilmenin gereği de budur.

Ancak bu alanda Türkiye'nin ve sendikaların önünde engeller ve çıkmazlar bulunmaktadır.

Türkiye'nin Topluluk standartlarına ulaşamadığı biçimindeki görüşlerde kuşkusuz haklılık payı bulunmaktadır. Nitekim Topluluk tarafından Türkiye'nin ekonomik ve sosyal durumuyla ilgili olarak hazırlanan raporda da buna işaret edilmektedir. Ülkemizdeki hızlı nüfus artışı, milli gelirin Avrupa Topluluğu üyelerine göre düşük oluşu, yüksek enflasyon, işsizlik, bölgesel dengesizlik, genel ekonomik durum ve hukuksal uyum gibi konular tam üyeliğimize karşı öne sürülen engeller arasındadır. Bu alanda da yerine getirilmesi gereken düzenlemelere ihtiyaç duyulmaktadır.

Kısacası TÜRK-İŞ, Avrupa Topluluğu gibi ekonomik ve siyasal entegrasyon hareketlerinin yanındadır. Bu tutum Ankara Antlaşmasının yürürlüğe girdiği 1963'lerde ilan edilmiştir. Bugün de aynı görüştedir.

Yalnız öncelikle Türkiye'de demokrasi tüm kurum ve kuralları ile yerleştirilecek, insana ve çalışanlara, çalışanların temel hak ve özgürlüklerine saygılı bir düzen kurulacaktır. Bu, kamu özgürlüklerinin, siyasal özgürlüklerin önündeki engellerin kaldırılması ve özellikle çalışanlara asgari ölçüde ILO normlarının tanınması ile mümkün olacaktır. Bu mücadele sürdürülürken, işçilerin ekonomik hak ve çıkarlarını koruma ve geliştirme mücadelesi de birlikte yürütülmek durumundadır ve tüm çabalar, aynı zamanda bu hedefe yöneliktir.

TÜRK-İŞ "tam üyeliğin" ancak bu koşullar yerine geldikten sonra yerine getirilmesinden yanadır ve çalışmalarını bu yönde aralıksız sürdürecektir.

"Sosyal Avrupa"nın ekonomik ve siyasal koşulları ne ise, bunların tamamı Türkiye'de uygulanabilir olacaktır.

Karşılaştırmalı Göstergeler

	Türkiye	AT (ortalama)	AT ülkelerinden Örnek
Nüfus Artış Hızı	: %2.7	%1'in altında;	Fransa % 0.4 İtalya %-0.1 Portekiz % 0.6
İşsizlik	: %15.9	%9.9	Fransa %10.0 Almanya % 6.1 İtalya %11.3
Enflasyon	: %75.4	%3.6	Almanya % 1.2 Fransa % 2.7 Yunanistan %13.5 Portekiz % 9.7
İşçilerin Milli Gelirden aldığı pay	: %15	-	Fransa %73.8 Yunanistan %49.4 İspanya %61.5
Nüfusun en düşük gelirli %20'sinin milli gelirden aldığı pay	: %4.0		Almanya % 7.9 İngiltere % 7.0 İtalya % 6.2
Nüfusun en yüksek gelirli % 20'sinin milli gelirden aldığı pay	: %55.0		Almanya %39.5 İngiltere %39.7 İtalya %43.9
Yıllık Çalışma Saatleri	: 2250	1757	Almanya 1716 Fransa 1771 Hollanda 1748 Yunanistan 1831
Haftalık Çalışma Süreleri (Yasal)	: 45 Saat	-	Belçika 33.2 Almanya 40.2 Fransa 39
Kişi Başına gelir	: 1200.-\$	--	Belçika 7697 \$ Fransa 8907 \$ İspanya 4192 \$ İngiltere 7495 \$
Gayri Safi Yurt İçi Hasıla Artışı (1988/1987)	: %3.6	%3.8	İngiltere % 4.1 İspanya % 5.0 Fransa % 3.5

İşsizlik, toplumsal bir sorun olarak ağırlığını artıran temel bir sorun olmaya devam etmektedir.

DPT'nin resmi verileri gerçeği tam olarak yansıtmamakla birlikte, işsiz sayısı artmış, işsizlik oranı yükselmiştir.

DPT'nin sivil işgücü arzı kapsamını değiştirmesine karşın, 1989 yılında işsiz sayısı bir önceki yıla göre 200 bin dolayında artmış ve işsizlik oranı yüzde 9.8'den yüzde 10.4'e yükselmiştir.

Son yıllarda gündemde yoğun olarak yer alan konulardan biriside işten çıkarmalardır. Konfederasyonumuz tarafından çeşitli kereler teklif edilmiş bulunan, iş yasasının işçi çıkarmayı işverenin insiyatifine bırakan ilgili maddesinin düzeltilmesine ait değişiklik istemleri yerine getirilmemiş ve sorun bugünkü duruma ulaşmıştır. Ayrıca her zaman söylediğimiz gibi işçi çıkarmalar konusunda da ILO ilke ve tavsiye kararları ülkemiz tarafından da kabul görmesi gereken asgari normlardır.

Toplu iş sözleşmelerinin bağitlanmasını takiben nitelikli ve görece yüksek ücretli işçilerin işlerine son verilerek yerlerine asgari ücretten işçi istihdam etmek ne yazık ki, yaygın bir uygulama halini almıştır. Sendikalar ya yüksek ücret artışı ya da iş güvencesi gibi bir ikileme sürüklenmek istenmektedirler. Söz konusu uygulamanın değişik biçimleri kamu kesiminde de sürdürülmektedir. Son yıllarda hızla yaygınlaştırılan geçici, mevsimlik çalışma sözleşmeli personel uygulamaları iş güvencesini ortadan kaldırmaya yönelik uygulama çeşitleri olmaktadır.

Çalışanlar açısından karşılaşılan diğer bir sorun ise konut alanında kendini göstermektedir. Ülkemizde konuta olan gereksinim karşısında bu gereksinimin etkin bir talebe dönüşmemesinin birçok nedeni olmakla birlikte son on yıl içinde en belirgin olana çalışanların refah ve gelir düzeylerinde görülen gerilemedir. Diğer tarafta konut kredileri son düzenlemeyle işçilerin daha büyük oranlarda bireysel tasarrufunuzu gerektirmekte, buna karşın ücret ve maaşlardaki gerilemeler bunu mümkün kılmamaktadır.

Çalışanlar açısından azalan konut talebinin canlandırılabilmesi amacıyla SSK konut kredilerinin yeniden devreye sokulması gerekmektedir.

Bilindiği üzere Sosyal Sigortalar Kurumunun Sigortalı işçilere ve işçi emeklilerine vermiş olduğu konut kredileri, şehirlerimizin imarına, ülkemiz kooperatifçiliğinin gelişmesine yaptığı olumlu ve öncü katkıların yanında, emeğinden başka bir güvencesi olmayan bu insanlarımızın sağlıklı bir konuta sahip olmalarına da önemli bir destek olmuştur.

Geçmişteki bu başarılı uygulama ile, sosyal güvenliğin yanında sosyal refaha da bir adım atılmış bulunmaktadır. 1984 yılında alınan bir kararla, konut kooperatifçiliğinin gelişmesinde ve işçilerimizin ev sahibi olmasında temel bir etken olan konut kredisi uygulamasına 1985 yılından itibaren son verilmiştir.

Günümüzde işçilerin ve işçi emeklilerinin kooperatifler aracılığı ile de olsa, kendi imkânları ve tasarrufları ile bir konuta sahip olmalarının zorluğu açıkça ortadadır.

Bu kredilerin yeniden başlatılması, işçilerimize ve işçi emeklilerine sosyal ve ekonomik yönden çeşitli faydalar sağlayacaktır. Kurumun bütçesi bu hizmet için yeterli fon ayırabilecek imkânlara sahip bulunmaktadır. Bu bakımdan bu kredilerin yeniden açılması ve kredi miktarının da günün ekonomik şartları dikkate alınarak her üye için 4 milyona çıkarılmasında toplumsal faydalar görülmektedir.

SSK. konut kredileri aynı zamanda öz kaynak işlevi de görecektir ve Toplu Konut Fonu Kredilerinin işletilmesinde ve inşaatların tamamlanmasında önemli rol oynayacaktır.

Toplu İş Sözleşmeleri

1990 yılında Konfederasyonumuza üye 29 sendikamız tarafından toplam 623.758 işçimizin toplu iş sözleşmesi bağıtlanacaktır.

Toplam 623.758 işçimizin 267.938'i kamu kesimi, 355.820'si ise özel kesime ait işyerlerinde çalışmaktadırlar. Kamu kesimi işyeri sayısı 500, özel kesim işyeri sayısı ise 1409'dur.

Aylar açısından toplu iş sözleşmelerinin kapsadığı işçi sayılarına bakıldığında; kamu kesiminde 105.082 işçi ile Mart ayının; özel kesimde 167.194 işçi ile Eylül ayının toplamda ise yine 173.179 işçi ile Eylül ayının en yoğun aylar olduğu anlaşılmaktadır.

1990 yılında 77.914 işçi grev yasağı kapsamında bulunmaktadır. 1990 yılında toplu iş sözleşmesi olup, grev yasağına giren işkolları ise Madencilik, Petrol kimya lastik banka ve sigorta, enerji,büro,sağlık ve genel işler işkollarıdır. 1990 yılında grev yasağına giren işçi sayısının toplu iş sözleşmesi yapılacak işçi sayısına oranı ise %15'dir. Ayrıca 1980 sonrası düzenlemeler gözönüne alınarak "kapsam dışı personel nedeniyle fiili grev yasağı kapsamının daha geniş olduğu dikkate alınmalıdır.

Ekteki tablolar (Tablo I,II,III) 1990 yılında bağitlanacak toplu iş sözleşmelerinin sendikalar, aylar ve kamu ve özel kesim ayrımında dağılımını göstermektedir.

Tablo IV.ise halen grev kararı alan, grev uygulama kararı alan yada grev uygulamasında olan sendika,işyeri ve işçi sayılarını kapsamaktadır. Bu tabloya göre 26 Mart 1990 tarihi itibariyle Konfederasyonumuza bağlı 9 sendikaya üye 28.357 işçi halen grevdedir.

Diğer taraftan 1990 yılında bağitlanacak kamu kesimine ait toplu iş sözleşmelerini koordine edecek komisyon 7.2.1990 günü yapılan toplantıda teşekkül etmiştir. Ve komisyon halen çalışmalarını sürdürmektedir.

Yukarıda sözü edilen 1990'da biten ve halen kamu işveren sendikaları ve bağlı sendikalarımız tarafından müzakereleri yürütülen toplu iş sözleşmelerinde ilerleme sağlamak bir hayli zor olmaktadır. Konfederasyonumuz tarafından çeşitli kereler dile getirildiği şekilde halen ülkemizde özgür toplu pazarlık hakkı işletilmemektedir. Hükümetin, toplu görüşmeleri devam eden sözleşmelerin hangi koşullarda bağitlanacağı konusunda kamu işveren sendikalarına müdahale ettiği bilinmektedir. Zaten bu nedenlerle geçmiş senelerde de görüldüğü gibi sözleşmelerin bitme noktasına, kamu işveren sendikaları ile değil, hükümet ile olan görüşmeler sonucu gelinmektedir. 1990 yılı sözleşmeleri içinse sendikalarımızın her türlü hazırlıklarını tamamlayıp katıldığı müzakerelerde, kamu işveren sendikaları yetkililerinin sadece dinleyip olur veya olmaz şeklinde değerlendirmelerde bulunmakta oldukları ve beğenmedikleri tekliflerin yerine karşı teklifler getirmek yerine, sendikalarımızın tekliflerinin sözde ne kadar yüksek ve haksız olduğunun kamuoyuna duyurulması gibi yakışıksız bir yolu tercih etmiş oldukları gözlenmektedir. Toplu görüşmenin doğasına uygun olarak karşı teklifler getirmek yerine, böyle bir yola gidilmesi her türlü iyi niyetten şüphe etmemize neden olmaktadır. Kamu işveren sendikalarının bu tutumunun altında hükümet müdahalesi olduğu bilinmektedir.

1990

TİS'LERİ
(Kamu+Özel)

TABLO I

	OCAK TOP.İŞYERİ	OCAK TOP.İŞÇİ SAY	ŞUBAT TOP.İŞYERİ	ŞUBAT TOP.İŞÇİ SAY	MART TOP.İŞYERİ	MART TOP.İŞÇİ SAY	NİSAN TOP.İŞYERİ	NİSAN TOP.İŞÇİ SA	MAYIS TOP.İŞYERİ	MAYIS TOP.İŞÇİ SAY	HAZİRAN TOP.İŞYERİ	HAZİRAN TOP.İŞÇİ SAY	TEMMUZ TOP.İŞYERİ	TEMMUZ TOP.İŞÇİ SAY	AĞUSTOS TOP.İŞYERİ	AĞUSTOS TOP.İŞÇİ SAY	EYLÜL TOP.İŞYERİ	EYLÜL TOP.İŞÇİ SAY	EKİM TOP.İŞYERİ	EKİM TOP.İŞÇİ SA	KASIM TOP.İŞYERİ	KASIM TOP.İŞÇİ SA	ARALIK TOP.İŞYERİ	ARALIK TOP.İŞÇİ SA	TOPLAM İŞYERİ	TOPLAM İŞÇİ
TARIM-İŞ	16	12556	-	-	1	8	3	39	1	2	-	-	1	35	2	7									23	12647
T.MADEN-İŞ	3	1159	2	1030	4	706	3	557	2	137	4	763	8	29662	2	332	1	85	3	266	3	1368	1	39	36	36104
G.MADEN-İŞ											1	6000	1	47000											2	48000
PETROL-İŞ	31	7953	6	1246	2	135	6	1279	4	106	7	976	8	828	4	239	10	6397	7	366	9	505			94	20050
TEKİDA-İŞ	170	22526	3	420	12	470	8	490	12	979	4	245	14	1640	10	1855	19	935	12	925	40	15520	4	380	308	46385
ŞEKER-İŞ																										
TEKSİF									1	563	23	6349	6	1448	60	4838	236	74079	46	24592	3	522	1	20	376	112471
DERİ-İŞ	2	273	1	40			1	132							14	1296			5	2926			1	36	24	4697
AĞAÇ-İŞ	8	688	1	97	2	164	4	568	1	85	4	461	3	318	2	386	2	521	3	974			1	362	31	4524
SELÜLOZ-İŞ	8	487			1	191							9	9713	2	119	18	2676					1	45	39	13031
BASIN-İŞ	2	381	2	51	2	79			1	24			2	26					4	627	1	85	1	263	15	1487
BASİSEN	4	272			2	235	1	19031	2	2851	1	846	1	99	2	210			2	549					15	24093
BASS													1	650											1	650
T.ÇİMSE-İŞ	64	20947	1	51	3	182	5	342	5	567	13	1347	6	659	3	1105					4	378			104	25578
KRİSTAL-İŞ	3	43																							3	43
T.METAL	12	2171															263	85095							275	87266
DÖKÜM-İŞ	2	62	1	51			1	126																	4	239
YOL-İŞ	7	9956	2	2653	4	688	2	317			2	47	3	569	1	8									21	14243
TES-İŞ	5	2035			3	6550																			8	8585
TEZKOOP-İŞ	14	3571	1	1200	6	1152	3	146	1	26	2	497	4	986	4	3542	2	225	6	1321	2	1430	1	200	46	14296
KOOP-İŞ	5	10164			1	20			2	49					2	690	2	810			1	2600			13	14337
UMTİS					1	28									1	30			1	30					1	68
DEMİRYOL-İŞ													1	89					1	15	1	32	1	63	16	362
T.DENİZCİLER	12	763																	3	7198	1	424			9	7706
HAVA-İŞ	3	69					2	15																	2	32
LİKAT-İŞ	2	32																								
HABER-İŞ																										
SAGLIK-İŞ	10	10621	1	95			1	180	3	138					2	185					1	25			18	11244
TOLAYIS	20	4891			2	164	3	118			2	187			1	45	2	1312	3	628					33	7545
TURKARB-İŞ							5	4523	1	172															6	4695
T.G.S	6	1218															2	1044	3	711	1	426			12	3399
T.BELEDİYE-İŞ			15	808	357	98353																			372	99161
TOPLAM....	408	112842	36	7747	403	109125	48	27863	36	5699	63	17718	68	88722	112	14947	357	173179	99	41242	67	23266	12	1409	1909	623758

1401

TABLO II

1990 TİS'LERİ KAMU	OCAK TOP.İŞYERİ	OCAK TOP.İŞÇİ SAY	ŞUBAT TOP.İŞYERİ	ŞUBAT TOP.İŞÇİ SAY	MART TOP.İŞYERİ	MART TOP.İŞÇİ SAY	NİSAN TOP.İŞYERİ	NİSAN TOP.İŞÇİ SAY	MAYIS TOP.İŞYERİ	MAYIS TOP.İŞÇİ SAY	HAZİRAN TOP.İŞYERİ	HAZİRAN TOP.İŞÇİ SAY	TEMMUZ TOP.İŞYERİ	TEMMUZ TOP.İŞÇİ SAY	AĞUSTOS TOP.İŞYERİ	AĞUSTOS TOP.İŞÇİ SA	EYLÜL TOP.İŞYERİ	EYLÜL TOP.İŞÇİ SA	EKİM TOP.İŞYERİ	EKİM TOP.İŞÇİ SA	KASIM TOP.İŞYERİ	KASIM TOP.İŞÇİ SA	ARALIK TOP.İŞYERİ	ARALIK TOP.İŞÇİ SA	TOPLAM İŞYERİ	TOPLAM İŞÇİ	
FARIM-İŞ	3	12019			1	8	1	18	1	2															6	12047	
T.MADEN-İŞ	1	754			1	589							2	23455											4	29798	
G.MADEN-İŞ											1	6000	1	42000											2	48000	
PETROL-İŞ	2	1083	1	26	1	104											3	5900							7	7113	
TEKĞIDA-İŞ	9	155	1	95	7	120			1	40					1	190									19	600	
ŞEKER-İŞ																											
TEKSİF															5	40			28	21143					33	21183	
DERİ-İŞ																		4	2851						4	2851	
AĞAC-İŞ															1	292									1	292	
SELÜLOZ-İŞ	1	104			1	191							9	9713											11	10703	
ASIN-İŞ	1	308	1	34	1	73												3	573						6	988	
BASISEN																											
BASS																											
T.ÇİMSE-İŞ	2	8015																							2	8015	
KRİSTAL-İŞ																											
T.METAL	1	756																							1	756	
DÖĞEMİ-İŞ																											
YOL-İŞ	1	7					1	158					1	6	1	8									4	179	
TES-İŞ					1	5000																			1	5000	
TEZKOOP-İŞ	6	1983	1	1200	2	837					1	42					1	25	2	216					13	4303	
KOOP-İŞ	3	288			1	20			1	25					2	690	1	60							8	1083	
MİTİS																											
DEMİRYOL-İŞ																											
T.DENİZCİLER													1	39													
HAVA-İŞ	1	48																2	6393						1	89	
LİKAT-İŞ																									3	6441	
HABER-İŞ																											
SAGLIK-İŞ	5	10081							3	138					1	25										9	10244
TOLEYİS																											
TÜRKHARB-İŞ																											
T G S																											
T.BELEDDİYE-İŞ			15	808	350	98140																					
TOPLAM.....	36	35601	19	2163	366	105082	2	176	6	205	2	6062	14	80263	11	1245	5	5985	39	31175					365	93946	
																									500	267938	

TABLO III

1990 İİS.
ÖZEL

	OCAK TOP. İŞYERİ	OCAK TOP. İŞÇİ SA.	ŞUBAT TOP. İŞYERİ	ŞUBAT TOP. İŞÇİ SA.	MART TOP. İŞYERİ	MART TOP. İŞÇİ SA.	NİSAN TOP. İŞYERİ	NİSAN TOP. İŞÇİ SA.	MAYIS TOP. İŞYERİ	MAYIS TOP. İŞÇİ SA.	HAZİRAN TOP. İŞYERİ	HAZİRAN TOP. İŞÇİ SA.	TEMMUZ TOP. İŞYERİ	TEMMUZ TOP. İŞÇİ SA.	AĞUSTOS TOP. İŞYERİ	AĞUSTOS TOP. İŞÇİ SA.	EYLÜL TOP. İŞYERİ	EYLÜL TOP. İŞÇİ SA.	EKİM TOP. İŞYERİ	EKİM TOP. İŞÇİ SA.	KASIM TOP. İŞYERİ	KASIM TOP. İŞÇİ SA.	ARALIK TOP. İŞYERİ	ARALIK TOP. İŞÇİ SA.	TOPLAM İŞYERİ	TOPLAM İŞÇİ
TARIM-İŞ	12	537					2	21					1	35	2	7									17	600
T.MADEN-İŞ	2	405	2	1030	3	117	3	557	2	137	4	753	6	1207	2	332	1	85	3	265	3	1368	1	39	32	6306
G.MADEN-İŞ																										
PETROL-İŞ	29	6870	5	1220	1	31	6	1279	4	106	7	976	8	828	4	239	7	497	7	386	9	505			87	12937
TEK GIDA-İŞ	161	22371	2	325	5	350	8	490	11	929	4	245	14	1640	9	1665	19	935	12	925	40	15520	4	380	289	45785
ŞEKER-İŞ																										
TEKSİT									1	563	23	6349	6	1448	55	4858	236	74079	18	3449	3	522	1	20	343	91288
DERİ-İŞ	2	273	1	40			1	132							14	1296			1	69			1	36	20	1846
AĞAÇ-İŞ	8	688	1	97	2	164	4	568	1	85	4	461	3	318	1	94	2	521	3	874			1	302	30	4232
SELÜLOZ-İŞ	7	383													2	119	18	2676					1	45	28	3223
MAŞİN-İŞ	1	73	1	17	1	6			1	24			2	26					1	54	1	35	1	263	9	499
BASİSEN	4	272			2	235	1	19031	2	2851	1	846	1	99	2	210			2	547					15	24093
BASS														650											1	650
T.ÇİMENT-İŞ	62	12932	1	51	3	182	5	342	5	567	13	1347	6	659	3	1105					4	378			102	17553
KRİSTAL-İŞ	3	43																							3	43
T.METAL	11	1415															263	65095							274	66510
DÖKÜM-İŞ	2	62	1	51			1	12																	4	239
YOL-İŞ	5	994	2	2558	4	688	1	159			2	47	2	563											17	14064
TES-İŞ	5	2035			2	1550																			7	3585
TEZKOOP-İŞ	8	1588			4	315	3	146	1	26	1	455	4	986	4	3542	1	200	4	1105	2	1430	1	260	33	9993
KOOP-İŞ	2	9880							1	24							1	750			1	2600			5	13254
UMTİS					1	28									1	30			1	30					3	88
DEMİRYOL-İŞ																										
T.DENİZCİLER	12	763																	1	15	1	32	1	63	15	873
BAVA-İŞ	2	21					2	15											1	805	1	424			6	1205
LİKAT-İŞ	2	32																							2	32
HABER-İŞ																										
SAGLIK-İŞ	5	540	1	95			1	180							1	160					1	25			9	1000
TOLİYİS	20	4891			2	134	3	118			2	187			1	45	2	1312	3	828					33	7545
TURKHAB-İŞ							5	4523	1	172															6	4695
T.C.S	6	1218															2	1044	3	711	1	426			12	3399
T.BELEDİYE-İŞ					7	213																			7	213
TOPLAM..	372	77241	17	5584	37	4043	46	27687	30	5494	61	11676	54	8459	101	13702	552	167194	60	10066	67	23266	12	1408	1409	355820

TABLO IV

A) GREV KARARI ALANLAR

<u>SENDİKA</u>	<u>İ Ş Y E R İ</u>	<u>KARAR TARİHİ</u>	<u>İŞÇİ SAYISI</u>
PETROL-İŞ	Toros Gübre ve Kimya End.A.Ş. ADANA	13.3.1990	338
	Agakim Kimya San.A.Ş. ADANA	13.3.1990	38
	İgşaş İstanbul Gübre San. KOCAELİ	14.3.1990	561
	ÇKS Kimya San.A.Ş. KOCAELİ	14.3.1990	37
DERİ-İŞ	Kısmet Deri Sanayii İZMİR	16.3.1990	194
TÜRK METAL	Özak Haddecilik A.Ş. DENİZLİ	14.2.1990	
	Gökhan Elektronik Cihazlar Ltd.Şti. İSTANBUL	12.2.1990	
	Yörük Çelik Sanayi İSTANBUL	21.2.1990	34
	Özge Laboratuvar İSTANBUL	21.3.1990	13
	Karadeniz Bakır İşl.Samsun İşletme Müdürlüğü SAMSUN	12.3.1990	750
KOOP-İŞ	Modeko Yapı Kooperatifi İSTANBUL	10.3.1990	35
TEZKOOP-İŞ	Küsget (Küçük San.Destekleme ve Teşkilatlandırma)Genel Md. ve Bağlı İşyerleri (İşletme)	20.3.1990	61
	SSK Genel Müdürlüğü	22.3.1990	1560
BELEDİYE-İŞ	Sincan Belediyesi ANKARA	16.3.1990	800

E) GREV UYGULAMA KARARI ALANLAR

PETROL-İŞ	Boyataş Boya Dağıtım San.A.Ş. MALATYA	21.3.1990	73
	Polinas Plastik San.A.Ş. MANİSA	21.3.1990	208
	Scrikss Maden ve Plastik San. İSTANBUL	21.3.1990	83
	Soda Sanayi A.Ş.	26.3.1990	1138
AĞAÇ-İŞ	Termodin BOLU	15.3.1990	36
ÇİMSE-İŞ	Kınak Toprak San.ve Tic. İZMİR	3.3.1990	82
	Denizli Cam DENİZLİ	13.3.1990	800
TÜMTİŞ	Bacış Umumi Nakliyat Anbarı A.Ş.	1.3.1990	25

C) GREV UYGULAMASINDA OLANLAR

SENDİKA	İ Ş Y E R İ	BAŞLAMA TARİHİ	İŞÇİ SAYISI
TARIM-İŞ	A.O.Ç.	ANKARA	16.1.1990 500
	TİGEM Tarım İşletmeleri Gen.Md. lüğüne bağlı işyerleri		19.3.1990 10.600
T.MADEN-İŞ	Üzmen Madencilik Kömür İşl.	AMASYA	15.1.1989 22
	Volkan Madencilik Tic.Ltd.Şti.	AYDIN	9.10.1989 157
	Kömür İşl.A.Ş.Mihalıççık Linyit İ.	ESKİŞEHİR	12.1.1990 94
	Akpaş Maden Pazarlama	ADANA	25.1.1990 52
PETROL-İŞ	İpstaş		26.5.1989 54
	Ortaş Orman Ürünleri	BALIKESİR	6.6.1989 23
	Canik Lastik Fabrikası	SAMSUN	12.10.989 21
TEKGIDA-İŞ	Pinat Gıda Sanayi A.Ş.	KOCAELİ	21.3.1990 40
SELÜLOZ-İŞ	Akkarton	İSTANBUL	12.2.1990 60
KRİSTAL-İŞ	Tam Cam	İSTANBUL	31.5.1989 95
	Sekürit Sanayi A.Ş.	İSTANBUL	17.7.1989 40
ÇİMSE-İŞ	Özel Çimento Fabrikası (22 fab.)		26.3.1990 10.057
	Kamu Çimento Fabrikası (21 fab.)		26.3.1990 6357
TÜRK METAL	Ege Dökümcülük	İZMİR	20.3.1989 21
	Gemesan A.Ş.	TRAEZON	20.6.1989 36
	Lukas	ADAPAZARI	19.2.1990 64
TÜMTİS	M.Ali TUZCUOĞLU Nakliyat (Ankara, İstanbul, İzmir, Adana)		12.6.1989 64

II- İŞÇİ HAK ve ÖZGÜRLÜKLERİ İLE İLGİLİ ÇALIŞMALAR

A- İŞÇİ HAK ve ÖZGÜRLÜKLERİNİN KORUNMASI VE GELİŞTİRİLMESİ İÇİN YAPILAN ÇALIŞMALAR

TÜRK-İŞ 15.Genel Kurulu, 11-17 Aralık 1989 tarihleri arasında toplanmıştır. Genel Kurul, geçmiş döneme ilişkin yapılan çalışmaları değerlendirerek, yeni çalışma dönemine ışık tutacak kararlar almıştır.

TÜRK-İŞ 15.Genel Kurulu, 16.Çalışma döneminde çalışma hayatını doğrudan ilgilendiren yasalarla ilgili gerekli çalışmaların yapılmasını ve değişikliklerin gerçekleştirilmesi yönünde mücadele verilmesini kararlaştırmıştır.

TÜRK-İŞ 15.Genel Kurulunda kabul edilen Mevzuat ve Kararlar Komisyonu Raporu ile yaşanan çıkmazların aşılması ve haksızlıkların giderilmesi amacıyla sürdürülen çalışmalar, Aralık 1989/Mart 1990 dönemi itibariyle bilgilerinize sunulmaktadır.

Genel Kurulca kabul edilen Mevzuat ve Kararlar Komisyonu raporu şu şekildedir:

1- Yasal Düzenlemeler ;

Komisyonumuz, başta Anayasa olmak üzere yasalarla ilgili çalışmaların bir uzmanlık konusu olduğunu kabul etmekle birlikte TÜRK-İŞ yönetiminin önümüzdeki çalışma döneminde, çalışma hayatını doğrudan ilgilendiren Anayasa, 2821 sayılı Sendikalar, 2822 sayılı Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt, 1475 sayılı İş, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Yasalarında bunun yanısıra ülkenin sosyal ve ekonomik konulara temas eden mevcut yada çıkartılması gerekli yasalarda çalışanların ve tüm dar gelirliilerin çıkarına düzenlemeler yapılması için gerekli teknik hazırlıkları yaparak gerçekleştirme yönünde en etkin biçimde mücadele edilmesinin gereğine inanmaktadır.

Buna göre ;

- 1) Çağdaş hak ve özgürlüklerin kullanılabildiği bir demokrasiye geçilebilmesi için 1982 Anayasasının kayıtlayıcı ve kısıtlayıcı hükümleri en kısa zamanda değiştirilmelidir.
- 2) Tüm çalışanların sendikalaşmaları, grev ve toplu iş sözleşmesi haklarından yararlanmaları sağlanmalıdır.
- 3) Hak grevleri yasallaştırılmalı, her türlü grev yasağı ve engelleri kaldırılmalıdır.

./..

- 4) Lokavt yasaklanmalıdır.
- 5) Tüm çalışanlar sosyal güvenlik hakkından yararlandırılmalı ve Tarım işçileri, iş yasası kapsamına alınmalıdır.
- 6) Sosyal Sigortalar Kurumu, siyasi iktidarın güdümünden çıkartılarak yönetiminde işçiler mutlak söz ve karar sahibi olmalıdır.
- 7) İşsizlik sigortası en kısa zamanda kurulmalıdır.
- 8) 2821, 2822 ve 1475 sayılı Yasalar işçilerin çıkarına uygun hale getirilmeli, 1475 sayılı Yasanın 13, 14 ve 17. maddeleri yeniden düzenlenmeli ve iş güvenliği sağlanmalıdır.
- 9) Emekli dul ve yetimler insanca yaşama düzeyine getirilmelidir.
- 10) Yüksek Hakem Kurulunun kuruluş biçimi değiştirilmeli, işçilerin etkinliği artırılmalıdır. Bu konuda Yönetim Kurulunca benimsenen ve çalışma raporunda (sayfa 323) yer alan esaslar Genel Kurulca da benimsenmelidir.
- 11) Asgari Ücret Komisyonunun kuruluşu değiştirilmeli, işverenlerin çoğunluğu esasına dayanan bu günkü yapısı adil hale getirilmelidir.
- 12) Anayasanın, sosyal adalet ilkesine aykırı olan kamu işverenleri sendikaları kaldırılmalıdır.
- 13) TÜRK-İŞ Ana Tüzüğü'nün 2. maddesinde yer alan "konfederasyonun amacı ve çalışma şekli" esasına ve ruhuna sadık kalınması ve bu amaçlar saklı tutulmak kaydıyla.... 141, 142, 163. maddeler ile kişi hak ve özgürlükleri ile sendikal hak ve özgürlükleri kısıtlayan biçimde yasalarda yer almış tüm maddelerin kaldırılması, çoğulcu, katılımcı, özgürlükçü siyasal demokrasinin gerçekleştirilmesi için TÜRK-İŞ üzerine düşen görevi yapmalıdır.
- 14) Bütçe Kanununda sendikalara yardım adında ödenek konulmasıyla ilgili 2821 sayılı yasadaki genel katma bütçeli kuruluşlardan yardım alınması ile ilgili yasakdan doğan gelişkinin giderilerek bütçe kanunundaki hükme işlerlik kazandırılması ile ilgili çalışmanın yapılması,

II- 15. Genel Kurula Sunulacak Karar Tasarıları:

Toplu iş sözleşme düzeni, 12 Eylül sonrası gelişme ve sermaye çevrelerinin kurumlaşmalarına dikkatle yeniden oluşturulmalıdır. Bu amaçla ulusal, işkolu ve işyeri düzeylerinde, üyelerin hak ve çıkarlarını koruyan, geliştiren ve yenilerini ekleyen toplu iş sözleşmelerinin yapılabilmesi için politikalar üretilebilmeli, hedefler oluşturulmalı ve ilkesel davranılmalıdır. İşverenlerin toplu iş sözleşmesi politikaları düzeyine uygun politika geliştirilmeli ve TÜRK-İŞ bu politikaların oluşturulmasında, üzerine düşeni yapmalıdır. TÜRK-İŞ bir sendikal konfederasyon olarak toplu iş sözleşmelerinde ilkeleri oluşturma, hedefleri belirleme, görüşmeleri yürütme, bağitleme,

uyuşmazlık ve uygulama aşamalarında,bağlı sendikalar arasında eşgüdümü sağlama, diğer bağımsız ve başka konfederasyona bağlı sendikalar arasında dayanışma görevlerini yerine getirmelidir. Bu çalışmalarını yürütmek için bir eşgüdüm komitesi oluşturulmalıdır.

Toplu iş sözleşmeleri için olduğu gibi, grevlerin uygulamasında ve diğer ilgili çalışmalarda da merkezi bir politikanın oluşmasını sağlama yönünde TÜRK-İŞ eşgüdüm komiteleri oluşturulmalıdır. Yine TÜRK-İŞ grevler sırasında dayanışmaların gerçekleşmesi için yoğun çaba göstererek, gerekli girişimlerde bulunmalıdır. Bağlı olduğu Konfederasyona veya bağımsız oluşuna bakılmaksızın tüm grevler desteklenmelidir.

Sendikal uğraşımızın en önde gelen uğraş biçimi olan,üretimden gelen gücümüzü en etkin ortaya konduğu genel grev, daha fazla gecikmeden ülkemiz sendikal geleneğine kazandırılmalıdır. TÜRK-İŞ bu amaçla hazırlıklarını yaparak, örgüt içi ve dışı oluşumları gerçekleştirmelidir.

TÜRK-İŞ 1988 yılı Şubat ve Mart aylarında alınan eylem kararlarını, sebepleri devam ettiği sürece aralıksız uygulamalıdır.

Grevlerin etkisiz,kısıtlı ve yasaklı hali devam ettiği sürece, sıkca başvurmak zorunda kalınan direnişler TÜRK-İŞ tarafından desteklenmeli,koordine edilmeli ve sendikalar arasındaki birliktelik sağlanmalıdır.

Tüketici boykotlarında TÜRK-İŞ önderlik görevini yerine getirip, örgüt içi ve örgütü dışı oluşumları sağlanmalıdır.

TÜRK-İŞ kendi üyelerinin,işçilerin hak ve çıkarları ile diğer ücretli küçük üretici,işsiz ve diğer dar gelirliilerin, çıkarlarının ortak olduğu anlayışından hareketle yaşam standartlarını yükseltmeleri yönünde uğraş verip, bu emekçi kesimlerin örgütlenmelerine yardımcı olup,varolan örgütlerle dayanışmaları gerçekleştirip ve ortak kampanyalarda bulunma işlevini sürdürmelidir.

TÜRK-İŞ; sendikal birliğin sağlanması,her koşulda üyelerin hak ve çıkarları için uğraş vermelidir.

TÜRK-İŞ sendikal birliğin sağlanmasını bir ilke olarak kabul eder ve bu ilke gereği başta bağımsız sendikalar olmak üzere, sendikaların TÜRK-İŞ'te birliğinin sağlanması yönünde uğraş verir. Birliğin örgütsel olarak sağlanamadığı durumda, dayanışma ve ortak sendikal çalışmalar ile birliği nitel anlamda geliştirir.

Günümüzün en yakıcı toplumsal sorunu,demokratikleşmedir. Temel insan hak ve özgürlükleri, kısıtlama ve yasaklar altındadır. Uluslararası kuruluşlarca standartlaştırılan temel hak ve özgürlükler düzeyinde dahi düşük düzeylerde,sınırlı hak ve özgürlüklere sahip olmamız, ciddi bir toplumsal geriliktir. Çağdaş ilerlemenin

demokratikleşmenin sağlanmasında toplumun en güçlü örgütlerinden olan sendikaların sorumluluğu en geniş düzeydedir. TÜRK-İŞ bu sorumluluğu bilinci ile görevini gecikmeden yerine getirmelidir. Özgürlüklerin ilki olan düşünce ve örgütlenme özgürlüğünün sağlanması için yapılan çalışmaları aralıksız sürdürülmelidir.

Demokratikleşme, tüm toplumun sorunudur ve TÜRK-İŞ bu yönde tüm diğer demokrasi yanlısı güçler ve kuruluşlar ile kendi ilke ve amaçları doğrultusunda ortak uğraşlar içinde olur. Demokrasi güçlerinin ortak çalışma içinde, olması gerekli oluşumların sağlanması ve varolan oluşumlarda yer alma TÜRK-İŞ'in uğraş alanıdır. Demokrasiye yönelecek her türlü müdahaleye TÜRK-İŞ tüm yönüyle, her türlü riski göze alarak karşı çıkacaktır.

Dünya barışının sağlanması ve silâhsızlanma yönünde TÜRK-İŞ aktif bir çaba gösterir. Bu amaçla ulusal ve uluslararası düzeylerde girişimlerde bulunur, kampanyalar açar. Açılan kampanyalara katılır. Ülkemizdeki askeri harcamaların dünya ve bölge konjoktürüne ve ülkemizin gerçek savunma ihtiyacına uygun olmak kaydıyla kısıtlanması, dünya barışı için ülkemiz iktidarlarının olumlu yaklaşımı için baskı gücünü kullanılır. Barış ve silâhsızlanma yönünde bağlı sendikaların yayın ve diğer çalışmalarda bulunmalarına öncülük eder, merkezi tavır geliştirir.

Üyesi Bulunduğumuz Hür Dünya İşçileri Konfederasyonu (ICFTU) nun ilke ve anlayışları çerçevesinde, TÜRK-İŞ, 1 Mayıs gününü "Dünya işçilerinin birlik, dayanışma ve mücadele günü" olarak kutlar.

Sendika üyelerinin konut ve tüketim kooperatifleri oluşturmaları için TÜRK-İŞ merkezi politikalar oluşturur. İşçilerin kooperatifleşmelerini artırmak için maddi ve bürokratik olanakların sağlanması yönünde, hükümet, yerel yönetimler, ilgili kurum ve kuruluşlar düzeyinde girişimlerde bulunur.

Sendikalaşma yoğunluğunun %10'larda olduğu ülkemizde asgari ücretin önemi artmaktadır. Ayrıca, asgari ücretin yeterli düzeyde belirlenmesi işten çıkarmalarda caydırıcı olacaktır. TÜRK-İŞ tanımına uygun, asgari geçim koşullarına yetecek bir asgari ücretin belirlenmesi için tüm uğraş biçimlerini dener.

Toplumumuzun önde gelen bir sorunu olan işsizlik, işsizlerin yaşamını kararttığı gibi, çalışanlar üzerinde de işten atılma yönünde bir "tehdit" unsurudur. TÜRK-İŞ, işsizliğin azaltılması yönünde uğraş verir.

TÜRK-İŞ eğitim, basın ve araştırma çalışmalarına önem verir. Bu çalışmaların temel bir sendikal çalışma olduğuna inanır, bu çalışmalar ile somut katkılar sağlar. Bu amaçla personel ve diğer olanaklar TÜRK-İŞ tarafından titizlikle sağlanır.

Emeklilerin sorunları ile TÜRK-İŞ yakinen ilgilenir ve sorunlarının çözümü yönünde her türlü girişimlerde bulunur. Emekli örgütleri ile ortak çalışmalarda bulunur. TÜRK-İŞ emeklilerinin sorunlarını kendi sorunları olarak kabul eder.

Ülkemiz dışında çalışan milyonlarca ülkemiz işçilerinin hak, çıkar ve özgürlüklerini sağlama yönünde TÜRK-İŞ uğraş verir. İlgili uluslararası, ulusal sendika ve diğer kuruluşlar ile ortak çalışmalar yapar, önerilerde bulunur.

TÜRK-İŞ, üst örgütleri olan Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ICFTU) ve Avrupa Sendikalar Konfederasyonu (ETUC) ile ilkeli ilişkiler içinde olur ve bu örgütlerin, işçi ve tüm emekçilerin yararına daha etkin çalışmalar içinde olmaları için uğraş verir.

Gerçek ücretleri düşüren, gelir dağılımını çalışanlar aleyhine bozan, toplumsal huzursuzlukların kaynağı olan enflasyonun düşürülmesi yönünde TÜRK-İŞ tavır gösterir, alternatif politikalar üretir ve iktidarlara bu yönde baskı gücü oluşturur.

TÜRK-İŞ, üretim araçlarının özel mülkiyetinin arttırılması, kapitalizmin daha da yapılanması, çalışanların hak ve çıkarlarının daha da geriletilmesi olan kamu kuruluşlarının özelleştirilmesine karşı çıkar. Özelleştirmenin, daha uygulama öncesi durumda yaygın eylemler gerçekleştirir, karşı kampanyalar açar.

Sendikaları yok etme, birer tabela örgütlü durumuna düşürme ve dernekleştirme yönündeki sendikasızlaştırma, uygulama ve politikalarına karşı TÜRK-İŞ tüm gücü ile mücadele eder. Bu amaçla ilgili yasa, Anayasa ve KHK maddelerinin değiştirilmesi sözleşmeli personel uygulamasına son verilmesi, kapsam dışı personel oranının düşürülmesi, geçici-mevsimlik işçi çalıştırılmasının sınırlandırılması, taşeron eliyle işçi istihdamına son verilmesi, özel güvenlik görevlilerinin sendikalaşmaları yönünde kararlı uğraşlar sürdürür, etkin uğraş biçimleri geliştirir.

Nereden gelirse gelsin sendikalara, serbestçe örgütlenmelerine, engeller konulmasına karşı hedefler oluşturur ve bu yönde somut adımların atılması için tüm gücü ile mücadele eder.

1.750.000 memurun olduğu ülkemizde, memurların sendikalaşmaları yasaktır. Bu yasağın kırılması yönünde TÜRK-İŞ uğraş verir, memurların bu yöndeki uğraşlarına tam destek sağlar. Memur dernekleri ile dayanışma içinde olur, olanaklarını sunar.

TÜRK-İŞ, ülkemiz sendikal hareketine katkı sağlayacak bir sendika enstitüsünün kurulması için çaba gösterir. Bu sendika enstitüsü, sendikal hareketin başarısı için gerekli araştırmalar yapacak, kamuoyuna sendikal uğraşı tanıtıp, doğruları dile getirecek ve sendikal politikaların oluşturulmasında veri sağlayacaktır. Sendika enstitüsü, toplumumuzda ve uluslararası alanda sendikaların etkinliğinin artmasında, sesinin daha iyi duyulmasında önemli bir işlevi yerine getirecektir.

TÜRK-İŞ, üyelerin kendi kimliklerini daha geniş alanda taşımaları, onlara daha geniş anlamda ve işyeri yaşamı dışında hizmet sağlayabilmek için sendikaların yoğun olduğu kentlerde "sendikal merkez" olarak, yeterli oda sayısı ve salonu bulunan binaların sağlanması yönünde öncülük edecektir. Bu yönde yerel yönetimler, hükümet, ilgili kurum ve kuruluşlara başvurularda bulunacak, bu merkezin oluşumunda katkıları sağlanacaktır. Sendikal merkez, başta sendika üyelerinin sosyal-kültürel çalışmalarına yardımcı olabileceği gibi, çeşitli toplantıların düzenlenebileceği, kursların açılabilmesi pek çok işlevi yerine getirecektir.

Ülkemiz sendikacılığının en büyük eksikliklerinden birisi de diğer emekçilerin ücretlilerin örgütleri ile olan ilişkilerinin yok denecek kadar zayıflığıdır. Bu zayıflığı gidermek için TÜRK-İŞ meslek kuruluşları, esnaf dernekleri, kooperatifler, aydınların örgütleri ve diğer emekçi ve ücretli örgütler ile kendi ilke, amaç ve istemleri doğrultusunda işleyen ilişkiler içinde olur, ortak toplantılar düzenler, ortak kampanyalar içinde olur.

TÜRK-İŞ, siyasi partiler ile çalışma yaşamına ilişkin sorunların çözümü, hak ve özgürlüklerin genişletilmesi, toplumsal sorunların çözümü, benimsediği, alternatif politikalar üzerinde görüşmelerde bulunmak amacıyla, bağımsız bir örgüt niteliğini titizlikle koruyarak kendi ilke, amaç ve istemleri doğrultusunda ilişkiler geliştirir.

1980 yılından buyana devam edegelmekte olan "boşalan işçi kadrolarında 657 sayılı Yasaya bağlı memur yada 233 ve 308 sayılı KHK.lere göre sözleşmeli personel istihdamı" uygulamasına son verilmesi için gerekli mücadele yapılacaktır.

İşverenlerin sendikalaşmayı kırmasına yönelik işten çıkarma eylemlerinin kınanmasına.

MADDE : Hizmetlerin işyerlerinde tespit edilen daimi işçilik kadrolarına alınan belirsiz süreli hizmet akidli işçilerle gördürülmesi ve işçiyi yasal güvencelerden mahrum bırakma amacına yönelik geçici işçi istihdamına son verilmesi için gerekli çaba harcanacaktır.

Kıdem tazminatını kaldırma girişimlerine karşı genel grev dahil hertürlü eylemde bulunmalıdır.

Bu önerilerin hayata geçirilmesi için yalnız TÜRK-İŞ yönetimi ile birlikte tüm Başkanlar Kurulu sorumludur.

Yeni Yıl Mesajı (31.12.1989)

Yeni yıl nedeniyle bir mesaj yayınlayan TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu, "taşıdığı sosyal ve ekonomik sıkıntılar nedeniyle özlemini duyamayacağımız bir yılı geride bırakmış bulunuyoruz" görüşünü dile getirerek çalışanlar olarak 1990 yılından neler beklenildiğini dile getirmiştir. 15. Genel Kurulumuzda benimsenen öneriler çerçevesinde, önemli bir talebin, yeni bir seçim kanunu ile genel seçimlerin yapılması olduğunu belirtilen Türk-İş Yönetim Kurulu ağır sorunlardan kurtulmak için üzerine düşen görevi yerine getireceğini ifade etmiştir.

Türk-İş Hukuk Danışmanları Toplantısı

Konfederasyonumuz, 15.Genel Kurul kararları doğrultusunda, Anayasa 2821 sayılı Sendikalar Kanunu, 2822 sayılı Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunu, 1475 sayılı İş Kanunu ile ilgili yasaklayıcı ve engelleyici hükümlerin ayıklanması ve değişiklik önerilerinin belirlenmesi bakımından, 20 Ocak 1990 tarih ve 90-9-5/43 sayılı genelgemiz ile Genel Başkanlıklara duyuru yapılmış ve tüm sendikalarımızın Hukuk Danışmanlarının bu çalışmaya katılması talep edilmiştir,

Türk-İş Genel Eğitim Sekreteri Mustafa BAŞOĞLU başkanlığında, birincisi 8 Ocak 1990 tarihinde yapılan Türk-İş Hukuk Danışmanları Toplantısının ikincisi 2 Şubat 1990 günü yapılmış ve bu toplantılarda sendikalarımızın görüş ve önerileri alınmıştır. Türk-İş, alınan görüş ve öneriler doğrultusunda Anayasa, 2821 sayılı Sendikalar Kanununu, 2822 sayılı Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunu, 1475 sayılı İş Kanunu ile ilgili değişiklik önerilerini gerekçeleri ile birlikte madde bazında düzenlemiş ve bu değişiklik önerileri, 19/20 Mart 1990 tarihleri arasında tekrar görüşülmek üzere toplantılara katılan tüm üye sendika avukatlarına gönderilmiştir.

19/20 Mart 1990 tarihleri arasında son defa toplanan Türk-İş Hukuk Danışmanları toplantısında, değişiklik önerileri son şeklini almış ve sözkonusu öneriler 22 Mart 1990 günü yapılan Türk-İş/Hükümet görüşmesinde ele alınmıştır.

Toplu İş Sözleşme Koordinasyon Kurulu

1990 yılında bağıtlanacak toplu iş sözleşmelerinden kamu kesiminde muhatap sendikaların Genel Başkanlarının katıldığı toplantı, 7 Şubat 1990 tarihinde Türk-İş Genel Merkezinde yapılmıştır.

Toplantı sonucunda, 1990 yılında bağıtlanacak kamu kesimi toplu iş sözleşmelerinde izlenecek yol ve uygulanacak politikaların tesbit edilmesi ve toplu iş sözleşmelerin koordinasyonunu sağlayacak komisyonun oluşturulması kararına varılmış ve komisyonun aşağıda adları yazılı üyelerden oluşması kabul edilmiştir.

Şevket YILMAZ	TÜRK-İŞ Genel Başkanı
Orhan BALTA	TÜRK-İŞ Genel Sekreteri
Enver TOÇOĞLU	TÜRK-İŞ Genel Mali Sekreteri
Mustafa BAŞOĞLU	TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri
Mehmet BAMYACI	TÜRK-İŞ Genel Teşkilatlandırma Sekreteri
Sabri ÖZDEŞ	TARIM-İŞ Genel Başkanı
H.Hüseyin KAYABAŞI	TÜRKİYE MADEN-İŞ Genel Başkanı
Fikri KARAKADILAR	SELÜLOZ-İŞ Genel Başkanı
A.Ekber GÜVENÇ	BASIN-İŞ Genel Başkanı
Tamer ERLAN	ÇİMSE-İŞ Genel Başkanı
Mustafa ÖZBEK	TÜRK METAL Genel Başkanı
Kenan GÜRBÜZ	TEZKOOP-İŞ Genel Başkanı
Ahmet BALAMAN	KOOP-İŞ Genel Başkanı
Savaş BENLİ	SAGLIK-İŞ Genel Başkan Vekili

1990 yılında yenilenecek toplu iş sözleşmelerin sürelerinin birbirlerine uzak olması nedeniyle, komisyon il etapta Ocak/Şubat/Mart aylarında süreleri biten ve yenilenecek olan Toplu İş Sözleşmelerle ilgil stratejilerin belirlenmesi ve kararların sendikalarımıza ulaştırılmasını benimsemiş olup, bu kararlar 21.2.1990 tarihinde yapılan olağanüstü Türk-İş Başkanlar Kurulunda da değerlendirilmiştir.

7 Şubat 1990 günü yapılan toplantıda alınan kararlar aşağıda sunulmaktadır.

1- Süreleri Ocak/Şubat/Mart aylarında bitecek sözleşmeler bakımından;

- Ocak-Şubat aylarında süresi bitenler : Prosedürü tamamlanmış olan veya tamamlanacak, görüşmeleri devam eden veya uyuşmazlık aşamasında olan TİS'ler Mayıs ayı başında greve çıkabilecek şekilde müzakere prosedürünü uzatacaklardır.
- Mart ayında süresi bitenler : Prosedürü veya müzakereleri başlamış veya başlamamış olsun, bu TİS'ler yine Mayıs ayı başında grev aşamasına gelebilecek şekilde işlemlerini tamamlamış olacaklardır.

- 2- Grev yasağı kapsamına giren TİS'ler bakımından; Toplu İş Sözleşmeleri bağlatılma koşulları grev yasağı kapsamına giren sendikalar, Yüksek Hakem Kurulunun sürdürdüğü olumsuz tutum ve yapıyı dikkate alarak tesbit, yetki, çağrı, müzakere ve uyuşmazlık sürelerini azami ölçüde, ikinci bir talimata kadar uzatarak, prosedürü yürütecekler ve böylece dayanışma sağlayacaklardır.
- 3- Devam eden müzakerelerde ücret ve torba dışındaki maddelerin sendikalar tarafından belirlenmesi kararlaştırılmıştır.
- 4- Komisyon çalışmalarında değerlendirmelerin sağlıklı yapılabilmesi açısından TİS'lerle ilgili her değişikliğin zaman geçirilmeden konfederasyonumuza iletilmesi gerekmektedir.
- 5- Komisyon her hafta Cuma günü Saat 14'de toplanacaktır.

Toplu iş sözleşmelerle ilgil koordinasyonu sağlamak amacıyla oluşturulan komisyon, yapmış olduğu toplantılarda genel değerlendirmeler yapmakta ve uyulması gereken ilkeler konusunda ilgili sendikalarımıza yazılı duyuru yapmaktadır. Halen komisyon çalışmalarını sürdürmektedir.

Grizu Cinayeti

7 Şubat 1990 günü Amasya Merzifon'da bulunan yeni Çeltek Kömür İşletmesi'nde meydana gelen grizu patlaması sonucu, 69 işçimiz hayatını yitirmiştir.

66 gün önce Yeni Çeltek Şubesi Başkanlığının T.Maden-İş Sendikasına yazmış olduğu yazıda "bu işyerinde iş emniyetinin olmadığı; durumun Genel Müdürlüğe intikali" istenmiştir.

T.Maden-İş Sendikamızın, ilgili işverene yapmış olduğu bu uyarısı, üretimin sürdürülmesi karşısında sonuçsuz kalmıştır.

Daha da önemlisi, olay öncesi grizu ölçümünün yüzde 3,5 olduğu bildirilmesine ve tehlikenin açıkça işaretleri alınmasına rağmen, işletme müdürü "malzemeyi kurtarıp çıksınlar" talimatını vermiştir.

350 metre yer altındaki işçiler tarafından malzemenin kurtarılması çalışmalarının sürdürüldüğü bir saatte, acı olay yaşanmıştır.

Olayın duyulması üzerine, TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu Yeni Çeltek Kömür İşletmesine gitmiştir.

T,Maden-İş Sendikası Genel Başkanı H.Hüseyin KAYABAŞI,Genel Maden-İş Sendikası Genel Başkanı Şemsi DENİZER ile TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu ortak bir değerlendirme yapmış,izlenecek ve uygulanacak eylem politikalarının belirlenmesi konusunda görüş alış verişi yapmışlardır.

Olay yerinde gazetecilere açıklama yapan Şevket YILMAZ, bunun bir kaza değil, birbirini takip eden ihmal zincirinin son halkası olarak cinayet olduğunu söylemiştir.

Toprak altında kalan cenazelerin mutlaka çıkarılarak ailelerine teslim edilmesi istenmiş ve bu konuda TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu bir bildiri yayınlamış ve özetle şu görüşlere yer vermiştir :

"7 Şubat Çarşamba günü Merzifon Yeniçeltik Köyünde meydana gelen grizu patlaması sonucu 69 işçimizin şehit olması, ulusumuzu derin üzüntüye sevk etmiştir.

8 Şubat Perşembe sabahı çeşitli görevlerle Ankara dışına gitmekte olan Yönetim Kurulumuzun üyeleri geriye çağırılmış,Genel Başkanımız Sayın Şevket YILMAZ ile birlikte olay yerine hareket edilmiştir.

Facia ile ilgili incelemelerini yapan Yönetim Kurulumuz,Ankara'dan hareket etmeden önce Zonguldak'ta bulunan Genel Maden-İş Sendikası Yöneticilerinin,şehit işçilerin örgütlü bulunduğu Türkiye Maden-İş Sendikası Yetkilileriyle biraraya gelmesi isteğiyle olay yerine hareket etmelerini bildirmiştir.

Tavsiye niteliğinde bazı önerilerde bulunan Yönetim Kurulumuz sendikalarımızın alacağı kararın hayata geçirilmesi için tüm imkanlarını seferber edecektir.

Bir diğer önemli konuda diri diri gömülen işçilerimizin çıkarılmalarının mümkün olamayacağı yolunda yetkililerin yaptığı açıklamalardır.

Cenazelerimizi mutlaka istiyoruz.

Bu iş cinayetlerinin birinci derecede sorumlularının her türlü maddi ve manevi yardım yapılacağı yolundaki alışılmış açıklamaları bile insan hayatının para ile tartıldığı bir anlayışı sergilemektedir.

Hükümetin,maliyeti ne olursa olsun, isterse Yeniçeltik Linyit Ocaklarının tamamı devre dışı bırakılsın,mutlaka şehid işçilerimizin cenazelerinin çıkarılarak ailelerine teslim edilmesini sağlamasını istiyoruz."

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu, Yeni Çelttek'te hayatlarını yitiren 69 maden işçisi için 10 Şubat 1990 günü bütün işyerlerinde Saat 10'da iki dakika saygı duruşu yapılması çağrısında bulunmuştur.

TÜRK-İŞ'e üye sendikaların üyeleri yanısıra bağımsız sendikaların üyeleri de 10 Şubat 1990 Pazartesi günü Saat 10'da tezgahları başında saygı duruşu yapmışlardır.

Türk-İş'e Bombalı Saldırı ve Tepkiler

Konfederasyonumuz, 20 Şubat 1990 günü öğle saatlerinde bir grubun bombalı saldırısına uğramıştır.

Demokrasiye yönelik olan bu saldırının duyulması üzerine bir gün sonra olağanüstü Başkanlar Kurulu toplantısına katılmak üzere Ankara'da bulunan sendika başkan ve yöneticileri bir araya gelerek Yönetim Kurulu ile birlikte ortak bir değerlendirme toplantısı yapmışlardır.

Toplantı sürerken basına yapılan açıklamada, "Türk-İş, yurdumuzda tüm kurum ve kurallarıyla işlerlik kazanacak bir demokratik yapıyı yerleştirmenin mücadelesini verirken ister soldan, ister sağdan olsun demokratik yaşamı varlıklarının gereği saymayanların, bu gibi tahriklerine bundan önce sık sık muhatap olmuş, soğukkanlılığını asla kaybetmemiştir" denilmiştir.

TÜRK-İŞ Yönetim ve Başkanlar Kurulu ortak açıklaması şöyledir :

" 20 Şubat Salı günü (bugün) saat 12.20'de, bir grup tarafından TÜRK-İŞ Genel Merkezine bombalı bir saldırı düzenlenmiştir.

TÜRK-İŞ'e yapılan bu tecavüz açıkça tahrik amacı gütmektedir. TÜRK-İŞ gücünün verdiği güven duygusuyla bu tahriklere kapılmamayı tercih etmektedir. Ancak; tahammülün de bir sınırı vardır ve Türk işçisi bugün bu sınır çizgisi üzerinde bulunmaktadır.

Yurdumuzda sorunların kaba kuvvetle çözümlenmesi mümkün olacaksa, işçiler bütün kaba kuvvet gösterilerini durduracak güçtedir. Ancak, TÜRK-İŞ, bugüne kadar olduğu gibi, bundan sonra da bunun geçerli bir yol olduğu inancını taşımamaktadır.

TÜRK-İŞ'e yapılan bu saldırı, doğrudan demokratik parlâmenter düzene yapılan bir saldırdır.

TÜRK-İŞ, demokrasinin askıya alındığı her dönemde faturanın işçilere, dar ve sabit gelirliilere çıkarıldığı bilinciyle, demokrasiyi eksiksiz yapıya kavuşturma mücadelesini sürdürecektir.

Bu mücadelede, TÜRK-İŞ'e vücut veren sendikalarımızın yönetim kadroları, alınması gereken kararları kendi iradeleriyle alacakları gibi, dışarıdan tahrik ve tetkinlere asla izin vermeyecektir.

İşçiler,böylesine tahriklerle sokağa dökülmeyeceklerdir.

TÜRK-İŞ topluluğu,varlığının temelini teşkil eden demokratik parlâmenter sistemin devamı mücadelesi ile ve bugüne kadar kamuoyuna defalarca açıklanan sorunlarının çözümü yolunda olumlu yaklaşım görmemesi nedeniyle sokağa çıkabilir.

Bunu kesinlikle arzu etmemizle rağmen, siyasal iktidarın sorunlarımıza yaklaşım tarzı bu tehlikenin de her an doğabileceği endişesini yaşıtmaktadır.

TÜRK-İŞ'e saldırıyı nefret ve şiddetle kınıyoruz.

İlgililerden ,sorumluların en kısa zamanda yakalanmasını ve adalet huzuruna çıkarılmasını bekliyoruz.

Yarın toplanacak Başkanlar Kurulumuzda, bu konuda açılacak görüşme sonucu alınacak kararlar kamuoyuna duyurulacaktır."

Konfederasyonumuza yönelik bu saldırı bir çok kuruluş tarafından kınanmış ve siyasi parti liderleri ve temsilcileri konfederasyonumuzu ziyaret ederek geçmiş olsun dileklerini iletmışlerdir.

Kısa adı ICFTU olan Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu,20 Şubat tarihinde TÜRK-İŞ'e yapılan bombalı saldırı olayını şiddetle kınamıştır.

ICFTU Genel Sekreteri John VANDERVEKEN'in TÜRK-İŞ Genel Başkanı Şevket YILMAZ'a gönderdiği dayanışma mesajında özetle şöyle denilmiştir.

" TÜRK-İŞ Genel Merkezine yapılan bombalı saldırı olayını endişe ve üzüntüyle öğrenmiş bulunuyoruz.ICFTU ve üyesi kuruluşlar adına size,TÜRK-İŞ Yönetim Kurulundaki meslektaşlarınıza, sendikacı arkadaşlarımıza bu olay dolayısıyla geçmiş olsun temennimizle derin sempatilerimizi iletmek istiyorum.

Bu saldırıdan sorumlu kişilerin biran önce adalet önünde hesap vermelerini temin için Türk yetkililerine çağrıda bulunmaktayız."

Cinayetleri Kınama (1.2.1990 / 7.3.1990)

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu, 1 Şubat 1990 günü Türk Hukuk Kurumu ve Atatürkçü Düşünce Derneği Başkanı eski Milletvekili Muammer AKSOY'un ve 7 Mart 1990 günü ise gazeteci yazar Çetin EMEÇ ve sürücüsü Sinan ERCAN'ın demokrasi düşmanı güçler tarafından alçakça katledilmelerini, yayınladığı bir bildiri ile şiddetle kınamıştır.

Olağanüstü Başkanlar Kurulu Toplantısı (21.2.1990)

16 Şubat 1990 günü yapılması gereken TÜRK-İŞ Olağanüstü Başkanlar Kurulu toplantısı, Genel Başkan Şevket YILMAZ'ın ani olarak rahatsızlanması ve Genel Sekreter Orhan BALTA'nın ETUC toplantısına katılım için yurt dışında bulunması nedenleriyle, 21 Şubat 1990 gününe ertelenmiştir.

Olağanüstü Başkanlar Kurulu toplantısından birgün önce TÜRK-İŞ Genel Merkezine bomba konması üzerine değerlendirme yapmak üzere kısa bir süre toplantıya katılan TÜRK-İŞ Genel Başkanı Şevket YILMAZ, teşkilatın bütünlüğünün korunması gerektiğini belirtmiş ve TÜRK-İŞ'e yapılan saldırının demokrasiye yönelik olduğunu söylemiştir.

Toplantı, Genel Başkan Şevket YILMAZ'ın hastaneye dönmesi sonucu, Genel Sekreter Orhan BALTA'nın başkanlığında yapılmıştır.

Başkanlar Kurulunu bir konuşma ile açan Türk-İş Genel Sekreteri Orhan BALTA, Yeni Çelteç Maden İşletmesinde meydana gelen grizu patlaması sonucu yaşamını yitiren 69 maden işçisinin acısının yüreklerde taşındığını söylemiştir. İnsan yaşamına önem verilmeyişinin en somut örneğinin burada yaşandığını belirten Orhan BALTA, malzeme kurtarabilmek uğruna insanların ölüme gönderilmesinin bunun en acı örneğini teşkil ettiğini ifade etmiştir. Orhan BALTA konuşmasını şöyle sürdürmüştür:

" Grizu ölçümleri sonucu, tehlikenin haber verilmesi karşısında, işçilerin derhal ocaktan çıkmasını isteyecekleri yerde, 2-3 milyon malzemenin kurtarılmasını isteyecek kadar insana değer vermeyen anlayıştan öfke duyuyoruz.

69 şehidimizin yaş ortalaması 29'dur

59 işçimizin 350 metre derinlikte toprak altında kalmış olması ve cenazelerinin ailelerine teslim edilemeyişi ise acımızı artırmaktadır.

Olay yerinde yaptığımız incelemeler sonunda, ne pahasına olursa olsun, 59 işçimizin cenazelerinin çıkarılarak ailelerine teslim edilmesini istedik.

meydana

1940 yılından buyana/gelen maden kazaları arasında gerek şekil, gerekse ölü sayısı bakımından hiçbir farklılık yoktur.

50 sene önce de toplu ölümler olmuş, 50 sene sonra da, üstelik insan sayısı artarak kazalar devam etmiş.

3500 insanımızı kaybetmişiz.Yaralı sayısı ise 330 bindir.

50 senede insanlık uzay çağını açmış, teknolojik gelişmeleri insanlığın hizmetine sunmuş, tüm sektörler bu gelişmelerden yararlanmış, Türkiye'de ise üretimin biraz daha arttırılması, biraz daha fazla kar edilmesi düşüncesi ile insan faktörü tamamen dışlanmıştır.

Maden ocaklarımızın durumu son derece tehlike arz'etmektedir.

Yeniçeltekte maden ocağında, mühendisin ocağa bile inmediğini söylediler bize.

Şimdi olayın sorumluları adeta bu şehitlerimizin ailelerinden daha fazla üzölmüş gibi nutuklarla ağıtlar yakıyor.

Ölkemizde hızla gelişen sosyal,ekonomik ve siyasal olaylar içinde bu cinayetin bir kaç gün sonra unutulacağını,öfkelerin dineceğini,hayatın yine devam edeceğini hesap ediyorlar. "

15. Genel Kurulumuzun, önümüzdeki çalışma döneminde yapılması gerekenleri bir bir belirlediğini ve bunların yerine getirilmesi için görev ve sorumluluklar yüklediğini hatırlatan Genel Sekreter Orhan BALTA, konuşmasına şu şekilde devam etmiştir.

Tabiidir ki; bu görev ve sorumluluklar sadece Yönetim Kurulumuza değil,ona güç veren, TÜRK-İŞ Topluluğunu meydana getiren tüm sendikalarımıza da verilmiştir.

1989'un son aylarında yapılan 32 Sendikamızın Genel Kurulları ile Aralık ayında yaptığımız TÜRK-İŞ Genel Kurulunda, tüm işçilerin siyasal iktidar karşısında tek kalp, tek yumruk halinde oluşundan endişe duyanlar; çalışma hayatının önündeki engellerin kaldırılacağı, çalışma barışının korunacağı yolunda demeçler vermeye başlamışlardır.

Biz aynı konuşmalara yıllardır alıştığımız için, bu beyanları ciddiye alamıyoruz.

Siyasal iktidara güvenimiz kalmadı.

Bu güvensizliği sadece biz değil, enflasyonun yüzde 20'lere, tek rakamlara indirileceği vaadiyle ANAP'a oy veren vatandaşımız da duyuyor.

Aldatılan,Devlete güven duygularını yitiren süper emekli dediğimiz 62 bin kişi ve aileleri de aynı düşüncede.

Nitekim; toplumsal uzlaşma,barış,huzur gibi sözcükleri ağızlarından düşürmeyenler, "Sözleşmeli Personel" konusunda yeni bir Kanun Hükmünde Kararname ile ne derecede güvenilebileceklerini açıkca göstermişlerdir.

Bu konu da Başkanlar Kurulumuzun müzakere edeceği sorunlar arasında yer almaktadır.

Bununla da yetinmediler.

"Kamu kesiminde çalışan işçileri nasıl huzursuz ederiz" diye düşündüler ve DİE'nin rakamlarını da çarpıttılar.

Önce yüzde 68.8 olarak ilân ettikleri enflasyonu, kamu kesimi sözleşmelerinde yüzde 60'ı aşan farkın ücretlere ekleneceği hükmü bulunduğu için yüzde 60 olarak ikinci defa ilân ettiler.

Ocak 1990'da ikinci yıla giren sözleşmeler için 8.8'lik farkın ödenme talimatı çıkarıldı, Şubat ayındakilere ödeme yapılmaması için bin dereden su getirmeye başladılar.

Güneydoğu ve doğu bölgelerinde çoğunluğu olmak üzere, 80 belediyede çalışan yaklaşık 20 bin işçimiz 8 ayla 24 ay arasında ücretlerini, sosyal yardımlarını ve hattâ vergi iadelerini alamıyorlar.

Hükümetle ilgili belediyeler, siyasi tartışmalarını sürdürüp, topu birbirlerine atarak sorumluluktan kaçma gayreti içindeler.

Yeni vergi politikası ile çalışanların vergi yükünü de arttırmışlardır.

Konuşmasında değişik konular üzerinde duran Orhan BALTA, özetle şu görüşleri söylemiştir.

"12 Eylül öncesi anarşi ve terörle ekonomik yıkıntının sebebi olarak işçi hakları, toplu iş sözleşme düzeni gösterilmekteydi.

Bu iddiaların asılsız olduğu ortaya çıkmıştır.

İşçi hareketini ve işçi haklarını terörün sebebi olarak gösterenlere şimdi sormak gerekir.

Anayasa ve yasalarla kasıtladığınız haklarımıza rağmen, terörün ayak seslerinin duyulması karşısında hangi hakla kamuoyunu aleyhimize kışkırtmaya kalktınız?

Yüzde 70'lerde seyreden enflasyon, hangi aşırı ücret artışları ve toplu sözleşme düzeni yüzünden olmuştur?

Bütün bunlar, iddia sahiplerinin ne kadar gerçekleri saptırdığını göstermesi bakımından da, işçi hareketinin üzerine düşürülmek istenen lekenin kendi alınlarına yağışması bakımından da önemlidir.

Anarşi ve terör yüzünden suçlamalardan kurtulduk diye de sevinemeyiz.

Biliyoruz ki; anarşi ve terör, haklarımızı kazanım sürecini uzatmaktan başka bir sonuç vermeyecektir.

Yine demokratik haklar gündeme gelecek, yine yeni kısıtlamalardan söz edilmeye başlanacaktır.

Türk işçi hareketinin yaşadığı kısıtlama ve engellerin kaldırılması için mücadele verilirken, anarşi ve terör bahane edilerek demokrasinin daha büyük yararlar almasından kaygı duyarız."

Erken seçim konusunun, aynı zamanda TÜRK-İŞ 15.Genel Kurulunda tüm delegelerin ittifakla aldığı kararlar arasında olduğu vurgulayan Orhan BALTA, bunu sadece TÜRK-İŞ topluluğunu temsil eden 420 delege değil, ulusumuzun büyük bir kesimi istemektedir demiş, 1992 yılına kadar kalma ısrarlarının sadece demokrasiye zarar vereceğini belirtmiştir.

TRT'nin taraflı davrandığını ve bir avuç yöneticinin yerlerini korumak için habercilik anlayışının yozlaştığını söyleyen Orhan BALTA, konuşmasının son bölümünde Belediye-İş Sendikasının sorunları üzerinde durarak konuşmasını tamamlamıştır.

Türk-İş Başkanlar Kurulu Bildirisi

21 Şubat 1990 günü toplanan Olağanüstü Başkanlar Kurulu, çeşitli yurt ve işçi sorunlarını değerlendirmiş ve alınan kararları bir bildiri ile kamuoyuna duyurmuştur.

22 Şubat 1990 günü yayınlanan bildiri aynen şöyledir :

" TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu, 20 Şubat Salı günü genel merkez binasına patlayıcı maddelerle yapılan ve maddi hasara yol açan saldırı olayını şiddetle ve nefretle protesto etmiştir. Bu hareketi aynı zamanda demokrasiye yönelik bir saldırı olarak gören Türk-İş Başkanlar Kurulu, bu tür terör hareketinin Türk-İş'i ve Türk işçilerini demokrasi mücadelesinden asla caydıramayacağını vurgulamıştır. Türk-İş'in ve Türk işçi Hareketinin, nereden gelirse gelsin hiçbir dış etkenle yönlendirilemeyeceğini kaydeden Türk-İş Başkanlar Kurulu, bu saldırıya tevessül edenlerin en kısa sürede yakalanıp adalete teslim edilmelerini istemiştir.

Bu saldırıyı serin kanlılıkla karşılayan Türk-İş Başkanlar Kurulu, tüm işçilerin de bu olayı tahriklere kapılmadan serinkanlılıkla değerlendireceğinden kimsenin şüphesi bulunmamasını vurgulamıştır.

Türk-İş Başkanlar Kurulu Yenice'te meydana gelen son grizu faciasında hayatını kaybedenlerden halen toprak altında bulunan şehit işçilerin biran önce çıkarılmasını ve cenazelerinin teslim edilmesini istemiştir. Türk-İş Başkanlar Kurulu işçi sağlığı ve iş güvenliği konusunda özellikle maden ocaklarındaki gerekli hertürlü önlemin alınması konusunda ilgili ve yetkililerin bir kez daha uyarılmasını kararlaştırmıştır.

Türk-İş Başkanlar Kurulu, 15. Genel Kurulda alınan kararların hayata geçirilebilmesinin koşullarını da gözden geçirmiştir.

Bu kararların ilk aşaması olarak, çalışma hayatı önündeki yasal engellerin en kısa sürede kaldırılması öngörülmüştür. Türk-İş Genel Merkezinde, hukukçular düzeyinde sürdürülen Anayasa ve Yasa değişiklikleri önerilerinin hazırlığı konusunda Yönetim Kurulu tarafından toplantıda bilgi verilmiştir.

. TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu, buna ilâveten, geniş halk kitlelerini giderek fakirleştiren milli gelir dağılımındaki adaletsizliklerin ortadan kaldırılmasını,

. Hür Sendikacılığın kurallarından olan "Serbest Toplu Pazarlık Düzeni"ne yönelik müdahalelerin sona ermesini,

. Doğruluğundan ciddi şüphe duyduğumuz rakam oyunları ile düşük gösterilmeğe çalışılan yüksek enflasyonu eritecek kalıcı önlemlerin alınmasını,

. Çıış gibi büyüyen işsizlik karşısında, herkese iş ve sosyal güvenlik hakkı ile tüm çalışanlara sendikal örgütlenme özgürlüğünün tanınmasını,

. Halkın malı olan KİT'lerin özelleştirme adı altında güçlü şirketlere peşkeş çekilmemesini,

. KİT Personeli arasında ikilik yaratan ve çalışanları sosyal güvencelerden mahrum bırakan sözleşmeli personel statüsünün, antidemokratik hüviyetinden kurtarılması,

. Anayasa ve yasalardaki antidemokratik hükümlerin en kısa sürede değiştirilmesi sonunda, ILO ilkeleri doğrultusundaki hür sendikacılık ilkelerinin ülkemizde işlerliğe kavuşturulmasını,

. Sosyal hukuk devleti prensibinin hakim kılınmasını,

. Hür Basın ve hür üniversite ilkesinin müesseseseleştirilmesini,

Zaman zaman olduğu gibi, kamuoyu adına haber alıp yaymaktan başka bir amacı olmayan basın mensuplarının, can güvenliğini korumakla yükümlü güvenlik güçleri tarafından dövülüp harpalanmalarını, ve bazı gazetelerdeki işçi kıyımından vazgeçilmesini istemiştir.

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu, TRT'nin işçi sorunlarına ilişkin haber politikasına üzüntüyle karşılamıştır. Uzun süreden beri, TÜRK-İŞ'te düzenlenen basın toplantıları dahil, belirli etkinlikleri ya hiç vermeyen, veya kamuoyuna yansıtılmak istenen mesajın anlamını yitirecek kadar değişik ve küçük göstermeğe çalışan TRT'nin, TÜRK-İŞ Genel Merkezine yapılan ve maddi tahribatla sonuçlanan, önceki günkü saldırı olayını da çok basit ve olağan bir durum gibi haber kuşağının sonlarında birkaç saniyelik haberle geçiştirmiş olmasını ve bu konudaki gelişmelere değinmemesini esefle karşılayan TÜRK-İŞ Yönetim ve Başkanlar Kurulu oybirliği ile aldığı karar uyarınca, TRT'nin dünkü toplantıya alınmamasını uygun görmüştür. TÜRK-İŞ'in bu kararı bir yazı ile de TRT yetkililerine iletilmiştir. Bu karar uyarınca, neyi amaçladığı anlaşılmayan bu yanlış haber politikası düzelinceye kadar, TRT'nin TÜRK-İŞ toplantılarına ve diğer etkinliklerine davet edilmemesi uygun görülmüştür.

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu, kamu kesimine ait 1990 yılı toplu sözleşme müzakerelerinin yaklaşık tarihlerde görüşülüp bağıtlanmasını karara bağlamıştır.

. TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu, kamu kesimi toplu sözleşmelerinde izlenecek yol ve ilkeler konusunda görevlendirilen komisyonun her hafta TÜRK-İŞ Genel Merkezinde çalışmalarını sürdürmesini ve alınacak kararların örgüte duyurularak bu konuda geçen yıl olduğu gibi birlikte hareket edilmesini istemiştir. TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu, kamu kesiminde, 1989 yılında imzalanan toplu sözleşmelerin birinci yılı sonunda almaları gereken "enflasyon farkı" konusunda 8.6'lık miktarın tüm sözleşmelere uygulanabilmesi için bu durumun protokole bağlanmasını kararlaştırmıştır.

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu, gerek çalışma hayatımızı olumsuz etkileyen yasal engellerin kaldırılması, gerek toplu sözleşme müzakerelerinde yeniden tıkanıklıkların ortaya çıkması, gerekse diğer antidemokratik uygulamaların sürdürülmesi halinde, 15.Genel Kurulda alınan kararların ışığı altında ülke çapında etkin ve yaygın grev ve eylemlere gidilmesini de karara bağlamıştır. *

Türk-İş/Hükümet Görüşmesi (13 Mart 1990)

Olağanüstü toplanan 'Türk-İş Başkanlar Kurulu'nda da benimsenen şekliyle, konfederasyonumuzun çeşitli konular üzerindeki problem ve çözüm önerilerinin Hükümete iletilmesi amacıyla 13 Mart 1990 tarihinde Genel Başkan Şevket YILMAZ ve Başbakan Yıldırım AKBULUT başkanlığındaki heyetler çeşitli görüşmeler yapmışlar ve toplantıda işçi kesiminin sorunları ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

Konfederasyonumuz Yönetim Kurulu tarafından oluşturulan ve toplantıda görüşülen gündem aşağıda sunulmuştur :

- 1- Son günlerde tırmanma eğilimi gösteren anarşi ve terör karşısındaki kaygılarımız ve bu konuda gerekli önlemlere yönelik Türk-İş'in düşünce ve istekleri.
- 2- 1989 yılında belirlenen kamu kesimi toplu iş sözleşmelerine ait ilkeler doğrultusunda;
 - a) Atatürk Orman Çiftliği, b) TİGEM işyerlerindeki grev ve uyuşmazlıklar.
3. 1990 yılının birinci ayından itibaren yenilenecek olan Toplu İş Sözleşmesi müzakerelerinde, kamu işveren sendikaları tarafından herhangi bir ücret teklifi verilmemiş olması nedeniyle doğan uyuşmazlık ve buna bağlı olarak işçilerimizin greve itilme durumlarının gözden geçirilmesi.
- 4- 1989 yılında olduğu gibi, 1990 yılı sözleşmelerinde de koordinasyonla görevli komisyon çalışmasıyla ücret zamları ve torba sosyal yardım miktarının saptanması.
- 5- Birinci yılı biten 1989'a ait toplu iş sözleşmelerine ilave edilecek enflasyon farkının belirlenmesi.
- 6- Çeşitli yerlerdeki belediye hizmetlerinde çalışan 21 bin işçinin ücret ve sosyal yardımlarının ödenmemesi yüzünden 40 milyar lirayı aşan bu işçi alacakları için bir çözüm getirilmesi.
- 7- Büyük şehirlerde % 20 ve taşrada % 15 oranındaki devamlı işçi gibi çalıştırılıp kadrosuzluk nedeniyle geçici işçi gözükenlerin, Başbakanlık tamimleri gereğince, tensikata tabi tutulmalarının doğurduğu sorunlar.
- 8- Özelleştirme konusu yüzünden bazı KİT'lerde ortaya çıkan sorunlar
- 9- Tasarrufu teşvik ve toplu konut fonunun kısa vadede bir yarar getirmemesi nedeniyle işçi kesiminde duyulan huzursuzluklar.
- 10- Gelir Vergisi matrahlarındaki yüzde oranlarının değiştirilmesinden sonra çıkan problemler.
- 11- Anayasa, 1475, 2821 ve 2822 sayılı yasalarla ilgili değişiklik önerilerimizi gerekçeli olarak sunmak üzere, 22 Mart 1990 günü yeniden görüşme talebi"

Toplantıdan sonra yapılan açıklamada, 1989 yılında imzalanan Toplu İş Sözleşmelerinin birinci yılın sonunda ücrete ilave edilecek enflasyon farkının bütün sözleşmeler için yüzde 8.8 olarak tespit edildiği açıklanmıştır. Diğer taraftan Türk-İş tarafından önerilen yasa değişikliklerinin ise 22 Mart'ta yapılacak diğer bir toplantıda ele alınması kabul edilmiştir.

Toplantıda, 1989 yılından sarkan ve grev uygulaması aşamasına gelmiş bulunan TİGEM ve A.O.Ç. işyerlerine ait toplu iş sözleşmelerinin çözüme kavuşması istenmiş ve bu işin çözümü için Devlet Bakanı Cemil ÇİÇEK'in görevlendirileceği Başbakan tarafından söylenmiştir.

Görüşmeden sonra yapılan açıklamaya göre, toplantı gündeminde yer alan sorunların müzakere edildiği ve ilgili yerlere talimat verildiği anlaşılmıştır.

Türk-İş / Hükümet Görüşmesi (22 Mart 1990)

Önceki toplantıda kararlaştırıldığı gibi 22 Mart 1990 günü tekrar gerçekleştirilen TÜRK-İŞ/ HÜKÜMET görüşmesinde konfederasyonumuzun Anayasa ve ilgili yasalara ilişkin değişiklik önerilerinin Hükümete verilmesine ilaveten aşağıda yer alan hususlarda bu toplantı boyunca müzakere edilmiştir.

- A) SSK Emeklileri arasındaki farklılıkların giderilmesi
 - a) Süper ve normal emekliler arasındaki farklılıklar
 - b) Sanat okulu mezunlarının lise dönemindeki hizmetlerinin emekliliğe sayılması.
- B) Sözleşmeli personelin durumu.
- C) ASELSAN fabrikasından çıkarılan işçilerin durumu.
- D) Ramazan Bayramı öncesi 24 Nisan Salı 25 Nisan Arife günlerinin tatil durumu
- E) Dört şeker fabrikasındaki normal kadroların durumu.
- F) Atatürk Orman Çiftliği, TİGEM işyerlerindeki grevler, Çimento toplu iş sözleşmelerinin durumu.

Toplantıdan sonra bir açıklama yapan TÜRK-İŞ Genel Başkanı Şevket YILMAZ, Başbakan Yıldırım AKBULUT'a getirdikleri Anayasa ve 2821 Sayılı Sendikalar Kanunu, 2822 Sayılı Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunu ile 1475 Sayılı İş Kanunun da değişiklik yapılması önerisinin de hükümet tarafından görüşüleceğini ifade etmiştir.

./..

Ayrıca Ramazan Bayramı öncesi 24 Nisan Salı ve 25 Nisan Arife günlerinin tatil edilmesi talep edilmiştir ve Hükümet tarafından da benimsenmiştir.

Bakanlığın Çağrısı Üzerine Yapılan Üçlü Toplantı (27 Mart 1990)

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı İmren AYKUT'un yapmış olduğu çağrılar üzerine yapılan toplantıda "1990 yılının çalışma hayatına ilişkin sorunları ve çözüm önerileri" konuları görüşülmüştür.

Sözkonusu toplantı ile ilgili ilk çağrının 21 Şubat 1990 günü yapılan Olağanüstü TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu toplantısının tarihine denk gelmesi karşısında, ertelenme yoluna gidilmiştir.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı İmren AYKUT'un ikinci çağrısı üzerine, 27 Mart 1990 günü yapılan toplantıda, gündemdeki konular ele alınmıştır.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı İmren AYKUT, TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu ile TİSK İcra ve Yönetim Kurulu üyelerinin katılımıyla gerçekleştirilen toplantıda ele alınan ve karara bağlanan konuların özeti şu şekilde olmuştur.

- 1- Sebepsiz işten çıkarmaların durdurulması bakımından TİSK'in gerekli çalışmayı yapması ve kamuoyuna duyurması, aynı zamanda hükümetin gereken tedbirleri alması,
- 2- Dar ve sabit gelirlilerden kesilen fonlar ve miktarlarının çokluğu nedeniyle kaldırılması ve azaltılmaya gidilmesi,
- 3- Vergi ve prim kesinti oranlarının Avrupa ülkelerine göre yüksek oluşu karşısında düşürülmesi,
- 4- Mevcut devam eden grevlere çözüm bulunması,
- 5- Yasalara ilişkin değişiklik önerilerimizin incelenerek sonuca gidecek şekilde çalışmaların ortaya çıkması,

Ön koşul olarak görülmüştür.

Ele alınan bu konuların, kesimlerin onayını alması durumunda Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı İmren AYKUT tarafından Bakanlar Kuruluna ve yasallaştırılması için de TBMM'ne sevk edilmesi, prensip olarak benimsenmiştir.

Enflasyon Farkının Genelleştirilmesi

1989 yılında imzalanan kamu kesimi toplu iş sözleşmelerinin ikinci yıl birinci altı ay ücret zammına ilave edilecek olan enflasyon farkının, sözleşmelerin yürürlük sürelerine göre değişiklik göstermesi karşısında bu konuya ilk örnek teşkil eden yüzde 8.8'in genelleştirilerek uygulanması, Türk-İş Yönetim Kurulu ve Olağanüstü Başkanlar Kurulu'nda görüşülerek kabul edilmiştir.

İşçilerimiz arasında oluşabilecek rahatsızlıkları ortadan kaldırmak amacıyla, tarafımızdan gündeme getirilen bu öneri, 13 Mart 1990 tarihinde yapılan TÜRK-İŞ/ Hükümet görüşmesinde ele alınmış ve kabul edilmiştir.

Enflasyon farkı konusunda kamu işveren sendikaları ile yapılacak protokol örneği hazırlanmış ve 19 Mart 1990 tarih ve 90-609-5/43 sayılı yazımız ile teşkilata gönderilmiştir.

Genel Sağlık Sigortası

Konfederasyonumuz, Sağlık Bakanlığı tarafından hazırlanan ve kamuoyuna sunulan Genel Sağlık Sigortası Yasa tasarısına, sağlık sorununa çözüm getirmekten daha çok, finansman yasası olması, özellikle SSK Sağlık primlerine el konulması gerekçeleriyle karşı çıkmıştır.

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu yayınladığı bildiride, " kısa adı SAĞ-KUR olan Sağlık Sigortası Kurumu kanun tasarısı, ilk bakışta gayet masum ve benimsenmesi için hiçbir engel yokmuş gibi görünmekle birlikte, işçiler ve SSK açısından büyük tehlikeleri de beraberinde getirmektedir" görüşü dile getirilmiş ve bu konudaki tepki şu şekilde ifade edilmiştir.

" Bilindiği gibi, Devlet yurttaşların sağlıklarının korunması ve tıbbi bakımdan tedavilerinin sağlanması için gerekli tedbirleri almakla görevlidir. Her Türk yurttaşı, devlete karşı olan vergi yükümlülüğünü yerine getirirken, sağlık hizmetlerinin görülmesi için de katkıda bulunmaktadır.

Devletin bu görevinden yararlanmak işçiler için en doğal hak olduğu halde; ödedikleri vergilere ilaveten maaşlarının yüzde 15'ini prim olarak SSK'ya vermekte, kendilerinin ve ailelerinin muayene ve tedavilerini bu primlerle kendileri sağlamaktadır.

Böylelikle, Devlet sayılara 20 milyona yakın işçi, emekli ve ailelerinin bakım külfetinden kurtulmakta, işçilerden aldığı vergilerin sağlık hizmetlerine düşen kısmını da işçiler dışındaki yurttaşlar için kullanabilmektedir.

SAĞ-KUR ile SSK'nin sağlık primlerine el konulmak istenmektedir.

Sağlık primi olmayınca, sağlık tesislerinde hizmet yürütülemeyecek, bunun sonucunda da sağlık tesislerine el konulması aşamasına gelinecektir.

Sağlık Bakanı Sayın Halil ŞIVGIN, sendikacılara verdiği brifingde, görüş alış-verişinde bulunmak istediğini ifade etmişler ve SAĞ-KUR'la amaçladıklarını açıklamışlardır.

Ancak; sağlık gelirlerine el konularak, SSK'dan sağlık hizmeti satın alma gibi bir sistemin geçerliliğini kabul etmek mümkün değildir.

İşçilerin ödediği primleri SAĞ-KUR tahsil edecek, SSK'dan da sağlık hizmeti satın alacak. Bu düpedüz bir kandırmadır.

SSK sağlık hizmetleri, Kurum'un kendi insiyatifi dışındaki politikalar yüzünden yetersiz görülürken, bunun bir de Devletçe bakımı gerekenlerle paylaşımı söz konusu olamaz.

TÜRK-İŞ topluluğunun, sık sık SSK kaynaklarına göz dikilerek siyasi yatırımlara gidilmesine izin vermesi, seyirci kalması mümkün değildir."

Yukarıdaki Yönetim Kurulu açıklamasında da değinildiği üzere Genel Sağlık Sigortasının tanıtımı amacıyla Sağlık Bakanı tarafından Türk-İş ve bağlı sendikalar için düzenlenen brifing konfederasyonumuzu temsilen Genel Mali Sekreter Enver TOÇOĞLU ve bağlı sendikalarımızın Genel Başkanları ve bazı yöneticiler katılmıştır. Brifing esnasında söz alan TOÇOĞLU, Genel Sağlık Sigortası ile ilgili konfederasyon görüşlerini dile getirmiş ve özellikle SSK'nın bu tasarıda kapsam dışı bırakılması konusundaki ısrarlı tutumumuzu ifade etmiştir.

Genel Sağlık Sigortası ile ilgili diğer bir toplantı TV'nin 1. kanalında düzenlenmiştir. Gündem adlı programda konu ile ilgili işçi görüşlerini ortaya koyan Sağlık-İş Sendikası Genel Başkan Vekili Savaş BENLİ, Genel Sağlık Sigortasının İşçiler açısından bir ilerleme olmadığını, aksine kazanılmış haklarda geriye gidişin söz konusu olabileceğini belirtmiştir.

Ayrıca Genel Sağlık Sigortası ile ilgili diğer bir toplantıda Nevşehir'de düzenlenmiştir. Konfederasyonumuzu temsilen toplantıya katılan sosyal güvenlik uzmanı H. Avni YAZICI ve Türk-İş Aile Planlaması Müdürü Dr. Ergun ERTAN görüşlerimizi dile getirmişlerdir.

Sağlık Bakanlığı tarafından Genel Sağlık Sigortası hakkında işçilerimizi de kapsayan bir anket çalışması yaptırıldığı öğrenilmiştir. Konunun sendikalarımız ve işçilerimiz nezdinde değerlendirilmesinde yardımcı olması açısından Genel Sağlık Sigortası ile ilgili konfederasyonumuz görüşü 6 Mart 1990 tarih ve 90-527-5/43 sayılı genelgemiz ile sendikalarımıza gönderilmiştir.

İşvereni ve İşçi Kıyımını Protesto Mitingi

TÜRK-HARB-İŞ Sendikasının düzenlemiş olduğu "İşvereni ve İşçi Kıyımını Protesto 2.Mitingi" 4 Şubat 1990 günü Adana'da yapılmış ve TÜRK-İŞ Genel Başkanı Şevket YILMAZ mitingte bir konuşma yapmıştır.

Şevket YILMAZ konuşmasında, TÜRK HARB-İŞ'in düzenlemiş olduğu bu mitingde yine çirkin Amerikalı'nın Türkiye'de istediği gibi at koşturmaya devam etmesi nedeniyle toplanıldığını söylemiş ve "Türk işçileri İncirlik'te çalışan ve kendisini çiftlik ağası zanneden Amerika'lının reva gördüğü haksızlıkla işten çıkarılan kardeşlerinin durumunu protesto için bu alanı doldurmak-tadır." demiştir. Hükümetin iç ve dış sorunların üstesinden gelemeyeceğinin bütün açıklığıyla ortaya çıktığını söyleyerek bu hükümetin en kısa sürede erken seçime gitmesi gerektiğini söyleyen Şevket YILMAZ, haksız işten çıkar-maların durdurulmasını istemiştir.

Daha sonra söz alan TÜRK HARB-İŞ Sendikası Genel Başkanı Kenan DURUKAN, işten çıkarmaları protesto ederek ülkeyi yönetenlerin sadece kendi seslerini duyduklarını, ne var ki sorunların işte ve dışta her geçen gün arttığını söylemiştir.

Çalışma Hayatı ile İlgili TV Programı

25.1.1990 tarihinde TV 1 kanalında çalışma hayatının sorunlarının ele alındığı programa konuşmacı olarak TÜRK-İŞ Genel Başkanı Şevket YILMAZ katılmıştır.

Çalışma hayatında karşılaşılan sorunları ele alan YILMAZ, son yıllarda uygulanmakta olan politikalar nedeniyle artık vatandaşların Devlete güveni kalmadığını ve bunun düşündürücü olduğunu belirterek sözlerini şu şekilde sürdürmüştür :

" Türk halkı yasaksız bir demokrasi istemektedir.Halkımız artık sorunların çözümünü beklemektedir. 55 milyonluk Türkiye'de örgütlenme olayının 2,5 milyon kişiyi kapsamakta, bu da son derece yetersiz olmaktadır.

Türkiye,Birleşmiş Milletler Çalışma Örgütü ILO'nun kurucu üyesidir. 154 ülke bu kuruluşta temsil edilmektedir. Elbette Türk Halkı teşkilatlanmadan aciz değildir.Aciz olan Anayasa ve Yasalardır.

Türk halkı birlikte olmaktan yanadır.Türk halkı cemiyetler etrafında birleşmekten yanadır. Hiçbir Avrupa ülkesinden de geri kalmaz.Ama gelin görün ki; milletin elini kolunu bağlayan bu Anayasa ve Yasalardır.Türkiye'de memurlar,öğretmenlerin tümü dahil, çiftçiler,esnaf ve şu anda teşkilatlanmamış birçok işyerinde çalışanların teşkilatlanabilmesi halinde,ülke sorunlarının çözümünde daha isabetli teşhisler konulabilir., çözüm yolları bulunabilir, daha ağırlıklı baskı grupları oluşur.Bu da yasaksız demokrasinin Türkiye'de egemen kılınması ile mümkündür."

Toplumsal Uzlaşma Semineri (14.3.1990)

Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu ile 9 Eylül Üniversitesi Rektörlüğünün düzenlemiş olduğu "Toplumsal Uzlaşma"seminerine katılan Türk-İş Genel Başkanı Şevket YILMAZ bir konuşma yaparak konu hakkındaki görüşlerini dile getirmiş ve TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Mustafa BAŞOĞLU ise seminere tartışmacı olarak katılmıştır.

Konuşmasında önce toplumsal uzlaşmanın ne olduğu üzerinde duran Türk-İş Genel Başkanı görüşlerimizi şu şekilde ifade etmiştir. .

"Toplumsal uzlaşma gibi,içeriği henüz pek belli olmayan bir konuda, Türk-İş'in de görüş ve önerilerine müracaat edilmiş olmasından memnunkluk duyarız.

Bu tabir,sanıyorum Cumhurbaşkanı Sayın ÖZAL'ın basın mensupları ile yaptığı bir görüşme sırasında kendisi tarafından ortaya atılmış ve Hükümet Başkanı Sayın AKBULUT'da, zaman zaman bu görüşü tekrarlama lüzumunu hissetmiştir.

Bildiğimiz kadarı ile toplumsal uzlaşma,toplumun tüm kesimlerini ilgilendiren sorunların, yine toplumun genel yararları doğrultusunda çözümlenmesi konusunda görüş birliğine varılmasını sağlamaya yöneliktir.

Demokrasiler,esasen/ve bu diyalog sonunda uzlaşmayı ön plâna çıkaran rejimler olduğuna göre, Türk-İş'in böyle bir girişime hayır demesi düşünülemez.Yani bizler,Hükümet-işçi-işveren tarafları olarak bir araya gelip sosyal uzlaşma sağlayabiliriz.

Ancak, ilk bakışta kulağa gayet hoş gelen bu toplumsal uzlaşma,hangi konularda yapılacak ? önemli olan bu...

Demokrasimizi bugünkü çıkmazlara sürükleyen birçok zıtlasmalar ortada iken, hangi ortak noktalarda uzlaşabileceğiz.

Eğer bu, bir genel seçim yatırım değilse,eğer Haziran ayında hep beraber Cenevre'ye gittiğimizde,77.Konferansı oluşturan dünya delegelerinin önünde hükümet temsilcisi çıkıp da "işte ben işçilerle de,işverenlerle de anlaştım, uzlaştım,bir meselemiz kalmadı.Ey ILO,daha bizden ne istiyorsun? Bıraksana yakamızı!.." demek suretiyle işin içinden sıyrılmayı düşünmüyorsa,yani bizim ciddi değişiklik önerilerimizi benimsiyorsa,o taktirde gündeme gelecek bu uzlaşmanın,sağlam esaslara dayandırılması gerekir.."

Konuşmasının diğer bölümünde toplumsal uzlaşmanın işçiler açısından asgari koşullarını belirten Türk-İş Genel Başkanı devamla şunları söylemiştir :

"TÜRK-İŞ ve TÜRK-İŞ Topluluğunu, bugünkü koşullarda toplumsal uzlaşmaya davet ediyor iseniz, biz bunda yokuz. Bugünkü ortamda, "Gelin uzlaşalım" demekle işçi sorunlarına geçici bir perde çekilmek isteniyorsa, bu uzlaşmaya evet demeyiz.

Herhangi bir konuda tarafların uzlaşma masasına oturabilmeleri için, herşeyden önce o uzlaşma ortamının koşullarının belirlenmesi gerekir.

Bu sözlerimden, TÜRK-İŞ'in bu konuda olumsuz düşündüğü fikri çıkarılmamalıdır.

Başında da dedim, biz sağlıklı demokrasi isteyen ve bu sistem içinde, tüm kurum ve kuralların uygulanmasını talep eden bir kuruluş olarak, her zaman diyalogdan ve görüşmeden yanayız. Kavgamızın ve mücadelemizin esasında da, bu fikir yatar.. Bize göre şimdi, yeni bir sürece girilecek. Toplumsal uzlaşma sağlanırsa, o zaman ülkemizin çalışanları ve halkımız daha mutlu bir yaşama kavuşacak.

O halde gelin, lütfen hep beraber, bu uzlaşma zeminini hazırlayacak ortamın koşullarını tesbit edelim :

1- TİSK'in istekleri doğrultusunda, Danışma Meclisi tarafından hazırlanan ve bugün yürürlükte olan 1982 Anayasası, baştan aşağı antidemokratik hükümlerle doludur.

Türkiye'nin bugünkü sorunları, ekonomik ve sosyal olmaktan öte, yapısalıdır. Öyleyse ilk önce Devletin yapısına şekil veren Anayasanın değiştirilmesi ile işe başlamak lâzımdır. Temel hak ve özgürlükleri sınırlayan, çalışma barışını zora sokan, sendikal örgütlenmeye ve faaliyetlere ambargolar koyan, bireysel ve toplu iş hukukuna getirdiği sınırlamalarla işçilerin grev hakkını bile yapılamayacak noktaya getiren bu günkü Anayasanın temelden değiştirilmesine EVET diyor muyuz ?

2- Bu Anayasaya bağlı olarak çıkarılan ve 1983'den buyana işçi sendikalarının görev ve hüviyetini çağ daşı bırakan, serbest toplu pazarlık düzenine çeşitli engeller getiren, örgütlenme ve seçilme haklarını budayan, 2821 ve 2822 sayılı Yasaların çağdaş hale getirilmesine KATILIYOR musunuz?

3- Bu Ülkedeki nüfusun ilk yüzde 20'lik kesimi milli gelirin yüzde 4'ünü alırken, beşinci yüzde 20'lik mutlu azınlığın milli gelirin yüzde 55'ine sahip olması gibi adaletsiz bir milli gelir paylaşımının, adil duruma getirilmesine TARAFTAR mısınız ?

4- Yine Türkiye'de milli gelirin fonksiyonel dağılımında, kapital ve rant sahiplerinin yüzde 70,2 payı varken, ücret ve maaşlıların, bu pastanın sadece yüzde 14'üne lâyık görülmesine EVET diyor muyuz ?

5- Ülkemizdeki gelir vergisinin yüzde 60'tan fazlasını ücretli ve maaşlılar ödemektedir. Bu adaletsizliğin önlenmesine VAR mısınız ?

6- Ülkemiz ekonomisinin lokomotifi saydığımız KİT'lerin sudan gerekçelerle yabancı şirketlere satılması karşısında, - yargının durdurma kararı çıkmıştır. Bu önemli kuruluşların halka açılması adı altında, büyük yabancı holdinglere kaptırılmasına RAZI OLACAK mıyız ? Bu satışların durdurulmasına, EVET diyor muyuz ?

7- Bir ülkede devlete ve yasalara güven esastır. Devletine ve yasaya güveni sarsılan insanlar, kime ve neye inanacaktır ?

Oysa bu acı gerçek Türkiye'de yaşanmıştır. Devletin sözüne ve yasaya kanan 62 bin işçi, borç-harç temin ettiği milyonlarla zamanından önce bile emekli olmuş, sonra da aynı hükümetin çıkardığı ayrı bir yasayla dondurularak, hakları ellerinden alınmıştır.

Devlet ve yasa adına, bu mağdur insanların hakkını TESLİM edecek miyiz ?

8- Getirdiği hükümlerle personeli ikiye ayırıp sosyal güvencelerini ortadan kaldıran, KİT'lerdeki işçileri Emekli Sandığına bağlayan ve sendikalaşmayı yasaklayan 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile buna benzer diğer antidemokratik kararnamelerin yürürlükten kaldırılmasını İSTİYOR musunuz ?

9- Çalışan herkese sendikalaşma hakkı tanınmalıdır, diyoruz. Bu çağdaş düşüncede bizimle beraber misiniz ? Türkiye'deki çalışma hayatı standartlarını, imza koyduğumuz ILO ilkelerine uygun hale getirmek suretiyle çalışma barışının daha sağlam bir zemine oturtulmasını İSTİYOR musunuz ?

10- Hiçbirine HAYIR diyemeyeceğiniz inancı ile yukarıda arzettiğim çağdaş demokrasi kurallarına uygun bu isteklere, EVET diyor musunuz ?

Biz TÜRK-İŞ olarak, hiçbir siyasi parti ve kadronun güdümünde değiliz. ANAP iktidarına da herhangi bir düşmanlığımız yok. Bizim arzumuz, sağlıklı demokrasi kuralları içinde, işçilerin ve tüm halkımızın refah ve mutluluğuna giden yolu bulmaktır. Bu yolda bizi destekliyenlere, biz de yardımcı oluruz. Bugünkü iktidarla mevcut anlaşmazlığımız, işçi sorunlarının çözümüne ters baktıkları içindir.

Yukarıda arz ettiğim üzere, yıllardır şikâyetçi olup çözümüne çalıştığımız temel ve yapısal sorunlara kalıcı önlemler getirmek suretiyle işçilerin omuzuna çöken ağır yükü kaldırmaya yardımcı olacak hususlarda ittifak ediyorsak, c zaman ben de, "Toplumsal Uzlaşma" çağrısına EVET derim. Bu koşullarda görüşmeye her zaman hazırız. M

Ayrıca aynı panele tartışmacı olarak katılan Türk-İş Genel Eğitim Sekreteri Mustafa BAŞOĞLU, Prof.Dr. Fevzi DEMİR'in tebliği üzerine konu ile ilgili değerlendirmelerde bulunmuştur.

Dünya Tüketici Hakları Günü (15.3.1990)

Her yıl 15 Mart tarihinde kutlanan Dünya Tüketici Hakları günü nedeniyle Konfederasyonumuz tarafından bir bildiri yayınlanmış ve ayrıca Türk-İş Genel Başkanı Şevket YILMAZ, İzmir'de konu ile ilgili bir toplantıya katılarak görüşlerini açıklamıştır.

Tüketicilerin haklarını koruyabilmeleri için örgütlenmeleri gerektiğini belirten YILMAZ, Türk-İş'in gerçek tüketici örgütleri kuruluna kadar bu işe öncülük edeceğini ifade etmiş ve ülkemizde halen sürmekte olan ekonomik talan karşısında bireylerin örgütlenme gerekliliğini bir kez daha hatırlatmıştır.

İnsani Çalışma Ortamının Koşulları Paneli (16.3.1990)

16 Mart 1990 günü İstanbul'da düzenlenen "Türk İşçisinin İnsani Çalışma Ortamının Koşulları " adlı panele katılan Türk-İş Genel Başkanı Şevket YILMAZ konu hakkındaki görüşlerini şu şekilde açıklamıştır.

" Çok acı bir gerçektir ki, Türk işçileri bugün kötü koşullar altında çalıştırılmaktadır.Dünya standartlarının hemen hemen uygulanmadığı bazı işyerlerinde meydana gelen iş kazaları ~~bakımından~~ Türkiye'nin, geri ülkelerin bile gerisinde olduğunu ve iş kazaları sıralamasında en üst basamakta yer almış olması üzüntü vericidir.

Bir örnek vermek gerekirse, 1984 yılında 152 bin 600 işkzası sonunda 1097 işçimiz hayatını kaybetmiş,2455 işçimiz sakat kalmış ve resmi kayıtlara göre 599 meslek hastalığının tesbit edilebildiği bu yıl içinde iş kazalarından ötürü 2 milyon 380 bin iş günü kaybedilmiştir. Bu grafik,baz olarak aldığımız 1984 sonrasında da artış eğilimi göstermiştir. 1986'da ise,150 bin 821 iş kazasında bu defa 1321 işçimiz ölürken,2625 işçi sakat kalmış ve 2 milyon 366 bin işgünü kaybedilmiştir."

İş Güvenliği ve İşçi Sağlığı konusunda halen yürürlükte bulunan mevzuatın zenginliğine karşın mevzuatta önerilen güvenlik tedbirlerinin alınmadığını ifade eden YILMAZ konuşmasına şöyle sürdürmüştür.

" Görüldüğü üzere, Türk işçisinin insani çalışma ortamı çok kötüdür. Bazı işyerlerinde gerekli önlemler alınmamaktadır.Daha kötüsü, işyerleri Çalışma Bakanlığı elemanları tarafından yeterli derecede denetlenmemektedir.

Geçtiğimiz 7 Şubat günü, Yeniçeltekte Maden havzasında başımıza gelen grizu faciası ve bu olay sonunda 69 maden işçimizin şehit olması, hep bu denetimsizlik ve vurdumduymazlık yüzündendir.

"Önlemek, ödemekten çok ucuzdur" diye kalıplaşmış bir söz vardır. Biz kazaları önlemek için harcayacağımız paranın bir kaç katını kaza olduktan sonra canımızla, malımızla, milli gelirimizle ödüyoruz. Açıkcası hem kaybediyor, hem de devamlı ödeyip duruyoruz.

İçinde bulunduğumuz ve yaşadığımız bu kötü koşullardan kurtulmanın yolları nelerdir. İşçilerimiz insani çalışma ortamına nasıl kayuşabilir? Sorusuna gelince, özetle şunları söylemek isterim.

- Öncelikle çalışan insanı doyurmak zorundayız. Enflasyonla boğuşup, açlık ve sefaletle pençeleşen insanlardan verim beklemek mümkün değildir. Onun için ilk olarak işçiye insanca yaşamasını temin edecek düzeyde ücret verebilmeliyiz. Verdiğimiz ücreti, bir yandan enflasyon, öte yandan onun doğal sonucu zamlarla makaslayıp geri almamalıyız.

- İşyerlerinde ILO normlarına uygun işçi sağlığı ve iş güvenliği koşullarını ne yapıp edip sağlamalıyız.

- İşyeri denetimlerini mutlaka yapabilmeliyiz.

- Anayasadan, yasalardan ve kanun hükmündeki kararnamelerden kaynaklanan temel hak ve özgürlüklerin kısıtlanmasını önlemeliyiz. Örgütlenme hakkını, tüm çalışanlara tanımalıyız. İşçi örgütlerinin, demokrasilerdeki rolünü unutmadan onları her türlü yasak ve baskıdan arındırmalıyız.

Yıllardan beri üzerinde önemle durup gerçekleştirilmesini istediğimiz bu asgari koşullar sağlandığı takdirde, işçinin ekonomik, sosyal ve psikolojik ihtiyaçları karşılanacak ve insani bir çalışma ortamına kavuşan işçi, ülke ekonomisine daha büyük katkılar sağlayacaktır."

B- YASAL ÇALIŞMALAR

Anayasa ve Yasalara Ait Değişiklik Önerileri

TÜRK-İŞ 15. Olağan Genel Kuruluş Kuruluş Onerileri ar uyarınca; başta Anayasa olmak üzere çalışma hayatını doğrudan ilgilendiren Sendikalar Yasası, Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Yasası ve İş Yasasında, özgür sendikacılık faaliyetleri ile serbest toplu pazarlık ilkelerini sınırlandıran yasaklayıcı ve engelleyici hükümlerin ayıklanması için değişiklik önerilerinin belirlenmesi bakımından, tüm üye kuruluşlarımızın Hukukçularından oluşturulan "TÜRK-İŞ Hukuk Danışmanları", 08.01.1990-02.02.1990-19.03.1990 ve 20.03.1990 tarihlerinde TÜRK-İŞ Genel Merkezinde toplanmış, üye kuruluşlarımızdan alınan, yazılı görüşleri de değerlendirerek "Yasa Değişiklik Önerileri" belirlenmiş ve hazırlanan rapor 23 Mart 1990 gün ve 90-688-5/43 sayılı yazımız ile Genel Başkanlıklara gönderilmiştir.

Sendikalarımızın hukukçularının da iştiraki ile yapılan toplantılar sonunda TÜRK-İŞ ilkeleri ve ILO standartları ölçü alınarak hazırlanmış bulunan rapor Yönetim Kurulumuzca 22.03.1990 tarihinde Başbakan'a sunulmuş ve taleplerimizin hayata geçirilmesi istenmiştir.

Sözleşmeli Personel ile İlgili 399 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu, Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmesine rağmen Hükümetin KİT'lerde sözleşmeli personel istihdamını öngören yeni bir kararname çıkarmasına karşı olduğunu bildirmiştir.

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulunun bu konudaki açıklamasında Anayasa Mahkemesinin 308 ve 233 sayılı Kanun Hükmündeki Kararnameleri, Anayasa'nın 128,7,10,91 ve 124 ncu maddelerine aykırı bularak iptal ettiği hatırlatılarak, buna rağmen hükümetin yeniden aynı meâlde bir kararname hazırlamasının doğru olmadığı vurgulanmıştır.

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu açıklamasında şöyle denilmiştir :

" KİT'lerde sözleşmeli personel istihdamı suretiyle kamu personeli arasında gereksiz himaye ve ikilikler yaratılmış olduğu, uygulamada ortaya çıkmıştır. Yüksek Mahkeme, bu ve buna benzer gerekçelerle her iki kararnamenin Devletin güven verici özelliğine, çalışanlar arasında gereksiz ayrıcalıklar yaratıldığına, sosyal adalet ve sosyal hukuk devleti prensiplerine aykırı durumlar ortaya çıktığını belirterek, her iki Kararnameyi de 22 Aralık 1988'de iptal etmişti.

Ancak Hükümet, çalışanları sendikalardan koparmak ve dolayısıyla sendikaları zaafa uğratmak hedefine de yönelik bu kararnamelerin iptalinden sonra bile, ortada herhangi hukuki mesnet bulunmamasına rağmen, bu çarpık uygulamayı sürdürmüştür.

Bu defa Hükümetin, iptal edilen kararnamelere paralel şekilde, aynı görüş ve anlayışı hakim kılmak için, yeniden bir kararname hazırlığında olduğu, Hükümet sözcüsü tarafından açıklanmıştır. Hükümetin yapmak istediği bu düzenlemeyi, kamu çalışanları arasında sürtüşme yarattığı, toplu iş sözleşmesinden yararlanma hakkını ortadan kaldırdığı, çalışanların kaderini çalıştıranların keyfine ve subjektif takdirine terk ettiği, ILO'nun temel karar ve ilkelerine, çağdaş demokrasi prensiblerine ve en önemlisi, sosyal hukuk devleti anlayışı ile Anayasaya aykırı olduğu için kabullenmemiz mümkün değildir. Hükümetin bu tasarruftan vazgeçmesi gerekir. Esasen, sözleşmeli personelin hangi koşullarda istihdam edildiği, 657 sayılı Kanunda belirtilmişken, bunun dışında hukuka aykırı yeni bir kararnameyle sözleşmeli personel çalıştırılmasına, TÜRK-İŞ kesinlikle karşı çıkacaktır."

Anayasa Mahkemesinin Anayasa'nın 128, 7, 10, 91 ve 124.maddelerine aykırı bularak iptal ettiği, KİT'lerde sözleşmeli personel istihdamını öngören KHK'nin yerine 29 Ocak 1990 günü açıklanan 399 sayılı Kararname uygulamaya girmiştir.

Anayasa Mahkemesinin iptal kararına rağmen eski kanun hükmünde kararnameden daha ağır şartlar taşıyan bir kararname çıkaran iktidarın temel yaklaşımı, kamu kesiminde sendikacılığı giderek zayıflatmaktır.

Konuyla ilgili olarak TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu, 31 Ocak 1990 günü yaptığı açıklamada, 399 sayılı KHK ile Anayasanın 128 nci maddesinin ihlâl edildiği belirtilmiş ve şu görüşlere yer verilmiştir.

"29 Ocak günü açıklanan 399 sayılı Kanun Hükümündeki Kararname ile Hükümet, kamu kesiminde sendikacılık hareketine son verme arzusunun yeni bir belgesini sergilemiştir.

Anayasa'nın 128.maddesinin son paragrafı, 'Üst Kademe yöneticilerinin yetiştirilme usul ve esasları kanunla özel olarak düzenlenir' hükmünü getirmesine rağmen; Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği önceki Kararnamenin yeni bir benzeri ile işçilik haklarından koparılan 200 bin civarında çalışanın statüsü aynen kalmakta, sorunun üst kademe yöneticileriyle ilgili olmadığı bilinmektedir.

Sözleşmeli personel uygulaması ile kamu kesiminde işçilikten kopararak sendikasızlaştırma girişimlerinin süreceğinden kaygı duyulmaktadır.

Ulusal plâtförmda hür sendikacılık hareketinin önündeki engellerin kaldırılması amacıyla TÜRK-İŞ 15.Genel Kurulunda belirlenen ilke ve kararlar doğrultusunda her türlü mücadelenin verileceğini belirten Yönetim Kurulumuz; konuyu uluslararası plâtförma da kaydırarak Türkiye'yi özel paragrafa alan ILO'nun yıllık Konferansına götürecektir.

Türkiye'de çalışma barışı giderek endişe verici bir noktaya doğru siyasal iktidarca sürüklenmektedir.

TÜRK-İŞ, çalışma barışının bozulması ile sosyal barışın da tehlikeye gireceğini bir kez daha hatırlatmayı görev saymaktadır. "

399 sayılı KHK'nin getirdiği hükümler karşısında sözleşmeli personelin sendikal faaliyette bulunup bulunmayacağı konusunda TÜRK-İŞ Hukuk Bürosu tarafından yapılan değerlendirme, 6 Şubat 1990 gün ve 90-336-5/43 sayılı yazı ile teşkilata gönderilmiştir.

Sözleşmeli personel uygulaması ile ilgili TÜRK-İŞ'in değerlendirmesi aynen şöyledir :

"29 Ocak 1990 Tarih ve 20417 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayınlanan 399 sayılı Kanun hükmünde kararname ile Kamu İktisadi Teşebbüsleri personel rejimi yeniden düzenlenmiştir.

Anayasa Mahkemesinin 8.Ekim.1989 Tarih ve 20306 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan 16.5.1989 Tarih ve 989/4-23 karar sayılı iptâli ile ilgili gerekçeye aykırı yönleri bulunan 399 sayılı KHK hakkında Anayasa Mahkemesine müracaat edileceği tabiidir.

Ancak, bu işlem gerçekleşinceye kadar 399 sayılı KHK'nin 14 ve 60'ncı maddelerinin doğurduğu bazı tereddütlere teşkilâtımızın dikkatini çekmekte yarar görülmüştür.

Nitekim 399 sayılı KHK'nin yasaklar başlığını taşıyan beşinci bölümünde yer alan 14 ncü madde "Sendikâl Faaliyet ve Grev Yasağını", 18 ncü madde ise "Siyasi Faaliyet Yasağını" düzenlemekte ve sözleşmeli personelin "her hangi bir sendikaya üye olması, sendikâl faaliyette bulunması, grev kararı vermesi, bu yolda propaganda yapması, herhangi bir greve veya grev teşebbüsüne katılması , desteklemesi veya teşvik etmesi" ile "teşebbüs ve bağlı ortaklıkların bu KHK.ye tabi personelinin siyasi faaliyette bulunması ve siyasi partilere üye olması" yasaklanmaktadır.

399 sayılı KHK.'nin 60'ncü maddesinde ise "bu KHK.nin ceza, sendikâl faaliyet ve grev yasağı ile siyasi faaliyet yasağına ilişkin hükümlerinin kanunlaştığı tarihte, diğer hükümlerinin yayımı tarihinde yürürlüğe gireceği" belirtilmiştir.

Bu duruma göre 399 sayılı KHK.nin 14, 18 ve Ceza ile ilgili hükümleri dışındaki maddelerinin 29 Ocak 1990 tarihinde yürürlüğe girdiği konusunda herhangi bir tereddüt bulunmamaktadır.

KHK.nin, 14, 18 ve Ceza ile ilgili maddeleri ise, Anayasanın 91'ncü maddesine göre yayınlandığı gün görüşülmek üzere TBMM ne sevk edilen KHK.nin kanunlaştığı tarihte yürürlüğe girecektir.

Konfederasyonumuza bağlı bazı sendikaların 29 Ocak 1990 tarihinden itibaren 399 sayılı KHK.nin TBMM.de görüşülüp kanunlaşacağı tarihe kadar olan süre içerisinde sözleşmeli personelin üye yapılıp yapılamıyacağı konusunda tereddüde düştükleri anlaşılmaktadır.

Bu konuda konfederasyon olarak;

a) Sözleşmeli personelin 399 sayılı KHK.nin TBMM'de kanunlaşacağı tarihe kadar olan süre içerisinde sendika kaydedilmelerine yasal bir engel bulunmadığı,

b) 399 sayılı KHK.nin TBMM.de 14,18 ve Ceza Maddeleri'de dahil aynen kanunlaşması halinde, bu statüye dahil üyelerin,üyelikle ilişkilerinin kesilebileceği ve haklarında ceza hükümlerinin uygulanabileceği,

c) TBMM.ne sevk edilmiş olan 399 sayılı KHK.nin halen Bütçe ve Plân komisyonunda diğer emsalleri gibi görüşülmek üzere sırada beklediği ve yaptığımız temaslara göre Hükümet tarafından öncelik ve ivedilik teklifi gelmediği takdirde sırasının gelmesinin uzun bir süreye mutevakkıf olduğundan bilgi edinilmesini rica ederiz."

C- SOSYAL GÜVENLİKLE İLGİLİ GELİŞMELER

Genel Kurul sonrası, sosyal güvenlik alanındaki değişimler ise şu şekilde olmuştur.

- Sosyal Güvenlik Uygulamaları -

A) Uzun vadeli Sigorta Kolları ve Primler ;

a) Bakanlar Kurulunun 28.12.1989 tarih,89/14937 sayılı kararı ile, 15.12.1986 tarihli ve 86/11303 sayılı kararname ile yürürlüğe konulan gösterge tablosundan aylık ve gelir almakta olan hak sahiplerine ödenen sosyal yardım zamları, 1.1.1990 tarihi itibariyle 140 bin liradan 175 bin liraya çıkarılmıştır.

Üst gösterge tablosundan (Sosyal Yardım Zammı dahil) bağlanacak gelir ve aylıkların aynı sigortalı için gösterge tablosunun en üst derece ve kademesinden (Sosyal Yardım Zammı dahil) hesaplanacak gelir ve aylıklardan az olamayacağı esası getirilmiştir.

1.7.1989 tarihine kadar memur ve işçi emeklileri aynı miktarda sosyal yardım zammı almakta iken, 375 sayılı KHK ile memurlar ve memur emeklilerine taban ve kıdem aylığı sistemi getirilmiş ve işçi emeklilerine göre farklı ödemede bulunulması sağlanmıştır.

1.1.1990 tarihi itibariyle işçi emeklileri aylık 175 bin lira sosyal yardım zammı alırken, memur emeklileri :

<u>25 yıl çalışarak emekli</u>			<u>30 yıl çalışarak emekli</u>		
<u>Taban Aylığı</u>	<u>Kıdem Aylığı</u>	<u>Toplam</u>	<u>Taban Aylığı</u>	<u>Kıdem Aylığı</u>	<u>Toplam</u>
210.000.-	38.250.-	248.250.-	224.000.-	40.800.-	264.800.-

lira almaktadırlar. Yani KHK. işçi ve memur emeklileri arasında yeniden farklılıklara neden olmuştur.TÜRK-İŞ her 2 kesime aynı miktarda ödemede bulunulmasından yanadır. Çünkü emekli oldukları kuruluşlar farklı olan insanlarımızın

sosyal, kültürel ve ekonomik ihtiyaçlarında farklılık yoktur. Mademki insanca yaşamak her emeklinin hakkıdır, o halde hangi statüden emekli olursa olsun eşit tediyelerde bulunulması gerekmektedir.

b) 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi personelin aylıklarına uygulanan katsayı, 3595 sayılı 1990 yılı Bütçe Kanunu ile 1.1.1990 tarihinden geçerli olmak üzere, 205'den 255'e çıkarılmıştır.

506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa göre bağlanan aylık ve gelirlerin hesaplanmasında da aynı tarih itibariyle 255 katsayı uygulanmaya başlanmıştır.

c) Katsayıdaki bu artış sonucu :

1) Sigorta primine esas kazançlar 1.1.1990 tarihi itibariyle ;

A s g a r i		A z a m i	
Günlük Lira	Aylık Lira	Günlük Lira	Aylık Lira
5.950.-	178.500.-	54.400.-	1.632.000.-

İşyeri, İş Kanununa tabi bir işyeri ise prime esas asgari günlük ücret 7.500.- aylık 225.000.- liradır.

Asgari tehlike sınıfına tabi bir işyerinde asgari ücretle çalışan bir işçi için kesilen Sosyal Sigortalar primi aylık 75 bin 375 lira, azami ücretten yapılan kesinti ise 546 bin 720 ₺ dir, (İşçi-İşveren hissesi dahil)

Bu yüksek kesintiye rağmen, Kurum hizmetlerindeki aksaklıklar ve işçi emekli maaşlarındaki güne uymayan ve enflasyona yenik düşen sadaka aylıkları, hiçde çağdaş ve anayasal bir hak olan sosyal güvenliği temsil edememektedir. Yani bir taratfa yüksek kesinti, diğer yanda bu kesintilerle bağdaşmayan sosyal haklar....

2) Kıdem Tazminatı :

Kıdem tazminatının yıllık tavanı, 1.7.1989 tarihinde 1 milyon kırk dokuz bin 250 lira, 15.7.1989 tarihinde 1 milyon 192 bin 750 liradan, 1.1.1990 tarihi itibariyle 1 milyon 568 bin liraya yükselmiştir.

3) Cenaze masrafı ödemeleri :

1.1.1990 tarihi itibariyle 90 bin 200 liradan 112 bin 200 liraya yükselmiştir.

./..

4) Asgari, Azami ve Ortalama İşçi Aylıkları :

Katsayı ve sosyal yardım zammındaki artışlar sonucu işçi emekli aylıkları

A s g a r i			Ortalama			A z a m i			Tarih
Aylık	Artış	Toplam	Aylık	Artış	Toplam	Aylık	Artış	Toplam	
240.450			290.675			340.900			1.7.989
	59.500	299.950		71.750	362.425		84.000	424.900	1.1.990
1iraya yükselmiştir.									

NOT : Katsayı 255, sosyal yardım zammı 175 bin, aylık bağlama oranı yüzde 70 olarak.

TÜRK-İŞ Araştırma Bürosu tesbitlerine göre, 4 kişilik bir ailenin aylık asgari gıda giderinin 400 bin lirayı bulduğu ve fakirlik sınırının da aynı seviyelerde olduğu ülkemizde, üretime alın teri ve beden gücü ile katkıda bulunan bir işçiye, dolayısıyla emeğe verilen değeri bu tablo ,bütün çıplaklığı ile ortaya koymaktadır.

5) Kamuoyunda "Süper Emekli"olarak tanımlanan ve geçici gösterge tablosundan borçlanma yapan 61 bin 495 emeklinin 3522 sayılı kanunla dondurulan ücretler hakkında, Anayasa Mahkemesinin red kararında temas ettiği gerekçelere dayanılarak yeniden yapılacak düzenleme çalışmalarına katkıda bulunmak üzere Konfederasyonumuz görüşleri, 23.2.1990 tarih, 90-478-2/14 sayılı yazı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına intikal ettirilmiştir.

Yapılacak düzenlemede kazanılmış haklara dokunulmaması ve diğer derece ve kademelerden emekli olanların göstergeleri yükseltilmek suretiyle daha çok aylık alabilmelerinin sağlanması istenmiştir. Aynı yazımızla, 1985 yılında kaldırılmış bulunan Sosyal Sigortalar Kurumu konut kredi uygulamasının tekrar başlatılması hususu da istenmiştir.

Genel Sağlık Sigortası Yasa Tasarısı (SAĞ-KUR)

Sağlık Bakanlığınca hazırlanan ve kamuoyuna sunulmuş bulunan Genel Sağlık Sigortası Yasa Tasarısı hakkında Sağlık Bakanı tarafından Türk-İş bağlı sendikaların yöneticilerine bir brifing verilmiştir. Bu brifingte ve daha sonra basına ve kamuoyuna yapılan açıklamalarda yasa tasarısının bu haliyle tarafımızdan kabul edilmesinin mümkün olmadığı ifade edilmiştir.

Genel Sağlık Sigortası Yasa Tasarısının mevcut haliyle finansman sağlama yasası olduğu ve ülkemiz sağlık sorunlarına cevap verecek nitelikte olmadığı anlaşılmıştır. Ayrıca SSK'yı da kapsamı nedeniyle yasa tasarısının zaten tarafımızdan kabul edilmesi mümkün görülmemektedir.

Genel Sağlık Sigortası Yasa Tasarısına ilişkin konfederasyonumuz görüşleri 6 Mart 1990 tarih ve 90-527-5/43 sayılı yazımız ile tüm teşkilata duyurulmuş ayrıca konu ile ilgili toplantılarda yönetici ve uzmanlarımız görüşlerimizi ifade etmişlerdir. (Bu konu ayrıntılarıyla işçi hak ve özgürlükleri bölümünde işlenmiştir.)

İdari Düzenlemeler

1) Başkanlar Kurulunun konut edindirme yardımı hakkındaki 14.12.1989 tarih, 89/14891 sayılı kararı, 26.12.1989 tarih, 20384 sayılı Resmi Gazetede yayınlanmıştır.

Bu karara göre :

<u>Yardımdan yararlanacak sürenin</u>		<u>1.1.1990 tarihinden itibaren uygulanacak miktarlar (₺)</u>
İlk	6 aylık dönem için ayda	15.000.-
İkinci	6 " " " "	25.000.-
Üçüncü	6 " " " "	30.000.-
Dördüncü	6 " " " "	35.000.-
Kalan Süreler		50.000

olmuştur.

Evi bulunan işçi emeklilerinin bu haktan istifade ettirilmemeleri, haksız bir uygulama olarak görülmektedir. Bu farklılığın ortadan kaldırılması Anayasanın eşitlik ilkesine uygun düşecektir.

2) Vadesinde ödenmeyen amme alacaklarına uygulanacak gecikme zammının; vadenin bitim tarihinden itibaren her ay için yüzde 7 ve 1.1.1990 tarihinden geçerli olarak uygulanması, Bakanlar Kurulunun 27.12.1989 tarih, 89/14915 sayılı kararı ile kararlaştırılmıştır.

Evvelce yıllık yüzde 96 olan gecikme zammı oranının 12 puan düşürülmesinin nedeni anlaşılamamıştır. Çünkü Hazine ve Sosyal Sigortalar Kurumu alacaklarında birikintinin artarak devam etmesine rağmen, bu sebepsiz değişikliğin işverenlerin korunmasından başka bir tarifi yoktur.

3) 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun 2167 sayılı Kanunla değiştirilen 102 nci maddesinde belirtilen yol paraları ve zaruri masraf karşılıklarına ilişkin yönetmeliğin değişik 4 ncü maddesini değiştiren yönetmelik, 26.2.1990 tarih, 20445 sayılı Resmi Gazetede yayınlanmıştır.

Bu değişiklikle; sağlık nedeniyle yurt içinde başka bir yere gönderilenlerle, hekim raporu ile belgelenen hallerde bunlara refakat eden kimselere, ayrıca 15 yaşına kadar (15 yaş dahil) çocukları ile birlikte gidecekler, gidiş-dönüşte yolda ve gönderildikleri yerlerde sağlık tesisine yatırılınca kadar geçecek günler ile ayakta muayene ve tedavi edildikleri günler için, geceyi geçirmek mecburiyetinde onlanlara, il dahilindeki sevklerde (ilçe-merkez arası) 3.000.-TL iller arasındaki sevklerde ise 6.000.- lira zaruri masraf ödenmesi, yine 7 yaşını doldurmamış çocuklara da (ilçe-merkez arası) 1.500.-lira, iller arası sevklerde 3.000.-TL zaruri masraf ödenmesi düzenlenmiştir.

Bu yönetmelik değişikliği, 27.2.1990 tarih, Sos-90-489-5/43 sayılı genelge ile sendika genel başkanlıkları, bölge ve il temsilciliklerine duyurulmuştur.

Günün şartlarına göre düzenlenen yol ve zaruri masraf karşılıkları ile bir öğün yemek yemek mümkün değildir. Sadece yasak savmak ve yasal haklara saygılı görünmek için düzenlemeye gidildiği düşünülmektedir.

4) Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı 29.12.1989 tarih, 20387 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan tebliği ile, toplu iş sözleşmeleri gereğince sigortalılara ödenen fark ücretlerin 1.1.1990 tarilinden itibaren Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 17.5.1989 tarihli kararına göre, ait oldukları ayların kazancına dahil edilerek sigorta primine tabi tutulmasını duyurmuştur.

Bu husustaki uygulamaları düzenlemek üzere Sosyal Sigortalar Kurumunca yayınlanmış bulunan 21.12.1989 tarih, 16-28 ek genelge, 5.1.1990 tarih, Sos-90-29-5/43 sayılı yazı ile Sendika Genel Başkanlıkları ile Bölge ve İl Temsilciliklerine duyurulmuştur.

5) Bakanlar Kurulu 18.1.1990 tarih, 90/83 sayılı kararı ile, Sosyal Sigortalar Kurumunun Yeditepe Beynelminel Otelcilik Turizm ve Ticaret A.Ş.nin kuruluş sermayesinin arttırılmasına yüzde 15 payla katılmasına izin vermiştir.

Karar 10.2.1990 tarih, 20429 sayılı Resmi Gazetede yayınlanmıştır.

Kurumun yeni bir maceraya sürüklenmesinden ve verimsiz bir yatırımda bulunmasından kuşkumuz vardır. Gelişmeler takip edilecek ve tesbitlerimiz kurulunuza bildirilecek, kamuoyuna da açıklanacaktır.

C-Sendika Genel Başkanlıkları, Bölge ve İl Temsilciliklerine Yapılan

Duyurular :

a) Sosyal Sigortalar Kurumunun, "Memurlar ve İşçiler ile Bunların Emeklilerine Konut Edindirme Yardımı Yapılması Hakkındaki 3320 sayılı Kanun" uygulaması hakkında Başbakanlıkça çıkarılmış bulunan 90/1 seri nolu tebliğiyle ilgili, 28.2.1990 tarih, 4-15 ek sayılı genelgesi, 6.3.1990 tarih, 90-532-5/43 sayılı yazı ile,

b) Sosyal Sigortalar Kurumunun 1.3.1990 tarihinden geçerli maktu gebelik doğum ve emzirme yardımları hakkındaki 27 2.1990 tarih, 3-42 sayılı genelgesi, 7.3.1990 tarih, Sos-90-537-5/43 sayılı genelge ile,

c) Memurlar ve İşçiler ile Bunların Emeklilerine Konut Edindirme Yardımı Yapılması Hakkındaki 3320 sayılı Kanun uygulamalarında tesbit olunan sorunlar, 23.2.1990 tarih, 90-538-5/43 sayılı genelge ile

duyurulmuştur.

III- EĞİTİM ÇALIŞMALARI

15. Genel Kuruldan sonra yürütülen eğitim çalışmaları özetlenerek bilgi ve değerlendirmelerinize sunulmuştur.

Bu ilk üç aylık dönemde eğitim çalışmaları, Genel Kurulda kabul edilen görüşler ve ilkelerle uygun olarak sürdürülmüştür.

Bilindiği üzere genel kurul "Demokrasiye Yönelik Eğitim" ve "Eylem içinde Eylem" i çalışmalarda ana ilke ve ulaşılması gerekli hedef olarak belirlemiştir.

Geride kalan üç aylık dönemde eğitim çalışmalarında demokrasiye ağırlık verilmiştir. Bu kısa açıklamadan sonra 22 Ocak 1990 tarihinde başlatılan eğitim çalışmaları aşağıda bilgilerinize sunulan başlıklar altında yürütülmüştür.

1. Çağdaş Demokrasiye Ulaşmada Sendikaların Rolü Sempozyumu
2. TÜRK-İŞ ve Üye Kuruluşlar Genel Eğitim Sekreterleri Toplantısı
3. Sosyal ve Ekonomik Demokrasi Anlayışı Seminerleri
4. Genel Kurullar nedeniyle Yapılması ertelenen Kadın İşçiler ve İşçi Sağlığı İş Güvenliği Seminerleri
5. Şube Yöneticileri Temel Temsilcilik Seminerleri
6. Giderleri İşçi Ücretlerinden Kesilen Ceza Paralarından Karşılanan İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Semineri
7. Eğitimcilerin Eğitimi Semineri
8. Kadın İşçiler Eğitim Seminerleri
9. Çalışma Ekonomisi Sempozyumu

1. "Çağdaş Demokrasiye Ulaşmada Sendikaların Rolü" Sempozyumu

Ülkemizde demokrasinin tüm kurum ve kurallarıyla işlerlik kazandırılması, TÜRK-İŞ'in faaliyetlerinin başında gelmektedir. 1990 yılının ilk eğitim faaliyeti bu nedenle yukarıda belirtilen başlık altında İstanbul'da yapılmıştır. Sendikalarımızın Genel Eğitim Sekreterlerinin katıldığı ve iki gün süren sempozyuma Bölge Temsilcileriyle, Sendikalarımızın Eğitim Müdürleri de çağırılmıştır.

./..

Sempozyum, 22/1/1990 tarihinde TÜRK-İŞ Genel Başkanı Şevket YILMAZ'ın açış konuşması ile başlamıştır. Sağlıklı bir demokrasi için görevin sadece işçi hareketinin değil, siyasi partilerden üniversitelere, kitle örgütlerinden sokaktaki sade vatandaşa kadar herkese düştüğünü belirten Şevket YILMAZ, 1990 yılının eylem yılı olacağına işaret edip, bu sempozyumun Genel Eğitim Sekreterleri düzeyinde yapılmasının özel bir amacı olduğunu vurguladı.

Çok sayıda sendika genel başkanı ve genel merkez yönetici tarafından izlenen sempozyumun açılışında AAFLİ Türkiye Direktörü Valantin SUAZO da bir konuşma yaptı.

Sempozyumda Prof.Dr.Emre KONGAR "Demokrasiyi Yeniden Kurarken Sendikalara Düşen Toplumsal Görevler", Prof.Dr.Toktamış ATEŞ "Demokrasiyi Yeniden Kurarken Sendikaların Yeri ve Önemi", Prof.Dr.Öner EYRENCİ "Çağdaş Demokrasiye Ulaşmada Sendikalara Yasal Engeller" ve Prof.Dr.Fazıl SAĞLAM da "Çağdaş Demokrasiye Ulaşmada Zorunlu Engeller" konulu tebliğler sundular, tebliğlerle ilgili soruları cevaplandırdılar.

85 kişinin katıldığı sempozyum TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Mustafa BAŞOĞLU'nun son gün yaptığı genel değerlendirme ile sona erdi.

2. Genel Eğitim Sekreterleri Toplantısı

TÜRK-İŞ ve üye kuruluşların eğitim faaliyetlerinin uyum içinde ve daha faydalı bir biçimde uygulanabilmesini sağlamaya yönelik Genel Eğitim Sekreterleri ve TÜRK-İŞ Bölge Temsilcileri ile Eğitim Müdürlüklerinin katıldığı toplantı Genel Eğitim Sekreteri Mustafa BAŞOĞLU'nun başkanlığında 24-25 Ocak 1990 tarihlerinde İstanbul'da yapıldı.

TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri, 1990 yılı eğitim faaliyetleri ve hazırlanan eğitim programı hakkında bilgi verdi. Genel Kurul kararı ve TÜRK-İŞ'in 1990 yılı için hazırladığı rapor üzerine yapılan görüşmeler sonunda :

- Genel Kurulun kabul ettiği eğitim raporunun hayata geçirilmesi,
- İşçilerin direnme eğilimini artırıcı eğitim faaliyetleri yapılması,
- Güncel-tartışmalı toplantıların düzenlenmesi,
- Eğitim Faaliyetlerinde üniversitelerle daha sıkı işbirliğine gidilmesi,

- Sendikaların topluma daha iyi tanıtıcı eğitim ağırlıklı toplantılar düzenlenmesi,
- TÜRK-İŞ'in kitle eğitim faaliyetlerine öncelik vermesi,
- İşten atılmalar ve özelleştirme konularında temsilcilerin katılacakları geniş kapsamlı toplantılar düzenlenmesi,
- Eğitimcilerin eğitimi programının uygulamaya konulması,
- TÜRK-İŞ Dergisinin içeriğinin zenginleştirilmesi,
- Eğitim çalışmalarının yayın faaliyetleri ile desteklenmesi,
- Grev uygulaması aşamasına gelmiş sendikalarla birer günlük bilinçlendirme seminerleri düzenlenmesi,
- TÜRK-İŞ tarafından düzenlenecek seminerlerin çeşitlendirilmesi ve ülke çapında yaygınlaştırılması,
- Başta AT olmak üzere uluslararası içerikli konularda faaliyetlerin sürdürülmesi,
- Eğitim Sekreterleri toplantısının 6 ayda bir yapılmasında,

görüş birliğine varılmıştır.

Toplantıya; TÜRKİYE MADEN-İŞ, GENEL MADEN-İŞ, TEKGIDA-İŞ, ŞEKER-İŞ, DERİ-İŞ, AĞAÇ-İŞ, SELÜLOZ-İŞ, BASIN-İŞ, BASİSEN, BASS, ÇİMSE-İŞ, KRİSTAL-İŞ, TÜRK METAL, LİKAT-İŞ, YOL-İŞ, TES-İŞ, TEZKOOP-İŞ, DEMİRYOL-İŞ, HAVA-İŞ, DOKGEMİ-İŞ, SAĞLIK-İŞ TOLEYİS, TÜRK HARB-İŞ, BELEDİYE-İŞ ve TEKSİF Sendikaları/Genel Eğitim Sekreterleri ve-ya Eğitimle ilgili Genel Yönetim Kurulu Üyeleri katıldı.

3. Sosyal ve Ekonomik Demokrasi Anlayışı Seminerleri

Ülkemizde demokrasinin tüm kurum ve kurallarıyla işlerliğine kavuşturulup çağdaş demokrasiye ve onun ayrılmaz parçası olan çağdaş işçi haklarına ulaşma mücadelesine yönelik olarak plânlanan demokrasi ağırlıklı "Sosyal ve Ekonomik Demokrasi Anlayışı" seminerleri, Aydın-Manisa-Balıkesir-Bursa-Kocaeli-Sakarya-Kütahya ve Afyon illerinde yapıldı. Seminerlere üye kuruluşlarımıza ayrılan sayılara uygun olarak şube yöneticileri katıldı:

./...

Seminerlerde Ekonomik ve Sosyal Demokrasi Konuları Prof.Dr.Murat DEMİRCİOĞLU, Prof.Dr.Fevzi DEMİR, Prof.Dr.Hüsnü ERKAN, Prof.Dr.Ayhan TAN ve Doç.Dr.Nüvit GEREK tarafından işlendi ve kursiyerlerin konularla ilgili sorularını cevaplandırdılar.

Kamuoyu oluşturmaının da amaçlandığı bu Seminerleri aynı zamanda mahalli idareciler, çeşitli meslek kuruluşları ve siyasi parti temsilcileri de izlediler. Mahalli basında geniş yer alan seminerlerde TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Mustafa BAŞOĞLU hazır bulunarak çalışma hayatımızın güncel sorunları ve TÜRK-İŞ çalışmaları hakkında açıklamalarda bulundu, soruları cevaplandırdı.

Sertifika dağıtım törenleriyle sona eren ve toplam 638 şube yöneticisinin katıldığı seminerlerin dökümü şöyle :

<u>T a r i h</u>	<u>Yer</u>	<u>Katılan Kursiyer Sayısı</u>
5-6 Şubat 1990	Aydın	66
6-7 Şubat 1990	Manisa	65
7-8 Şubat 1990	Balıkesir	59
8-9 Şubat 1990	Bursa	85
12-13 Mart 1990	Kocaeli	61
13-14 Mart 1990	Sakarya	104
14-15 Mart 1990	Kütahya	109
15-16 Mart 1990	Afyon	89

4. Genel Kurullar Nedeniyle Yapılması Ertelenen Seminerler

A) Kadın İşçiler Eğitim Semineri ;

1989 yılında programa alınıp genel kurullar nedeniyle yapılması ertelenen seminerlerden Kadın İşçiler Eğitim Semineri 29-30 Ocak 1990 tarihlerinde Adana'da yapıldı.

TÜRK-İŞ Üyesi kuruluşlardan 43 kadın işçi temsilcisinin katıldığı seminerde, Kadın Sağlığı ve Hastalıkları, Genel Beslenme ve Çocuk Beslenmesi, Aile Plânlaması ve Kadın İşçilerin İstihdam Sorunları ile Kadın İşçilerin İşyeri Sorunları ve Sendikal Çözüm Yolları, Üniversite Öğretim Üyelerince tartışmalı bir biçimde işlendi.

Seminerin açılışında bir konuşma yapan TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Mustafa BAŞOĞLU, çalışan kadınların sorunları ve çözüm yolları konusundaki tesbitleri kağıt üzerinde tutmanın yetmediğini belirterek ANAP iktidarının diğer sorunlarda olduğu gibi çalışan kadınların sorunlarına da sevimli ve sıcak baktığını söyledi.

Çalışan kadınların sendika ve siyasi parti faaliyetlerine daha az katıldıklarını da ifade eden BAŞOĞLU, kadınların katıldıkları etkinliklerin daha renkli, etkili ve disiplinli olduğunu vurgulayarak kadın işçilerimizin bu gibi etkinliklerde özellikle yer almalarını istedi.

Seminer sertifika dağıtım töreni ile sona erdi.

B) İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Semineri :

1989 yılından kalan programlardan olan İşçi Sağlığı - İş Güvenliği semineri 1-2 Şubat 1990 tarihlerinde Bursa'da yapıldı.

SSK, İlk Yardım, İşçi Beslenmesi, Endüstriyel Hijyen, İşçi Sağlığı İş Güvenliği Kurullarının çalışmalarını konularının üniversite öğretim üyeleri ve konu ile ilgili uzmanlarca işlendiği seminere, sendika temsilcileri, usta, ustabaşlıları ile işçi sağlığı iş güvenliği kurullarında görevli işçiler olmak üzere toplam 60 kursiyer katıldı.

TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Mustafa BAŞOĞLU'nun çalışma hayatının güncel sorunları ve TÜRK-İŞ faaliyetleri konusunu kapsayan açılış konuşması ile başlayan seminer yapılan sertifika töreni ile sona erdi.

5. Şube Yöneticileri Temel Temsilcilik Seminerleri

Bilgili sendikacı yetiştirmek için geçen dönem başlatılan kısa süreli kolej öncesi eğitim çalışmaları bu dönemde de sürdürülmektedir.

Şubat ve Mart aylarında TÜRK-İŞ Samsun Eğitim Merkezinde yapılan seminerlere üye kuruluşlarımızdan toplam 70 şube yöneticisi katıldı.

Demokrasi ve Sendikacılık, Sendikaların Ülke Ekonomisine Etki ve Katkıları, Sosyal Güvenlik Mevzuatı, Türkiye'de ve Dünya'da Sendikacılık Hareketleri ile Toplu Sözleşme Usul, Taktik ve Stratejileri konularının üniversite öğretim üyelerince işlendiği seminerlere katılan TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Mustafa BAŞOĞLU güncel işçi sorunları ve TÜRK-İŞ faaliyetleri hakkında bilgiler verdi ve kursiyerlerin sorularını cevaplandırdı.

Sertifika dağıtım törenleri ile sona eren seminerlere katılan kursiyerlerimizin isim ve sendikaları ekli listede gösterilmiştir.

6. İşçi Ücretlerinden Kesilen Ceza Paralarının Kullanımı Projesi
Gereği Düzenlenen İşçi Sağlığı - İş Güvenliği Seminerleri

İşçi ücretlerinden kesilen ceza paralarının tekrar işçilerin hizmetinde kullanılması doğrultusundaki proje gereği 1990 yılı itibariyle yapılması plânlanan İşçi Sağlığı - İş Güvenliği seminerlerinin ikisi bu dönem içerisinde gerçekleştirildi.

19-23 Şubat ve 19-23 Mart 1990 tarihlerinde TÜRK-İŞ Samsun Eğitim Merkezinde ve 5 gün süreli ve uygulama ağırlıklı olarak yapılan seminerlere, işyerlerinde görev yapan İşçi Sağlığı İş Güvenliği Kurulu üyesi sendika temsilcileri ile usta-ustabaşları ve şube yöneticileri katıldı.

İşçi Sağlığı İş Güvenliğinin önemi, meslek hastalıkları, işçi beslenmesi, sosyal sigortalar, iş kazaları ve koruyucular konularının üniversite öğretim üyeleri ve konu ile ilgili uzmanlarca işlendiği seminerlerde, işçi-işveren-hükümet temsilcilerinin katılımları ile yapılan panelde işçi sağlığı ve iş güvenliği sorunları ve çözüm önerileri ile seminerlerin genel bir değerlendirilmesi de yapıldı.

Toplam 118 kursiyerin (Şubat ayı : 46, Mart ayı : 72) katıldığı seminerlerde TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Mustafa BAŞOĞLU hazır bulunarak güncel işçi sorunları ve TÜRK-İŞ faaliyetleri hakkında açıklamalarda bulunarak kursiyerlerin sorularını cevaplandırdı.

Seminerler yapılan sertifika dağıtım törenleri ile sona erdi.

7. Eğiticilerin Eğitimi Semineri

Taban ve temel eğitimlerinde hem TÜRK-İŞ'in hem de üye kuruluşlarımızın eğitim programlarında eğitici olarak istifade edilecek eğiticileri yetiştirecek "Eğiticilerin Eğitimi" programı 26 Şubat - 2 Mart 1990 tarihlerinde TÜRK-İŞ Samsun Eğitim Merkezinde yapıldı.

Genel İlke olarak kursiyerlerin eğitim programları düzenleme, organizasyon ve teknikleri ile seminerlerde ders programı olarak işlenen öncelikle konular hakkında eğitilmeleri ve eğitim programlarında istifade edilebilecek bilgi ve beceri ile donatılmalarının esas alındığı seminere TÜRK-İŞ Eğitim ve Araştırma Uzmanları yanısıra üye kuruluşlarımızdan (ŞEKER-İŞ, TEKSİF, BASS, KRİSTAL-İŞ, ÇİMSE-İŞ, DOKGEMİ-İŞ, TES-İŞ, KOOP-İŞ, SAĞLIK-İŞ, BELEDİYE-İŞ) Sendikalarımızın Genel Eğitim Sekreterleri, Eğitim Müdür-Uzmanlarından oluşan 21 kursiyer katıldı.

TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Mustafa BAŞOĞLU seminer açılışında bulunarak TÜRK-İŞ'in önümüzdeki dönem uygulayacağı eğitim programları ile TÜRK-İŞ çalışmaları hakkında açıklamalarda bulundu.

Seminer yapılan sertifika töreni ile sona erdi.

8. Kadın İşçiler Eğitim Seminerleri

1990 yılı eğitim programlarında yer alan kadın işçilere yönelik eğitim seminerlerinin ikisi bu dönem içersinde gerçekleştirildi.

Seminerlerden birincisi, Dünya Kadınlar günü münasebetiyle 8-9 Mart 1990 tarihlerinde Ankara'da yapıldı.

TÜRK-İŞ üyesi kuruluşlardan toplam 75 kadın işçi temsilcisinin katıldığı seminer TÜRK-İŞ Genel Başkanı Şevket YILMAZ'ın açış konuşmasıyla başladı.

Dünya Kadınlar Günü münasebetiyle hem bu günü kutlamak, hem de ülkemizde çalışan kadınların sorunlarını kamuoyuna duyurmak açısından seminerin düzenlendiğini söyleyen YILMAZ özetle şunları söyledi : "Genelde işçi sorunlarından soyutlanmamakla beraber, ülkemizde çalışan kadınların dertleri, erkeklere oranla biraz daha fazladır. Kırsal kesimde ücretsiz tarım işçisi gibi çalışan Türk kadını, kentlerde iş bulmakta daha da şanssız durumdadır. TÜRK-İŞ işçi hakları konusunda vermekte olduğu mücadelesinde kadın işçilerin lâayık olduğu yere ulaşması bakımından da elinden geleni yapmaya devam edecektir. Çağdaş toplumda, üretici olduğu kadar, saygınlığı da tartışılmayan kadınlarımıza ve özellikle çalışan kadınlarımıza gereken önem verilmelidir."

Seminer açılışından sonra Gazi Üniversitesi Öğretim Üyesi Doç.Dr.Mete TÖRÜNER "Anayasa ve Yasalarda İşgücü içinde Kadın" konulu tebliğini sundu ve kursiyerlerin tebliğ konusu ile ilgili sorularını cevaplandırdı.

Öğleden sonra Sosyal Güvenlik Uzmanı Osman Nuri TEKMAN "Sosyal Güvenlik ve Sigorta Mevzuatı" konulu tebliğini sundu.

Seminerin ikinci günü "Kadın Sağlığı ve Hastalıkları, Genel Beslenme ve Çocuk Beslenmesi ve Aile Plânlaması" konuları Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğretim Üyesi Doç.Dr.Ufuk BEYAZOVA tarafından işlendi.

TÜRK-İŞ Kadın İşçiler Bürosu Müdürü Nilüfer GÖKÖZ'ün "Kadın İşçilerin İşyeri Sorunları ve Sendikal Çözüm Yolları" konulu tebliğinden sonra TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Mustafa BAŞOĞLU kapanış konuşmasında; Çalışan kadınların sorunları ve kadın işçilerimize yönelik çalışmalarla ilgili açıklamalarda bulundu, kursiyerlerin sorularını cevaplandırdı.

Seminer yapılan sertifika töreni ile sona erdi.

Kadın işçilerimize yönelik eğitim çalışmalarından ikincisi 26-27 Mart 1990 tarihlerinde İstanbul'da yapıldı.

Kadın işçilerin çeşitli sorunlarının üniversite öğretim üyelerince işlenip kursiyerle birlikte tartışmasının yapıldığı "Kadın İşçiler Eğitim Semineri" ne üye kuruluşlarımızdan toplam 52 kadın işçi temsilcisi katıldı.

BELEDİYE-İŞ Sendikamız Genel Merkez toplantı salonunda yapılan seminerin açılışında bulunan TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Mustafa BAŞOĞLU Çalışan Kadınların sorunları ve güncel işçi sorunları üzerinde açıklamalarda bulundu.

Seminer yapılan sertifika töreni ile sona erdi.

9. Çalışma Ekonomisi Sempozyumu

Özellikle Avrupa Topluluğuna üyelik konusunun işlendiği "Çalışma Ekonomisi" Sempozyumu 19-21 Mart 1990 tarihlerinde Bursa'da yapıldı.

TÜRK-İŞ'e bağlı kuruluşlarımızın şube yöneticilerinin katıldığı seminerin açılışında konuşan TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Mustafa BAŞOĞLU, Hükümetin AT'a tam üyelik konusundaki çabalarında pek gönüllü olmadığını söyledi. Buna gerekçe olarak hükümetin işçi haklarındaki tutumunu gösteren BAŞOĞLU, AT'a girilmesini TÜRK-İŞ'in desteklediğini belirterek üyeliğin gerçekleşmesi halinde Türkiye'de demokratik sistemin daha sağlam bir zemine oturacağını, işçi haklarının gelişmesine de önemli katkısı olacağını söyledi.

Konuşmasında Toplumsal Uzlaşma konusuna da değinen BAŞOĞLU, sorunlarımızla ilgili tekliflerimize makul karşılık verilmedikçe mücadelemizi, eylemlerimizi sürdüreceğiz. En kalıcı eylem de sandıktan çıkan eylemdir dedi.

Hükümetle görüşmelerinin yadırganmaması gerektiğini vurgulayan BAŞOĞLU, bu görüşmelerde isteklerimize ne oranda cevap verileceğinin gün ışığına çıkacağını söyledi.

Açılış konuşmasından sonra Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi Prof.Dr.Ahmet GÖKDERE "Avrupa Topluluğu ile Karşılaştırmalı olarak Türkiye'de Çalışma Yaşamının Konumu" konulu tebliğini sundu.

Sempozyumun öğleden sonraki bölümünde Bilkent Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dekanı Prof.Dr.Sübidey TOGAN "24 Ocak Kararları ile İhracata Yönelik Büyüme" konusundaki tebliğini sundu. Sempozyumun ikinci günkü sabah oturumunda Prof.Dr.Ahmet GÖKDERE "Avrupa Topluluğu Üyeliği Karşısında Sosyal Entegrasyon Sorunları ve Sendikalar", Milli Prodüktivite Merkezi Endüstriyel İlişkiler Uzmanı Sema ÖZÇER de "Avrupa Topluluğunda Verimlilik ve Verimlilik Sözleşmeleri" konularındaki tebliğlerini sundular.

Üye kuruluşlarımızdan 54 kursiyerin iştirak ettiği sempozyum 21 Mart 1990 günü TÜRK-İŞ Bölge Temsilcisi Mehmet KANCA'nın oturum başkanlığında ;

- Prof.Dr.Ahmet GÖKDERE
- Prof.Dr.Sübidey TOGAN
- Sema ÖZÇER
- Cengiz ASLANTEPE (Devlet Planlama Teşkilatı AT Başkanlığı Sosyal Politikalar Grup Başkanı) nın

panelist olarak katıldıkları ve genel bir değerlendirmenin de yapıldığı paneller sone erdi.

10. İşçi Sağlığı ve Aile Planlaması Projesi Çalışmaları

Dönem başında (1 Nisan 1989) programa alınan 5 yeni Aile Planlaması Kliniğinden 4'ü açılıp hizmete başlamıştır. Etlik SSK Hastanesi bünyesinde açılacak olan beşinci klinik, hastanenin açılışının gecikmesi nedeniyle hizmete girememiştir.

Bu dönem içerisinde 35 SSK Hastaneleri bünyesindeki Aile Planlaması Kliniklerinde 7.028 kişiye yeni uygulama yapılmış, 2.809 kişi ise tekrar kontrolden geçirilmiş, daha önceki dönemlerde açılan 12 fabrikaadaki Aile Planlaması kliniklerinde, 108 kişiye yeni uygulama yapılmış, 2812 kişi ise aldıkları yöntemi devam ettirmişlerdir.

Hastane ve fabrika kliniklerine malzeme desteği devam ettirilmiştir.

15 Şeker fabrikasında kurulması planlanan Aile Planlaması kliniklerinden, Konya, Malatya, Kayseri, Adapazarı, Erzurum, Eskişehir Şeker Fabrikaları ve Eskişehir Makina Fabrikasında konu ile ilgili çalışmalar tamamlanmış ve hizmete başlanmıştır.

Aynı zamanda bu fabrikalarda gerçekleştirilen 2'şer günlük aile plânlaması seminerlerinde 214 kişi eğitilmiştir. Eğitime katılanların büyük çoğunluğunu şube yöneticileri ve işyeri temsilcileri oluşturmuştur.

Diğer fabrikalardaki faaliyetler 15 Mayıs 1990 tarihinden sonra gerçekleştirilecektir.

15 Şeker Fabrikasındaki tüm işçilere dağıtılmak üzere 25 bin broşür bastırılmış ve uygulanan eğitim seminerlerinde dağıtımı yapılmıştır. Ayrıca aile plânlaması konusunda hazırlanan 5 sahifelik teksirler, yönetici ve işyeri temsilcilerine dağıtılmıştır.

11. Katılınan Toplantı-Seminerler

Bu dönem içersinde üye kuruluşlarımızın düzenlediği ayrıca TÜRK-İŞ'in davet edildiği seminerlere katılmada gerekli çaba gösterilmiştir.

Genel Eğitim Sekreterinin katıldığı toplantıların ve seminerlerin tarih yer ve konuları şöyledir.

8 Ocak 1990	Ankara'da	TÜRK-İŞ ve üye kuruluşlar Hukukçular Toplantısı
12 Ocak 1990	Ankara'da	HABER-İŞ Başkanlar Kurulu Toplantısı
22-23 Ocak 1990	İstanbul'da	TÜRK-İŞ'in "Çağdaş Demokrasiye Ulaşmada Sendikaların Rolü" Sempozyumu
24-25 Ocak 1990	İstanbul'da	TÜRK-İŞ ve üye kuruluşlar Genel Eğitim Sekreterleri Toplantısı
29 Ocak 1990	Adana'da	TÜRK-İŞ'in Kadın İşçiler Semineri
1 Şubat 1999	Bursa'da	TÜRK-İŞ'in İşçi Sağlığı İş Güvenliği Semineri
2 Şubat 1990	Ankara'da	TÜRK-İŞ ve üye kuruluşlar Hukukçular Toplantısı
5 Şubat 1990	Aydın'da	TÜRK-İŞ'in Sosyal ve Ekonomik Demokrasi Anlayışı semineri
6 Şubat 1990	Manisa'da	" "
7 Şubat 1990	Balıkesir'de	" "
8 Şubat 1990	Bursa'da	" "
9 Şubat 1990	Samsun'da	TÜRK-İŞ'in Sendikacılık Eğitimi semineri

19 Şubat 1990	Samsun'da	TÜRK-İŞ'in İşçi Sağlığı İş Güvenliği Semineri
26 Şubat 1990	Samsun'da	TÜRK-İŞ'in Eğitimcilerin Eğitimi Sem.
5 Mart 1990	Samsun'da	TÜRK-İŞ'in Sendikacılık Eğitimi Sem.
8-9 Mart 1990	Ankara'da	TÜRK-İŞ'in Kadın İşçiler Semineri
12 Mart 1 990	Kocaelinde	TÜRK-İŞ'in Sosyal ve Ekonomik Demokrasi Anlayışı Semineri
13 Mart 1990	Sakarya'da	" "
14 Mart 1990	İzmir'de	9 Eylül Üniversitesi ve TİSK'in düzenlediği Toplumsal Uzlaşma Paneli
15 Mart 1990	Afyon'da	Çimse-İŞ'in yürüyüşüne katılma
15 Mart 1990	Afyon'da	TÜRK-İŞ'in Sosyal ve Ekonomik Demokrasi Anlayışı Semineri
15 Mart 1990	Kütahya'da	" "
19 Mart 1990	Bursa'da	TÜRK-İŞ'in Çalışma Ekonomisi Sempozyumu
19 Mart 1990	Karacabey	TARIM-İŞ Grevini Başlatma
21 Mart 1990	Samsun'da	TÜRK-İŞ'in İşçi Sağlığı İş Güvenliği Semineri
26 Mart 1990	İstanbul'da	TÜRK-İŞ'in Kadın işçiler semineri

T A R İ H : 5-9 ŞUBAT 1990

KURSIYER SAYISI : 34

(EK. 1)

ADI - SOYADI

SENDİKASE

Mehmet ÇALIŞKAN, Hüseyin İŞİLDAK	(TÜRKİYE MADEN-İŞ)
R.Ali ÇELİK, Dursun YANMIŞ, Ali SOFU	(TEKGIDA-İŞ)
M.Hanifi YAZDIÇ, M.Cahit ÖZDEMİR	(ŞEKER-İŞ)
Eyüp KARADAĞ, Şerafettin ÇAPKIN	(TEKSİF)
Mehmet ALBAYRAK	(DERİ-İŞ)
Niyazi DÜRMÜŞ, İmam GÖKSU	(ÇİMSE-İŞ)
Zekeriya GÜNDOĞDU, Abidin GÜL	(BASIN-İŞ)
Turgut ÇAVUŞ, Tefik ŞAHİN	(DOKGEMİ-İŞ)
Mehmet ÇELİK, Zafer KİRBİYİK	(YOL-İŞ)
Turan AKİN, Cafer ÖZDİL, Mahmut PAKSOY	(TES-İŞ)
Hüseyin DEMİR, Alaattin TURAN	(DEMİRYOL-İŞ)
Ali TEPECİ	(SAĞLIK-İŞ)
Hayati YILMAZ, Emrullah ÖZTÜRK	(TÜRK HARB-İŞ)
Sadık YILDIZ	(TGS)
Mesut AKSOY, Adem USTAOSMANOĞLU, Cavit ZÜLFİKAR	(BELEDİYE-İŞ)
Cemal ÜNLÜ	(AĞAÇ-İŞ)
Mehmet KEBELİOĞLU	(YOL-İŞ)
Muhittin BEKTAŞ	(LİKAT-İŞ)
Kenan GÖKSU	(HABER-İŞ)

TARİH : 5-9 MART 1990

(EK. 2)

KURSIYER SAYISI: 36

<u>ADI - SOYADI</u>	<u>SENDİKASI</u>
Osman TURGUT	TÜRKİYE MADEN-İŞ
Erdoğan GEZMİŞ	TÜRKİYE MADEN-İŞ
H.Rifat MADAN	TEKGIDA-İŞ
Metin TUZCU	"
Mehmet KAYA	"
Hilmi KEPEKÇİ	"
Bahattin ÖZTAŞ	"
Kamil ARSLAN	"
Sebahattin KAYLAN	"
Yunus ALNAK	"
Ahmet TÜRKÖZ	"
Hasan Hüseyin ÜNER	ŞEKER-İŞ
Şükrü BALIK	"
Metin POLAT	TEKSİF
Şeref ERKAN	"
Mahmut ÖZLÜTİRAŞ	"
İsmet AKBAŞ	DERİ-İŞ
Esat MADEN	AĞAÇ-İŞ
Muzaffer YILMAZ	BASIN-İŞ
Bektaş GÖKTAŞ	"
Ali KAYNAK	ÇİMSE-İŞ
Şaban ÇAKMAK	"
Tacettin SERBEST	"
İsmail ARSLAN	T.YOL-İŞ
İsmet TAN	"

TARİH : 5-9 MART 1990

(EK. 2)

KURSIYER SAYISI: 36

<u>ADI - SOYADI</u>	<u>SENDİKASI</u>
Osman TURGUT	TÜRKİYE MADEN-İŞ
Erdoğan GEZMİŞ	TÜRKİYE MADEN-İŞ
H.Rifat MADAN	TEKGIDA-İŞ
Metin TUZCU	"
Mehmet KAYA	"
Hilmi KEPEKÇİ	"
Bahattin ÖZTAŞ	"
Kamil ARSLAN	"
Sebahattin KAYLAN	"
Yunus ALNAK	"
Ahmet TÜRKÖZ	"
Hasan Hüseyin ÜNER	ŞEKER-İŞ
Şükrü BALIK	"
Metin POLAT	TEKSİF
Şeref ERKAN	"
Mahmut ÖZLÜTİRAŞ	"
İsmet AKBAŞ	DERİ-İŞ
Esat MADEN	AĞAÇ-İŞ
Muzaffer YILMAZ	BASIN-İŞ
Bektaş GÖKTAŞ	"
Ali KAYNAK	ÇİMSE-İŞ
Şaban ÇAKMAK	"
Tacettin SERBEST	"
İsmail ARSLAN	T.YOL-İŞ
İsmet TAN	"

Muzaffer PANAY	TES-iş
Kismet PASKAP	"
Ali ÖZBEK	"
Mehmet Ertuğrul ORHAN	DEMİRYOL-iş
Mustafa KÜÇÜK	"
Hasan CİHAN	HAVA-iş
Faruk ŞAHİN	HABER-iş
Hikmet ÇELEBİ	"
İsmail TUFAN	SAĞLIK-iş
Halil YILDIZ	BELEDİYE-iş
Selami KESİKTAŞ	"

IV- TEŞKİLATLANDIRMA ÇALIŞMALARI

TÜRK-İŞ Genel Teşkilatlandırma Sekreterliği çalışmalarını, 15 nci Genel Kurulda kabuledilerek genel kurul kararı haline gelen Teşkilatlandırma Komisyonu Raporunun önerdiği doğrultuda uygulamaktadır.

Genel kuruldan sonra geçen kısa süre içinde çalışmalarımız genelde büro içi çalışmaları olarak sürdürülmüş, neler yapılabilir, nasıl yapılabilirlerin cevapları aranmıştır.

3 Yılda yapılacak olan Teşkilatlanma çalışmalarının plan ve programının yalnızca Türk-İş Teşkilatlanma bölümü tarafından yapılması, yapılsa bile uygulamasının kolay olmayacağı tesbit edilmiştir.

15 nci genel kurula sunulan Teşkilatlanma Raporunun da önerdiği gibi önümüzdeki 3 yıllık dönem için yapılacak olan Teşkilatlanma çalışmalarının ilkeleri, plan ve programı, Türk-İş Genel Sekreterliği ve bağlı örgüt genel sekreterlikleri tarafından müştereken hazırlanmalı ve hatta müştereken uygulanmalıdır.

Bu nedenle Türk-İş Genel Teşkilatlanma Sekreterliği üye sendikalar Genel Sekreterlikler TÜRK-İŞ Bölge ve İl Temsilcilerimizin katılacağı bir toplantı en kısa sürede düzenlenecektir.

Bu toplantıya sunulacak olan Türk-İş Teşkilatlandırma programı hazırlanmaktadır. Düzenlenecek olan bu toplantıya, her sendikamızın bir teşkilatlanma programı ile katılması istenecektir. Bundaki fayda işkollarının ve iş şartlarının özelliklerinin değişik olmasıdır.

Üye kuruluşlarımızca hazırlanarak getirilen plan ve iş programları,genelde uygulanabilecek disiplinli ve ilkeli bir programa bağlanacaktır. Bu toplantıya Bölge ve İl Temsilçilerimiz de illeri dahilindeki işçi hareketini,sendikalarımızın örgütlenmedeki durumlarını,öncelikle eğilinmesi gereken işkolu ve işyerlerini bünye dışındaki sendikaların faaliyetlerini içeren birer raporla katılacaklardır.

Bu bilgiler ışığında genelde uygulanabilecek bir teşkilatlanma programı meydana getirilecek ve uygulamada Türk-İş Genel Teşkilatlanma Sekreterliğinden istenen öncü görev somut olarak belirlenecektir. Tabi ki Türk-İş işyeri bazında örgütlenme yapan ve bu düzeydeki sorunları çözen bir yaklaşım içinde değil,örgütleri birleştirici ve yönlendirici bir yapılanma içinde değerlendirilmelidir.

Yapılacak olan bu toplantıya SSK. istatistiklerinden çıkarılmakta olan şu verilerde getirilecektir.İller bazındaki işçi sayısı-işyeri sayısı bünyemiz dışında örgütlü olan işyerleri bütün bu bilgiler ışığında yapılacak olan genişletilmiş Genel Teşkilatlandırma Sekreterleri toplantısından ve bu toplantıda son şeklini alacak teşkilatlandırma programından ve bu programın teşkilatlarımız ile müştereken uygulanmasından istenilen neticelerin alınacağı kanısındayız.

Büro İçi Çalışmaları

Teşkilatlandırma bürosu son genel kuruldan sonraki üç aylık dönem içinde günlük büro içi hizmetlerin yanında aşağıdaki hizmetleri de gerçekleştirmiştir.

Türk-İş Teşkilat Albümü

Türk-İş,bağlı sendikalar Türk-İş bölge ve il temsilcilikleri ile şubeler arası koordineyi sağlamada iletişimi çabuklaştırmada büyük yararı dokunan,Teşkilat albümü için tanzim olan veriler sendikalarımızdan temin edilmiş ve albüm matbaya verilmiştir.Albüm Türk-İş'in kısa bir geçmişini,sendikalarımız genel merkez yöneticilerinin resimlerini,genel merkezlerin telefon numaralarını,fax numaralarını,adreslerini, il ve bölge temsilcilikleri ile illerde kurulu şubelerin adres

ve telefon numaralarını içermektedir. Albüm yeter sayıda bastırılmaktadır. Basım işlemi biter bitmez tüm teşkilata gönderilecektir.

İkili Sendikalar

Ana tüzüğümüzün 3/d maddesi her işkolunda tek sendikanın konfederasyona üye olabileceği ilkesini getirmiş, geçici birinci madde ile de halen konfederasyon üyesi olan ikili sendikaların tek tüzel kişilikte birleşmeleri için hangi yolun izleneceği belirtilmiştir.

Ana tüzüğümüzün geçici 1. maddesine göre birleşme çalışmalarına başlamaları için halen aynı işkolunda faaliyet gösteren ve konfederasyonumuz üyesi olan aşağıdaki sendikalarımıza yazı yazılmıştır.

- 1- 2 nolu işkolunda T.Maden-İş ve Genel Maden-İş
- 2- 11 nolu işkolunda BASS ve BASİSEN
- 3- 12 nolu işkolunda ÇİMSE-İŞ ve KRİSTAL-İŞ
- 4- 17 nolu işkolunda TEZKOOP-İŞ ve KOOP-İŞ

Bu sendikalarımızın tek tüzel kişilikte birleşmeleri için ana tüzüğümüzün geçici 1. maddesinde belirtilen yol aynen uygulanacaktır.

İşten Çıkarmalar

Sorumluluğu ve sebebi kesinlikle çalışanlara ait olmayan ve yanlış ekonomik politikalar sonucu işçi çıkarma eylemleri her geçen gün biraz daha artmaktadır.

Konuyu ayrıntılı bir şekilde inceleyip somut rakamlar elde ederek ilgililere götürmek için sendika genel başkanlıklarına işakdi fesihlerinin;

- a- Hangi işyerlerinde
- b- Hangi nedenlere dayandırılarak
- c- İşakdi fesih edilen işçi sayısı sorulmuştur.

Şu ana kadar sendikalarımızdan aldığımız cevaplara göre yapılan işakdi fesihle işçilerin kusuru dışında ekonomik nedenlere dayandırılmaktadır. Sendikalarımızın cevabı yazıları değerlendirilerek önlem alınmaya çalışılacaktır.

Bünye Dışı Kuruluşlar

Bünyemiz dışında kurulu bulunan konfederasyon üyesi sendikalar ile bağımsız sendikaların teşkilatlanma faaliyetleri sosyal güvenlik bakanlığının her 6 ayda bir yayınlanan istatistiklerinden ayrıntılı olarak incelenmekte ve grafik şekline dönüştürülmektedir. Ancak, aşağıda verdiğimiz bu rakamların gerçeği yansıttığına inanmak mümkün değildir. Bu nedenle Türk-İş Bölge ve İl Temsilciliklerimizden illerinde kurulu bulunan işyerlerinde şayet varsa dışımızda faaliyet gösteren kuruluşlar hakkında belirli zamanlarda ayrıntılı raporlar göndermeleri istenmiştir. Dışımızdaki kuruluşların örgütlenme hareketleri Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığımızın çıkardığı istatistiklerden ayrıca bu raporlardan da titizlikle izlenecek ve gerekli bilgiler ilgili sendikalarımıza aktarılacaktır. Bünye içi ve bünyemiz dışı kuruluşların son 12 aydaki üye hareketliliklerini gösterir, tablolar aşağıdaki şekildedir.

Tablo - 1 ve 2

TÜRK-İŞ ÜYESİ KURULUŞLAR
OCAK 1990

Tablo 1

SENDİKALAR	OCAK 1989	TEMMUZ 1989	OCAK/TEM. 1989 FARKI	OCAK 1990	TEM.1989 OCAK 1990 FARKI
TARIM-İŞ	48.197	32.356	- 15.841	33.482	+ 1.126
T.MADEN-İŞ	68.960	55.815	- 13.145	57.814	+ 1.999
G.MADEN-İŞ	58.286	44.891	- 13.395	46.808	+ 1.917
PETROL-İŞ	81.511	65.049	- 20.462	67.314	+ 2.269
TEKGIDA-İŞ	199.059	145.968	- 53.091	151.678	+ 5.710
ŞEKER -İŞ	39.757	33.203	- 6.554	35.320	+ 2.117
TEKSİF	222.187	183.285	- 38.902	195.295	+12.010
DERİ-İŞ	13.237	10.262	- 2.975	10.917	+ 655
AĞAC-İŞ	16.795	11.157	- 5.638	11.650	+ 493
SELÜLOZ-İŞ	19.677	11.735	- 7.942	12.458	+ 723
BASIN-İŞ	5.505	4.101	- 1.404	4.244	+ 143
BASİSEN	30.879	25.768	- 5.111	30.020	+ 4.252
BASS	9.051	9.341	+ 290	8.970	- 371
T.CİMSE-İŞ	54.495	44.381	- 10.114	47.898	+ 3.517
KRİSTAL-İŞ	18.941	14.079	- 4.862	14.839	+ 760
TÜRK METAL	159.941	134.225	- 25.716	140.980	+ 6.755
DOK GEMİ-İŞ	7.479	6.406	- 1.073	6.539	+ 133
T.YOL-İŞ	176.889	150.019	- 26.870	155.088	+ 5.069
TES-İŞ	119.655	99.472	- 20.183	104.499	+ 5.027
TEZKOOP-İŞ	33.979	30.106	- 3.873	31.218	+ 1.112
KOOP-İŞ	33.986	30.143	- 3.843	32.663	+ 2.520
TÜMTİS	4.846	5.015	+ 169	5.321	+ 306
DEMİRYOL-İŞ	32.521	29.708	- 2.813	30.600	+ 892
DENİZCİLER	13.892	10.579	- 3.313	11.306	+ 727
HAVA-İŞ	9.046	7.662	- 1.384	8.310	+ 648
LİKAT-İŞ	8.889	6.850	- 2.309	6.837	- 13
HABER-İŞ	21.817	21.185	- 632	20.449	- 736
SAĞLIK-İŞ	14.958	12.376	- 2.582	12.639	+ 263
TOLEYİS	18.445	16.718	- 1.727	17.398	+ 680
T.HARB-İŞ	36.822	34.720	- 2.102	35.485	+ 765
TGS	4.471	3.608	- 863	3.744	+ 136
BELEDİYE-İŞ	141.836	131.344	- 10.492	141.356	+10.012
TOPLAM	1.726.009	1.426.257	-304.752	1.493.143	+72.736

BÜNYE DIŞI KURULUŞLAR

OCAK 1990

Tablo 2

SENDİKALAR	OCAK 1989	TEMMUZ 1989	OCAK/TEM. 1989 FARKI	OCAK 1990	TEMMUZ 1989 OCAK 1990 FARKI
ORMAN-İŞ	6.249	55.148	- 9.101	58.823	+3.675
HAKTARIM-İŞ	3.021	192	- 2.859	248	+ 56
LASPETKİM	18.902	19.554	+ 652	20.664	+1.110
ÖZGIDA-İŞ	49.526	43.546	- 5.980	51.645	+8.099
TÜRK GIDA	33.367	1.359	-32.008	352	-1.007
OZİPLİK-İŞ	42.766	43.982	- 1.216	47.776	+3.794
MENSUCAT-İŞ	21.578	5.852	-15.726	850	-5.002
T.DERİSEN	3.901	48	- 3.853	48	-
ÖZ AĞAÇ-İŞ	6.664	6.505	- 159	7.505	+1.000
ANADOLU MOBİLYA-İŞ	3.952	313	- 3.639	23	- 290
BANKSİS	12.263	9.072	- 3.291	9.602	+ 530
BANKSİ-SEN	8.053	8.005	- 48	8.441	+ 436
BANKS	8.613	8.472	- 141	-	-
T.ÇİTİSER-İŞ	10.584	307	-10.277	307	-
ÇELİK-İŞ	53.577	46.297	- 7.280	46.947	+ 650
OZDEMİR-İŞ	70.187	43.349	-26.838	48.969	+5.620
OTOMOBİL-İŞ	57.742	46.009	-11.733	49.713	+3.704
T.BES-İŞ	17.667	14.677	- 2.990	6.689	-7.988
TÜM HAS-İŞ	525	565	+ 40	544	- 21
ÖZ SAĞLIK-İŞ	-	3.103	+ 3.103	2.098	-1.005
TURSAN	14.398	14.391	- 7	14.786	+ 395
HİZMET-İŞ	33.658	25.920	- 7.738	28.039	+2.119
BAİS	-	-	-	5.734	+5.734
TOPLAM	534.773	396.566	138.207	409.803	36.922

Yeni Atadân İl Temsilcileri

Seçimlerde aday olmama, yeniden seçilememe gibi sebeplerle boşalan 22 ilimize ve yeni vilayet olan illerimize Yönetim Kurulumuzun 30.1.1990 tarih ve 12 sayılı kararı ile aşağıda ili, adı ve soyadı ile sendikası bulunan yöneticiler, TÜRK-İŞ İl Temsilcisi olarak atanmışlardır.

Şükrü EROL BELEDİYE-İŞ (AFYON), Hafız GÖKDEMİR AĞAÇ-İŞ (ARTVİN), Kaşif GÜNEY TES-İŞ (AYDIN), Hüseyin AKYÜZ TEKSİF (BALIKESİR), Vahdettin ERTAN YOL-İŞ (BİNGÖL), Naif AYDEMİR TEKGIDA-İŞ (BİTLİS), Şakir ASLAN ŞEKER-İŞ (ELAZIĞ), Cahit ÖZDEMİR ŞEKER-İŞ (ERZİNCAN), Ali SEYVAN TEKSİF (GAZİANTEP), Murat DİZDAR TEZKOOP-İŞ (GİRESUN), Nizamettin TAŞDELEN YOL-İŞ (GÜMÜŞHANE), Refik OĞUZ YOL-İŞ (HAKKARİ), Cemal DİNGİL BELEDİYE-İŞ (HATAY), Fikri KARAKADILAR SELÜLOZ-İŞ (KOCAELİ) Ali KIZILBÜK ŞEKER-İŞ (KÜTAHYA), Alaattin TURAN DEMİRYOL-İŞ (MALATYA), Nihat OLCA BELEDİYE-İŞ (MANİSA), Mehdi AKSAK ŞEKER-İŞ (MUŞ) İsmail USTA KRİSTAL-İŞ (SİNOP), Ahmet KILIÇ YOL-İŞ (TRABZON) Levent ÖZTÜRK YOL-İŞ (TUNCELİ), Ramazan DÜZME TES-İŞ (ŞANLIURFA), Nihat AYÇİÇEK BELEDİYE-İŞ (ZONGULDAK), Zeki ŞEN TÜRK METAL (KIRIKKALE), Nazmi İRGAT TEKSİF (KARAMAN) Emin ERDAL TÜRK METAL (AKSARAY).

"1 Mayıs"

Bütün dünyada ve özellikle demokratik ülkelerin egemen olduğu ülkelerde 'çalışanların uluslararası dayanışma günü' olarak kutlanan "1 Mayıs" ile ilgili olarak Konfederasyonumuz onbeşinci genel kurulunda oybirliği ile alınan kararda; "Üyesi bulunduğunuz uluslararası Hür Dünya İşçileri Konfederasyonu (ICFTU) nun ilke ve anlayışları "çerçevesinde Türk-İş'in 1 Mayıs gününü kutlaması öngörülmüştür.

"1 Mayıs" ın, "hür sendikacılık hareketi" olarak "birlik, dayanışma ve mücadele" günü olarak kutlanması, Türk-İş olarak, "Ekmek-Barış-Özgürlük" sözcüklerinde simgeleşen sendikal anlayışımızın gereğidir.

Çoğulcu, özgürlükçü ve katılımcı siyasal demokrasiye dayalı toplumsal düzenin kurulması doğrultusundaki çalışmalar, değişim gerektiren her sosyal konuda olduğu gibi, belirli bir birikim ve anlayış beraberliğini zorunlu kılmaktadır. Toplumu belirli bir dönemde etkisine alan yaygın ve fakat yanlış düşünceler sonucu meydana gelen şartlanmaların ortadan kaldırılması, bu bakımdan ayrı bir çabayı ve özenli bir çalışmayı gerektirmektedir.

"1 Mayıs" ile ilgili olarak topluma değişik kesimler tarafından farklı biçimlerde benimsetilmeye çalışılan görüşler de bu çerçevede ele alınıp değerlendirilmelidir.

Dünyanın çoğu ülkesinde işçiler tarafından sürekli kutlanan "1 Mayıs", hatırlanacağı üzere ülkemiz bakımından üzücü olaylarla anılır olmuştur. Türk-İş Yönetim Kurulu olarak "1 Mayıs" ın çoşku içinde kutlanması görüşünde olmakla beraber, ülkenin içinde bulunduğu ortam değerlendirildiğinde; "1 Mayıs" ın işçiler tarafından açık havada yığinsal olarak kutlanması, bazı art niyetlilerin istismarına neden olabilecektir.

Ülkeyi ve dolayısıyla tüm kurum ve kurullarıyla kurmak uğraşı verdiğimiz demokrasiyi "bilinmezlerle" götürebilecek böyle bir ortamı yaratmamak bakımından "1 Mayıs" ın kapalı salon toplantıları v.b. biçiminde kutlanmasının doğru bir davranış olacağı açıktır.

Hür sendikacılık hareketinin ve bu hareketin ülkemizdeki yegane temsilcisi olan Türk-İş topluluğu her alanda olduğu gibi "1 Mayıs" ta da ICFTU ilkeleri doğrultusunda görevini yerine getirecektir.

Genel Teşkilatlanma Sekreterinin Görev Gezileri

- 27 Aralık 1989 İstanbul Kristal-İş Sendikasının toplantısına iştirak,
- 22-24 Ocak 1990 İstanbul çağdaş demokrasilerde sendikaların rolü paneline iştirak edildi.
- Türk-Harb-İş Sendikasının Adana'da düzenlediği A.B.D. li işvereni protesto mitingine iştirak.
- 8.2.1990 Amasya Yeni Çeltek maden ocağında meydana gelen grizu patlamasında işyerine gidilerek işçilere ve ölenlerin yakınlarına başsağlığı dilendi.
- 5-6 Mart 1990 Ege bölgesindeki yerel yöneticilerle toplantı,yöre sorunları ve işçi hareketinin içinde bulunduğü sorunlar tartışıldı.
- 25-26-27-28 Mart 1990 günleri ICFTU/ITS tarafından düzenlenen" Sendikalar ve çok uluslu şirketler" konferansına iştirak edildi.
- 30 Mart 2 Nisan Tarihleri arasında İsveç İşçi Sendikaları Konfederasyonu tarafından stockholm da düzenlenen " TEŞKİLAT SEKRETERLERİ" toplantısına iştirak edildi.

Kooperatifçilik Çalışmaları ;

Tüketim Kooperatiflerinin sendikalar öncülüğünde yaygınlaştırılması, kurulu tüketim kooperatiflerinin, işletme, muhasebe ve üst örgütlenmeleri ile ilgili sorunlarının çözülmesi amacıyla düzenlenen kooperatifçilik eğitim seminerlerine devam edilmiştir.

Türk-İş'e bağlı sendikalarımızdan Şeker-İş ve Sağlık-İş Sendikalarımızın öncülüğünde kurulan tüketim kooperatiflerinin üst örgütlenmeleri için "İşkolu Tüketim Kooperatifleri Birliği" modeli öngörülmüş ve bu konuda iki sendikamızda çalışmalar yapılmıştır. Sağlık-İş Sendikamız bünyesinde kurulu bulunan 8 kooperatif ile Şeker-İş bünyesinde kurulu bulunan 23 tüketim kooperatifi için ayrı ayrı birlik kurma çalışmaları sürdürülmektedir.

Bu amaçla Türk-İş Samsun Eğitim Merkezinde, 1-2 Şubat 1990 tarihleri arasında "Üst Örgütlenme" konulu bir seminer yapılmıştır. Seminere her iki sendikamızdan 45 kooperatif yöneticisi katılmıştır.

Diğer taraftan ortak sayısı 14 bine ulaşan ve bir iki ay içinde 20 bine ulaşacak olan Zonguldak Maden-Koop Tüketim Kooperatifi için anasözleşme değişiklik çalışmaları yapılmış kooperatifin gurup temsilcilerine ile genel kurul yapabilmesi için ön hazırlıklar tamamlanmıştır.

Yine,Kocaeli bölgesinde faaliyet gösteren Petrol-İş Sendikamıza bağlı Pet-İş-Ko tüketim kooperatifi ile ilgili tüzük çalışmaları yapılmıştır.

Kooperatifçilik konusunda araştırma, master çalışması yapan çeşitli üniversitelere mensup öğrenci ve öğretim görevlileri ile toplantılar yapılarak " sendikalar öncülüğünde yürütülen kooperatifçilik" hareketleri konusunda bilgi verilmiştir.

Diğer taraftan, Mart ayı içinde toplanılan 1.Kooperatifçilik Kurultayına katılanarak, sendikalar öncülüğünde yürütülen kooperatifçilik çalışmaları ile tüketim kooperatiflerinin üst örgütlenmeleri ve kurulması planlanan " Türkiye Milli Kooperatifler Birliği " konusunda tartışmalara iştirak edilmiştir.

Tüketicinin Korunması Çalışmaları ;

Tüketicinin Korunması konusunda, kamuoyunun bilgilendirimi nin yanısıra, ülkemizde tüketicilerin örgütlenmeleri için Türk-İş öncü lük görevini sürdürmüştür.

Bu amaçla, Kocaeli Belediyesi öncülüğünde sürdürülen tüketicinin korunması çalışmalarına katkıda bulunmak amacıyla 2 Mart 1990 tarihinde Kocaelinde bir tüketicinin korunmasında kurum ve kuruluşların rolü adlı bir konferans düzenlenmiştir. Türk-İş 'e bağlı sendika ve kooperatiflerinde yönetimlerinde aktif olarak görev aldıkları " Tüketici Derneği " kurulmuştur. Dernek hemen üye kaydına ve tüketici şikayetlerinin çözülmesine başlamıştır.

Diğer taraftan Adana 'da Türk-İş Bölge Temsilciliğine yapılan müracaatlar üzerine Adana 'ya da Türk-İş Eskişehir Tüketici Danışma ve Şikayet Bürosunun tüzüğü gönderilmiş, bu ilimizde de Valilik ve Belediye öncülüğünde bir tüketici derneğinin kurulması için ön toplantılar yapılmıştır.

Türk-İş Eskişehir Tüketici Danışma ve Şikayet Bürosunun aldığı şikayet sayısı 2300'e ulaşmış alınan bu şikayetlerden 2256 sı tüketici lehine çözüme kavuşturulmuştur. Büro Yönetim yapısı itibarıyla birçok ilimizdeki tüketici şikayetlerini çözümlemeye çalışmakta yalnızca Eskişehir 'den değil, özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu 'dan da tüketici şikayetleri almaktadır.

15 Mart Dünya Tüketiciler Günü nedeni ile, İzmir Tüketici Koruma Birliği Vakfı (Türk-İş, vakfın kurucu üyesidir) ve T.S.E ile ortaklaşa bir uluslararası sempozyum düzenlenmiştir. Sempozyuma çok sayıda uluslararası uzmanda katılmıştır. Ayrıca Uluslararası Tüketici Birlikleri Örgütü I.O.C.U Genel Başkanı Rhoda Karpatkin 'in de katıldığı sempozyuma 265 kişi iştirak etmiştir. Tüketici Koruma Berliği Vakfı,sempozyum sonucu bir çok tüketici şikayeti almış ve tüketiciler üyeliğe kaydetmeye başlamıştır.

Tüketicinin Örgütlenmesi konusunda Türk-İş gelecek aylar içinde de, illerimizde sendika ve tüketim kooperatifi yöneticilerinin görev aldığı "Tüketici Dernekleri,büroları,vakıfları" gibi kuruluşların hayata geçirilmesi için öncülük görevini yapacaktır.

V- ARAŞTIRMA MERKEZİ ÇALIŞMALARI

TÜRK-İŞ Araştırma Merkezinin geçtiğimiz dönemdeki çalışmaları belirlenen ilkeler doğrultusunda sürdürülmekte, ekonomik ve sosyal alandaki gelişmeler izlenerek konfederasyonumuz görüşleri çerçevesinde kamuoyu oluşturulmasına katkıda bulunmaktadır. Bu kapsamda, Yönetim Kurulumuzun çalışmaları temel olmak üzere ekonomik ve sosyal politikaların çalışanlara yansımalarını ortaya koyan araştırmalar yapılarak görüş oluşturulmaktadır.

Araştırma merkezi, çalışma hayatını ilgilendiren konularda yaptığı araştırmalar sonucu ulaşılan verileri istatistiklere dönüştürerek kullanıma sunmakta; bu bağlamda özellikle gıda harcamalarında meydana gelen değişimler her ay düzenli olarak hesaplanmakta, Ankara'da yaşayan dört kişilik işçi ailesinin yapması gereken asgari gıda harcaması kamuoyuna duyurulmaktadır. Aynı biçimde konfederasyonumuza üye sendikaların yürütmekte olduğu toplu iş sözleşmeleri merkezimiz tarafından sürekli izlenerek, değişik kullanım amaçlarına dönük olarak kapsamlı bir şekilde düzenlenmekte, dökümü ve gelişimi yapılmaktadır.

Süresi 1990'da sona erecek toplu iş sözleşmeleri ile ilgili koordinasyonun sağlanması açısından sürdürülen çalışmalar için ayrıntılı tablolar düzenlenerek "Kamu Kesimi Toplu İş Sözleşmeleri Koordinasyon Komisyonu" çalışmaları için gerekli olan verilerin toplanması, görüşlerimize esas oluşturacak gerekçelerin hazırlanması ve toplu sözleşme prosedürünün her aşamada izlenmesi bakımından sendikalarımız kanalıyla TİS'lere ilişkin gelişmeler belli aralıklarla derlenmekte ve değerlendirilmektedir.

Araştırma merkezi içerisinde yer alan kütüphane ve dokümantasyon çalışmaları da tesbit edilen program çerçevesinde yürütülmektedir.

Ayrıca Konfederasyon faaliyetlerinin etkinleştirilmesinde ve başta sendikalarımız ile basın ve üniversite temsilcileri olmak üzere çeşitli kurum ve kuruluşların bilgi taleplerinin karşılanmasına çalışılmakta ve yardımcı olunmaktadır.

V- ARASTIRMA MERKEZİ ÇALIŞMALARI

TÜRK-İŞ Araştırma Merkezinin geçtiğimiz dönemdeki çalışmaları belirlenen ilkeler doğrultusunda sürdürülmekte, ekonomik ve sosyal alandaki gelişmeler izlenerek konfederasyonumuz görüşleri çerçevesinde kamuoyu oluşturulmasına katkıda bulunmaktadır. Bu kapsamda, Yönetim Kurulumuzun çalışmaları temel olmak üzere ekonomik ve sosyal politikaların çalışanlara yansımaları ortaya koyan araştırmalar yapılarak görüş oluşturulmaktadır.

Araştırma merkezi, çalışma hayatını ilgilendiren konularda yaptığı araştırmalar sonucu ulaşılan verileri istatistiklere dönüştürerek kullanıma sunmakta; bu bağlamda özellikle gıda harcamalarında meydana gelen değişimler her ay düzenli olarak hesaplanmakta, Ankara'da yaşayan dört kişilik işçi ailesinin yapması gereken asgari gıda harcaması kamuoyuna duyurulmaktadır. Aynı biçimde konfederasyonumuza üye sendikaların yürütmekte olduğu toplu iş sözleşmeleri merkezimiz tarafından sürekli izlenerek, değişik kullanım amaçlarına dönük olarak kapsamlı bir şekilde düzenlenmekte, dökümü ve gelişimi yapılmaktadır.

Süresi 1990'da sona erecek toplu iş sözleşmeleri ile ilgili koordinasyonun sağlanması açısından sürdürülen çalışmalar için ayrıntılı tablolar düzenlenerek "Kamu Kesimi Toplu İş Sözleşmeleri Koordinasyon Komisyonu" çalışmaları için gerekli olan verilerin toplanması, görüşlerimize esas oluşturacak gerekçelerin hazırlanması ve toplu sözleşme prosedürünün her aşamada izlenmesi bakımından sendikalarımız kanalıyla TİS'lere ilişkin gelişmeler belli aralıklarla derlenmekte ve değerlendirilmektedir.

Araştırma merkezi içerisinde yer alan kütüphane ve dökümantasyon çalışmaları da tesbit edilen program çerçevesinde yürütülmektedir.

Ayrıca Konfederasyon faaliyetlerinin etkinleştirilmesinde ve başta sendikalarımız ile basın ve üniversite temsilcileri olmak üzere çeşitli kurum ve kuruluşların bilgi taleplerinin karşılanmasına çalışılmakta ve yardımcı olunmaktadır.

VI- HUKUK BÜROSU ÇALIŞMALARI

TÜRK-İŞ 15 Olağan Genel Kurul tarihinden günümüze kadar Hukuk Bürosunca yürütülen çalışmalar aşağıda özet olarak ve üç başlık altında sunulmuştur.

1. Mevzuat Çalışmaları

a) TÜRK-İŞ 15.Olağan Genel Kurulu tarafından alınan kararlar uyarınca, Anayasa, 2821 sayılı Sendikalar Yasası, 2822 sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Yasası ile 1475 Sayılı İş Yasalarında, TÜRK-İŞ ilke ve istekleri ile ILO standartları doğrultusunda yapılması gerekli değişikliklerin belirlenmesi için Konfederasyonumuza bağlı sendikaların hukuk danışmanlarından oluşturulan "TÜRK-İŞ Hukuk Danışmanları" toplantıya çağırılmıştır. 08.01.1990 tarihinde yapılan ilk toplantıda çalışma usul ve esasları belirlenmiş tüm üye kuruluşlarımızdan konu ile ilgili yazılı görüşlerinin iletilmesi istenmiştir. 02.02.1990 tarihinde yapılan ikinci toplantıda, sendikalarımızdan gelen yazılı görüşler toplanmış ve Konfederasyonumuz Hukuk Bürosunca incelemeye alınmıştır.

Hukuk Büromuz, konularla ilgili daha önceki hazırlıklarla birlikte üye kuruluşlarımızdan gelen yazılı önerileri değerlendirerek Ön Rapor hazırlamıştır.

Hukuk büromuz tarafından hazırlanan ön rapor, 19.03.1990 tarihinde tekrar toplanan " TÜRK-İŞ Hukuk Danışmanları " tarafından incelenmiş, iki gün süre ile tartışılıp son şekline kavuşturularak Yönetim Kuruluna sunulmuştur.

Özgürlükçü, çoğulcu ve katılımcı demokrasinin yerleştirilip yaşatılması için hukuki alanda yapılması istenen değişiklikler, sözü edilen raporda madde madde açıklanmış ve değişiklik gerekçeleri gösterilmiştir. TÜRK-İŞ Yasa Değişiklikleri Öneri Raporu, işbu çalışma raporumuzun diğer bölümünde ayrıntılı biçimde bilgilerinize sunulmuş ve daha öncesinden Başkanlar Kurulu sayın üyelerine dağıtılmıştır.

b) Hukuk Büromuz, 299 sayılı Olup Sözleşmeli personel çalıştırılmasını düzenleyen Kanun Hükmündeki Kararnamenin neşrini müteakip, hukuki bir değerlendirme yaparak Yönetim Kuruluna sunmuştur.

2. Davalar

a) 28.8.1987 tarihinde Keçiborlu C.Savcılığının TÜRKİYE MADEN-İŞ Sendikası Şube Yöneticileri aleyhine Keçiborlu Asliye Ceza Mahkemesi nezdinde açtığı ceza davası, dosyanın bilirkişiye gönderilmesi sebebiyle, beklenenden daha fazla uzamış isede, 21.2.1990 günü yapılan son duruşmada, savunmalarımız doğrultusunda sanıkların Beraatine karar verilmek suretiyle sonuçlanmıştır.

Bu mahkeme kararı ile bir kere daha, halk oylamasında TÜRK-İŞ tarafından yürütülen kampanya faaliyetlerinin ve bildiri dağıtılmasının "Siyaset Yasağı" suçunu oluşturmadığı kanıtlanmıştır.

b) 23 Nisan 1988 tarihinde, Adana Çimento Fabrikası işyerinde uygulanan grev sırasında yaptığı bir konuşmadan ötürü, Adana Cumhuriyet Savcılığı Konfederasyonumuz Eski Teşkilâtlandırma Sekreteri Orhan BALABAN hakkında, Adana 6.Asliye Ceza Mahkemesi nezdinde 1989/619 esas sayılı dosya ile "halkı kanunlara itaatsizliğe tahrik etme" fiilinden ötürü ceza davası açmıştır.

Bu davanın 30.1.1990 günü yapılan duruşmasında, Orhan BALABAN vekili olarak Konfederasyonumuz Hukuk Danışmanı hazır bulunmuş ve yapılan yargılama sonunda, Orhan BALABAN'ın beraatine karar verilmiştir.

c) Konfederasyon olarak, " Çalışanların Tasarrufa Teşvik Edilmesi Hakkındaki 3 Numaralı Tebliğ" in iptali istemi ile 16 Mart 1989 tarihinde Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulu nezdinde iptal davası açılmıştır.

İdari Yargılama Usulü Yasasının hükümleri doğrultusunda, cevap ve cevaba karşı cevap işlemleri tamamlanmış olup davamız incelemeye alınmıştır. Henüz karara çıkmış değildir.

d) 22.11.1989 tarihinde Konfederasyonumuz, Başbakanlık tarafından Resmi Gazetede ilan edilen "Grev ve Lokavtlarda Mülki İdare Amirlerince Alınacak Önlemler Tüzüğü" nün iptali için Danıştay, nezdinde iptal davası açmıştır.

Danıştay İdare Dava Daireleri Genel Kurulunda görülmekte olup, 1989/438 esasına kayıtlı bulunan Davamız, Danıştay'ca inceleme aşamasında bulunmaktadır.

e) Konfederasyonumuz lojmanlarından Çankaya/Güzeltepe Alper Sokak No.11 adresindeki dairesinin, çatıdaki imbisat deposunun patlaması sonucu akıntı ve sızıntı nedeniyle zarara uğraması nedeniyle, önce Sulh Hukuk Hakimliğince "Delil Tesbiti" yaptırılarak hasar ve zarar miktarı belirlenmiş, Apartman yöneticisine ihtar çekilmiş, zararın ödenmemesi üzerine Ankara 12.Sulh Hukuk Hakimliği nezdinde apartman yönetimi aleyhine 1990/57 esas sayılı dosya ile, toplam 759.000.-TL.alacak davası açmıştır. Ancak davalı apartman yöneticisinin sulh talebinde bulunması üzerine, alacağımız kadar işletme gideri ödemiş gibi gider makbuzu alınarak, alacağımız sulhen ve haricen tahsil edilmiştir.

3. Diğer Çalışmalar

15.Genel Kurul ertesinde, genel kurul sonuçları ile ilgili yasal işlemlerin tamamlanması, genel kurul divan tutanağının hazırlanması, seçim sonuçlarının İlçe Seçim Kurulunda kesinleştirilmesi, sonuçları ve tüzük değişikliğinin gazetede ilan edilmesi gibi işlemlerin yürütülmesi sağlanmıştır.

Yönetim Kurulunca Hukuk Bürosuna havale edilen konular hakkında yazılı görüş bildirilmiş, üye kuruluşlarımızdan yazı ile yada sözlü olarak intikal ettirilen hususlarda hukuki mütalaa verilmiş ve hukuki yardımlarda bulunulmuştur.

Örnek olabilecek yargı kararları tüm üye kuruluşlara duyurulmuş, işçilerden ve üye sendikalardan gelen yazılar büromuzca cevaplandırılmıştır.

Yönetim Kurulunun görevlendirdiği toplantı ve komisyonlara iştirak edilerek hukuki yardım çalışmaları sürdürülmüştür.

VII- DIŞ İLİŞKİLER ÇALIŞMALARI

15. Genel Kurul toplantımızdan günümüze değin geçen dönemde Dış ilişkiler alanındaki çalışmalarımız, üyesi bulunduğumuz uluslararası kuruluşlarla olan ilişkiler, Milli Merkezlerle karşılıklı temaslar ve karşılıklı ziyaretler biçiminde sürdürülmüştür.

30 Ocak 1990 tarihinde yürürlüğe konulan sözleşmeli personel ile ilgili Kanun Hükümünde Kararname'den dolayı Türk Hükümeti Uluslararası Çalışma Örgütü ILO'ya şikayet edilmiştir. Ayrıca Türkiye'nin geçen yıl özel paragrafa alındığı 111 sayılı sözleşme ve 1984 yılından bu yana ILO gündeminde olan 98 sayılı örgütlenme ve Toplu Pazarlık hakkı sözleşmelerini ihlalden dolayı bu yıl da Aplikasyon komitesi raporuna alınması için girişimlerde bulunulmuştur.

ETUC İcra Kurulu toplantısı 15-16 Şubat 1990 tarihlerinde yapılmıştır. Bu toplantıya konfederasyonumuzu temsilen Genel Sekreter Orhan BALTA ve Dış İlişkiler Müdürü Derviş ALBAYRAK katılmışlardır.

ITS ve ICFTU tarafından düzenlenen çok uluslu şirketler konferansına Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Mehmet BAMYACI ve Dış İlişkiler Müdürü Derviş ALBAYRAK katılmışlardır. Konferans 25-28 Mart tarihleri arasında Danimarka'da düzenlenmiştir.

30 Mart - 2 Nisan 1990 tarihleri arasında Stockholm'de düzenlenen örgütlenme sorunları konferansına Genel Teşkilatlanma Sekreteri Mehmet BAMYACI ve Dış İlişkiler Müdürü Derviş ALBAYRAK katılmışlardır.

Ayrıca 10-20 Mart 1990 tarihlerinde Mısır Tekstil İşçileri Sendikasının davetlisi olarak Mısır'a giden TEKSİF heyetine ve 28 Mart - 5 Nisan 1990 tarihlerinde Cenevre'de yapılan ILO Kömürü Madenler 5. Teknik Komite Toplantısına katılan T.Maden-İş Sendikası heyetine Dış İlişkiler Uzmanımız Nevres YÜCEL tercüman ve teknik danışman olarak katılmıştır. Üyesi bulunduğumuz, Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu ICFTU ile Avrupa İşçi Sendikaları Konfederasyonu ETUC'a genel kurulda seçilmiş bulunan TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu üyeleri bir yazı ile bildirilmiştir.

Diğer taraftan Uluslararası Sendikal Merkezlerle olağan muhaberat sürdürülmüş ve gerekli değerlendirmeler yapılarak Genel Başkanlığa ve ilgili yöneticilere sunulmuştur.

TÜRK-İŞ üyesi sendikalarımızın çeviri ve diplomatik misyonlarla olan sorunlarının çözümüne yardımcı olmakta bu dönemde sürdürülen çalışmalar içinde yer almıştır.

VIII-BASIN VE HALKLA İLİŞKİLER BÜROSUNUN ÇALIŞMALARI

Basın ve Halkla ilişkiler Büromuz, 15.nci Genel Kurul Çalışmalarımız sırasında, basın ve yayın organlarına gerekli bilgi dökümanları günü gününe iletmış ve haberlerimizin basın'da yer almasına yardımcı olmuştur.

Yazılı basın organlarının, bir iki istisna dışında, daha dikkatli olduğu gözlenirken, TRT'nin, TÜRK-İŞ Genel Kurul haberlerine beklenenin çok altında yer vermesi kınanmış ve bilindiği üzere, genel kurulun tepkisine yol açmıştır.

Yine TRT'nin bu yanlış ve yanlış tutumunda ısrarı karşısında, son Başkanlar Kurulu Olağanüstü toplantısında ortaya çıkan genel eğilim üzerine, bu kurumun mensupları, bir süre Türk-İş ve bağlı kuruluşların toplantılarına davet edilmiştir.

Bu büromuzla basın-yayın organları arasındaki ilişkilerin bugünkünden daha mükemmel duruma ulaşması çabalarının yanısıra, genel kuruldan buyana basın-yayın organları aracılığı ile kamuoyuna ulaştırdığımız başlıca faaliyetlerimize ait haberler özetle şunlardır :

- Çağdaş Demokrasiye Ulaşmada Sendikaların Rolü Sempozyumu (22 Ocak 1990)
- 24 Ocak Ekonomik Kararlarıyla ilgili Türk-İş'in Görüşü (24 Ocak 1990)
- Sözleşmeli Personel Statüsüyle ilgili Görüşümüz (26 Ocak 1990)
- Azerbaycan Olaylarıyla ilgili ICFTU'ya Başvuru
- Amasra Maden Ocağındaki Grizu Olayı Hakkındaki Görüşümüz (31 Ocak 1990)
- Prof.Dr.Muammer AKSOY'un Öldürülmesi Olayına Tepkimiz (1 Şubat 1990)
- Anarşi ve Terör Olaylarının tırmanışı hakkındaki demecimiz (1 Şubat 1990)
- Yeni Çeltek Grizu Faciasına Ait Protesto Mesajımız (8 Şubat 1990)
- 20 Şubat Günü Türk-İş'e Vaki Saldırı Olayı üzerin Başkanlar Kurulumuzun Açıklaması ve Türk-İş'e Ziyaretler.
- Türk-İş Başkanlar Kurulu Bildirisi (22 Şubat 1990)
- Sağ-Kur Yasa Tasarısına Ait Görüşlerimiz (27 Şubat 1990)
- Sürekli Zamlar Hakkındaki Yönetim Kurulu Bildirisi (28 Şubat 1990)
- Gazeteci Çetin EMEÇ'in Katli Üzerine Yönetim Kurulunun Tepkisi (7 Mart 1990)
- Çalışan Kadın Seminerimiz (8 Mart 1990)
- Başbakan Yıldırım AKBULUT'la Zirve Görüşmeleri ve Yasa Önerilerimiz (13-22 Şubat 1990)
- İş Kazaları Hakkındaki Görüşlerimiz (24 Mart 1990)

Ayrıca, her ay araştırma büromuz tarafından hazırlanan "Gıda Harcaması" durumu ile Genel Başkan Şevket YILMAZ'ın çeşitli gazetelere özel demeçleri de Basın ve Halkla İlişkiler Büromuzca hasına aktarılmıştır.

T Ü R K - İ Ş
TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI
KONFEDERASYONU

BAŞKANLAR KURULUNA SUNULAN
YÖNETİM KURULU
MALİ RAPORU

1.1.1990 - 28.2.1990 Tarihleri arası yapılan Mali İşlemler neticesi Muhasebe Hesap Plânımızdaki sıraya göre aşağıya çıkarılmıştır.

1- KASA HESABI

1.1.1990 tarihinden 28.2.1990 tarihine kadar ;
Tahsilatlar toplamı 1.565.255.670.-
Ödemeler toplamı 1.555.907.861.-
28.2.1990 Tarihli mev. 9.347.809.- TL.

2- BANKALAR HESABI

1.1.1990 tarihinden 28.2.1990 tarihine kadar ;
Banka hesaplarımıza yatırılan 2.422.649.647.-
Banka hesaplarımızdan çekilen 1.196.232.591.-
28.2.1990 tarihli mevcut. 1.226.417.056.- TL.

Banka Mevcutları Dökümü :

Etibank 904340 hesap	1.181.466.-
İş Bankası 3722 hesap	12.625.636.-
Ziraat Bankası 5071 Hesap	17.753.973.-
Sümerbank 535029 hesap	498.896.-
Vakıflar Bankası 40054 hesap	141.662.-
" " 1002123 V.hesap	202.168.562.-
Sümerbank 780636 vadeli hesap	79.889.197.-
Sümerbank 780435 vadeli hesap	6.730.556.-
" 780652 " "	100.000.000.-
Ziraat Bankası 314403 V.Hesap	250.000.000.-
Vakıflar Bank. 50182 V.hesap	95.000.000.-
Vakıflar Bank. 50813 V.hesap	100.000.000.-
" " 40019 Ul.İht.Y.F.	66.539.-
" " 50060 Ul.İht.Y.F.(V.)	15.277.844.-
Sümerbank 780625 " "	142.085.000.-
" 780629 " "	82.500.000.-
Ziraat Bank.610224 " "	93.929.298.-
T.Halk Bank.65080 Grev Yard.Hes.	26.568.327.-
Vakıflar 1340 Hs.Dep.Y.Fonu	<u>100.-</u>
TOPLAM....	1.226.417.056.- TL.

./...

3- ÇEŞİTLİ ALACAKLAR HESABI

Ödenen depozitolar ile sair alacaklarımız bu grupta işleme tabi tutulmuş olup, hesap bakiyesi 145.108.485.-TL.dır.

3.1 Depozitolar Hesabı

Genel Merkezimiz ile Bölge Temsilciliklerimizin elektrik, su, gaz vs. depozito bedeli olarak yapılan ödeme olup 1.335.834.-TL.dır.

3.2 Muhtelif Alacaklar

Samsun eski Bölge Temsilcisi H.Nejat ÖGÜT'ün 330.151.-TL. borcu bu grupta yer almış olup, borçlu hakkında kanuni takibat açılmıştır.

3.3 Tahsil Edilecek Çekler Hesabı

15.Genel Kurul Öncesinde Teşkilâtımızdan tahsil edilmek üzere alınan çeklere ait hesap icmali aşağıya çıkarılmıştır.

TARIM-İŞ Sendikası	38.575.000.-	
DERİ-İŞ	"	20.000.000.- (2.3.1990'da tahsil edilmiştir.)
TEZKOOP-İŞ	"	40.000.000.-
LİKAT-İŞ	"	6.867.500.- (2.467.500.TL.sı 23.3.90'da tahsil edildi)
KOOP-İŞ	"	38.000.000.-
TOPLAM	143.442.500.-	TL.

Çeşitli alacaklar Hesabı İcmali

Depozitolar Hesabı	1.335.834.-
Muhtelif Alacaklar	330.151.-
Tahsil Edilecek Çekler Hesabı	143.442.500.-
TOPLAM.....	145.108.485.- TL.

4- AVANSLAR HESABI

Verilen iş ve seyahat avansları ile yurtiçi 9 Bölge Temsilciliğimiz ve Samsun Eğitim Merkezimize gönderilen sarf avansları bu grupta işleme tabi tutulmuştur. Avanslar hesabının 28.2.1990 tarihli bakiyesi 47.797.981.-TL.dır.

4.1. İş avansları

Görevlilere verilen seyahat avansları ile tabldot ve iş avansları tutarı 33.675.029.-TL.dır.

4.2. Bölge Temsilcilik Avansları

28.2.1990 tarihi itibariyle Bölge Temsilciliklerimiz ve Samsun Eğitim Merkezimiz avans bakiyesi aşağıya çıkarılmıştır.

İstanbul	1.	Bölge Temsilciliği	2.000.000.-
Eskişehir	2.	" "	500.000.-
İzmir	3.	" "	2.098.032.-
Adana	4.	" "	700.000.-
Sivas	5.	" "	595.820.-
Samsun	6.	" "	500.004.-
Diyarbakır	7.	" "	500.000.-
Bursa	8.	" "	972.653.-
Erzurum	9.	" "	500.000.-
Eğitim Merkezi			<u>5.756.443.-</u>
TOPLAM..			14.122.952.- TL.

Avanslar Dökümü

İş avansları	33.675.029.-
Bölge Temsilcilik Avans.	<u>14.122.952.-</u>
TOPLAM...	47.797.981.-TL.

5- SABİT DEĞERLER HESABI

Yatırımlar, binalar, taşıt araçları ve demirbaşlar hesaplarının yer aldığı sabit değerler hesabının 28.2.1990 tarihli bakiyesi 651.836.569.-TL. olup, dökümü aşağıda çıkarılmıştır.

5.1 Yatırımlar Hesabı

TÜRK-İŞ İnşaat A.Ş.

Üye kuruluşlarımızla müştereken tesis edilen "TÜRK-İŞ Konut Mevzularını Geliştirme ve Gerçekleştirme A.Ş."ne 100.000.-TL.kuruluş sermayesi olarak ödenmiştir.

5.2. Binalar Hesabı

Genel Merkezimiz ve Samsun Eğitim Sitemiz binaları ile Bölge Temsilciliklerimiz daireleri ile Ankara'da bulunan 3 adet lojman dairesinin kayıtlı değerleri 28.2.1990 tarihi itibariyle 274.575.935.-TL.dır.

./..

Bina ve dairelerimizimizin kayıtlı değerleri dökümü aşağıya çıkarılmıştır.

Merkez binası	36.385.998.-
İstanbul Bölge	481.500.-
Eskişehir Bölge	33.189.634.-
İzmir Bölge	192.600.-
Adana Bölge	327.181.-
Sivas Bölge	8.603.550.-
Diyarbakır Bölge	14.249.920.-
Bursa Bölge	4.386.160.-
Eğitim Merkezi binası	55.033.253.-
1 nolu lojman dairesi	41.437.408.-
2 nolu lojman dairesi	35.155.743.-
3 nolu lojman dairesi	45.132.988.-
TOPLAM.....	274.575.935.- TL.

5.3 Taşıt Araşları Hesabı

Merkez ve Bölge Temsilciliklerimiz hizmet otoları kayıtlı değerleri 160.487.472.-TL.dır.

5.4 Demirbaşlar Hesabı

Genel Merkezimiz, Bölge Temsilciliklerimiz ve Samsun Eğitim Merkezimiz hizmetinde kullanılmakta olan demirbaşlarımızın kayıtlı değeri 216.673.162.-TL.olup, dökümü aşağıya çıkarılmıştır.

Merkez demirbaşları	141.403.809.-
İstanbul Bölge Demirbaşları	13.568.467.-
Eskişehir " "	5.388.160.-
İzmir " "	5.583.793.-
Adana " "	8.112.068.-
Sivas " "	1.570.858.-
Samsun " "	544.093.-
Diyarbakır " "	11.639.893.-
Bursa " "	1.849.719.-
Erzurum " "	8.166.000.-
Eğitim Merkezi binası	16.847.222.-
2 nolu lojman dairesi	513.680.-
3 nolu lojman dairesi	1.485.400.-
TOPLAM.....	216.673.162.- TL.

Sabit Değerler Hesabı Dökümü

Yatırımlar Hesabı	100.000.-
Binalar Hesabı	274.575.935.-
Taşıt Araçları Hesabı	160.487.472.-
Demirbaşlar Hesabı	<u>216.673.162.-</u>

GENEL TOPLAM.. 651.836.569.- TL.

6- EMANETLER HESABI

Ocak/1990 ayı ödemelerinden yapılan kanuni tevkifatlar ile personel-sendika aidatları tutarı 117.388.295.-TL. olup, dökümü aşağıya çıkarılmıştır.

Gelir vergisi	49.252.973.-
Stopajlar	766.705.-
Damga vergisi	1.260.012.-
Sigorta primi	45.644.000.-
Sendika aidatı	3.778.260.-
Sav.San.Des.Fonu	38.335.-
Konut Edindirme Yardımı	5.195.000.-
Tasarrufu Teşvik Fonu	11.446.760.-
İcra Tevkifatı	<u>6.250.-</u>
TOPLAM.....	117.388.295.- TL.

7- FONLAR HESABI

Karşılıkları banka hesabımızda bloke edilmiş bulunan fonların 28.2.1990 tarihli bakiyesi 363.157.484.-TL.olup, dökümü aşağıya çıkarılmıştır.

Grev Yardımlaşma Fonu	28.248.603.-
Kooperatifçilik Fonu	1.050.100.-
Ulusal İht.Yardım Fonu	333.858.681.-
Deprem Yardım Fonu	<u>100.-</u>
	363.157.484.- TL.

8- BİLANÇO DEVİR HESABI

Gelir ve giderlerimizin aktarıldığı bu hesap grubunda 1.1.1990-28.2.1990 tarihleri arası mali işlemler neticesinde 680.048.725.-TL.gelire mukabil 796.676.886.-TL. harcama yapılmıştır. Aidat ödemelerindeki aksaklık sonucu 2 aylık süre içerisinde gelirlerimiz giderlerimizi karşılayamaz hale gelmiş ve özvarlıklarımızda 116.628.161.-TL.azalma meydana gelmiştir.

1.1.1990 - 28.2.1990 GELİR-GİDER DÖKÜMÜ

[illegible]

G E L İ R L E R İ M İ Z

1- ÜYELİK AİDATLARI

Ana gelir kaynağı üyelik aidatları ödemelerindeki aksaklık, 2 aylık sürede de devam edegelmiştir. Aidat ödemelerindeki aksaklık büyük ölçüde mali sıkıntı yarattığından Başkanlar Kurulumuzun bu konuda gerekli hassasiyeti göstereceği inancı ile Ocak-Şubat/1990 aylarında yapılan ödemeleri aşağıda bilgilerinize sunuyoruz.

<u>TEŞKİLATIN ADI</u>	<u>ÖDEDİĞİ</u>
TARIM-İŞ	.-
TÜRKİYE MADEN-İŞ	57.000.000.-
GENEL MADEN-İŞ	.-
PETROL-İŞ	.-
TEKGIDA-İŞ	90.000.000.-
ŞEKER-İŞ	27.562.000.-
TEKSİF	45.000.000.-
DERİ-İŞ	.-
AĞAÇ-İŞ	.-
SELÜLOZ-İŞ	.-
BASIN-İŞ	1.162.000.-
BASİSEN	22.515.000.-
BASS	2.000.000.-
ÇİMSE-İŞ	22.650.000.-
KRİSTAL-İŞ	.-
TÜRK METAL	39.375.000.-
DOKGEMİ-İŞ	.-
YOL-İŞ	30.000.000.-
TES-İŞ	223.125.000.-
TEZKOOP-İŞ	.-
KOOP-İŞ	.-
TÜMTİS	.-
DEMİRYOL-İŞ	.-
TÜRKİYE DENİZCİLER	3.825.000.-
HAVA-İŞ	3.064.875.-
LİKAT-İŞ	.-
HABER-İŞ	11.362.500.-
SAĞLIK-İŞ	10.650.000.-
TOLEYİS	.-
TÜRK HARB-İŞ	15.135.000.-
TGS	.-
BELEDİYE-İŞ	.-
TÜRK-SEN	.-
TOPLAM.....	604.427.375.- TL.

2- BANKA FAİZ GELİRLERİ

28.2.1990 tarihi itibariyle bankalardaki vadeli ve vadesiz mevduatımızgıyl içerisinde tahakkuk eden faiz miktarı 37.780.386.-TL.dir.

3- MAL VARLIĞI GELİRLERİ

TÜRK-İŞ pasajı ile galeri bölümünün kira geliri olarak 2 aylık süre içerisinde 14.734.747.-TL. gelir elde edilmiştir.

4- EĞİTİM GELİRLERİ

Samsun Eğitim Merkezimizde yapılan seminerlerde kursiyer giderlerine karşılık kursiyer katılım payı olarak 4.880.900.-TL. tahsilat yapılmıştır.

5- PROJE GELİRLERİ

Proje personelinin ücretleri ile idari giderleri karşılığı 17.975.317.-TL. tahsilat yapılmıştır.

6- DİĞER GELİRLER

Yukarıda belirtilen gelir kalemleri dışında kalan telefon konuşma ücreti, hurda malzeme satışı gibi muhtelif kalemler olarak 250.000.-TL.gelir elde edilmiştir.

GELİRLER DÖKÜMÜ

1- ÜYELİK AİDATLARI	604.427.375.-
2- BANKA FAİZ GELİRLERİ	37.780.386.-
3- MAL VARLIĞI GELİRLERİ	14.734.747.-
4- EĞİTİM GELİRLERİ	4.880.900.-
5- PROJE GELİRLERİ	17.975.317.-
6- DİĞER GELİRLER	<u>250.000.-</u>
GELİRLER GENEL TOPLAMI..	680.048.725.- TL.
	=====

G İ D E R L E R İ M İ Z

1- YÖNETİCİ ÜCRET, YOLLUK ve ÖDENEK GİDERLERİ

2 aylık sürede 15.Genel Kurul kararınca tesbit edilen miktarlar üzerinden Yönetim Kurulu ücretleri olarak 51.781.648.-TL.Yönetim,Denetim ve Disiplin Kurulu yollukları olarak (vasıta giderleri ve vergiler dahil) 12.475.070.-TL. ödeme yapılmıştır.

2- PERSONEL ÜCRET, YOLLUK ve ÖDENEK GİDERLERİ

2.1 Personel Ücret Giderleri

Merkez ve Bölge Temsilciliklerimizde görev yapan personele ücret ve sosyal yardım olarak yapılan ödemeler aşağıya çıkarılmıştır.

<u>Y E R İ</u>	<u>ÖDENEN MİKTAR</u>
Merkez Personeli	194.684.723.-
İstanbul Bölge Personeli	19.867.147.-
Eskişehir " "	11.002.085.-
İzmir " "	14.827.499.-
Adana " "	8.999.318.-
Sivas " "	9.591.630.-
Samsun " "	12.019.817.-
Diyarbakır " "	12.668.276.-
Bursa " "	8.704.811.-
Erzurum " "	7.242.313.-
Eğitim Merkezi Personeli	27.964.820.-
Proje personeli	11.624.575.-
TOPLAM.....	339.197.014.- TL.

2.2 Personel Yolluk Giderleri

Merkez ve Bölge Temsilcilikleri ve Samsun Eğitim Merkezi personeline yapılan yolluk ödemeleri,vasıta ücretleri ve vergiler dahil olmak üzere aşağıya çıkarılmıştır.

<u>Y E R İ</u>	<u>ÖDENEN MİKTAR</u>
Merkez Personeli Yollukları	24.511.789.-
İstanbul Bölge Personeli	975.278.-
Eskişehir " "	940.088.-
İzmir " "	1.932.354.-
Adana " "	1.103.471.-
Sivas " "	1.126.908.-
Samsun " "	1.267.018.-
Diyarbakır " "	2.125.757.-
Bursa " "	624.322.-
Erzurum " "	1.084.689.-
Eğitim Merkezi " "	1.275.506.-
TOPLAM.....	36.967.180.- TL.

2.3 Personel Tazminat ve Sosyal Yardım Giderleri

Personel T.İ.S.gereği ödenen doğum,ölüm,evlenme yardımları ile aynı yemek bedelleri olarak 12.616.433.-TL,görevden ayrılan 5 personele ihbar ve kıdem tazminatı olarak da 107.990.213.-TL. olmak üzere bu fasıldan yapılan ödeme toplamı 120.606.646.-TL.dır.

3- İDARİ GİDERLER

Genel Merkez,Bölge Temsilcilikleri ve Samsun Eğitim Merkezimizin haberleşme, kırtasiye,yayın,ulaşım,bina,toplantı,demirbaş tamir giderleri olarak yapılan harcamalar aşağıya çıkarılmıştır.

İdari Giderler Dökümü

Merkez Haberleşme giderleri	18.669.570.-
Merkez Kırtasiye,yayın giderleri	10.668.355.-
Merkez ulaşım giderleri	17.734.506.-
Merkez bina giderleri	49.132.602.-
Merkez toplantı,konuk giderleri	4.278.455.-
Merkez demirbaş tamir giderleri	10.937.200.-
Genel kurul giderleri	57.920.198.-
Diğer giderler	3.235.884.-
İstanbul Bölge idari giderleri	7.738.209.-
Eskişehir bölge idari giderleri	1.317.762.-
İzmir Bölge idari giderleri	3.185.519.-
Adana Bölge idari giderleri	1.233.750.-
Sivas Bölge idari giderleri	1.059.994.-
Samsun Bölge idari giderleri	1.460.486.-
Diyarbakır Bölge idari giderleri	1.096.915.-
Bursa Bölge idari giderleri	1.023.897.-
Erzurum Bölge idari giderleri	1.092.344.-
Eğitim Merkezi idari giderleri	3.399.522.-
Eğitim seminer giderleri	40.464.159.-

TOPLAM... 235.649.327.- TL.

GİDERLER DÖKÜMÜ

YÖNETİCİ ÜCRET GİDERLERİ	51.781.648.-
YÖNETİCİ YOLLUK GİDERLERİ	12.475.070.-
PERSONEL ÜCRET GİDERLERİ	339.197.014.-
PERSONEL YOLLUK GİDERLERİ	36.967.180.-
PERSONEL TAZMİNAT,SOS.YARD.GİDER.	120.606.646.-
MERKEZ İDARİ GİDERLERİ	172.576.770.-
BÖLGE TEM.İDARİ GİDERLERİ	19.208.877.-
EĞİTİM MERKEZİ İDARİ GİDERLERİ	3.399.522.-
EĞİTİM SEMİNER GİDERLERİ	40.464.159.-

TOPLAM..... 796.676.886.-TL.

T Ü R K - İ Ş
TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU
28.2.1990 Tarihli Muvakkat Mizanı

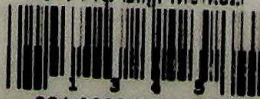
	B O R Ç	A L A C A K	BORÇ BAKİYESİ	ALACAK BAKİYESİ
10. KASA HESABI	1.565.255.670.-	1.555.907.861.-	9.347.809.-	.-
11. BANKALAR HESABI	2.422.649.647.-	1.196.232.591.-	1.226.417.056.-	.-
12. ÇEŞİTLİ ALACAKLAR HS.	174.527.235.-	29.418.750.-	145.108.485.-	.-
13. AVANSLAR HESABI	181.679.773.-	133.881.792.-	47.797.981	.-
14. PEŞİN ÖDENEN GİDERLER HS.	6.621.777.-	6.621.777.-	.-	.-
15. SABİT DEĞERLER HESABI	651.836.569.-	.-	651.836.569.-	.-
20. EMANETLER HESABI	292.914.497.-	410.302.792.-	.-	117.388.295.-
21. ÇEŞİTLİ BORÇLAR HESABI	138.482.303.-	138.482.303.-	.-	.-
30. FONLAR HESABI	45.000.000.-	408.157.484.-	.-	363.157.484.-
31. BİLANÇO DEVİR HESABI	.-	1.716.590.282.-	.-	1.716.590.282.-
40. GELİRLER HESABI	..300.000.-	680.348.725.-	.-	680.048.725.-
50. GİDERLER HESABI	804.147.597.-	7.470.711.-	796.676.886.-	.-
TOPLAM..... :	6.283.415.068.- =====	6.283.415.068.- =====	2.877.184.786.- =====	2.877.184.786.- =====

(11)

TÜRK-İŞ
TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU
28.2.1990 TARİHLİ BLANÇOSU

A K T İ F		P A S İ F	
KASA HESABI	9.347.809.-	EMANETLER HESABI	117.388.295.-
BANKALAR HESABI	1.226.417.056.-	FONLAR HESABI	363.157.484.-
ÇEŞİTLİ ALA.HESABI	145.108.485.-	B.DEVİR HESABI	1.599.962.121.-
AVANSLAR HESABI	47.797.981.-		
SABİT DEĞERLER	651.836.569.-		
TOPLAM.....	2.080.507.900.-	TOPLAM.....	2.080.507.900.-

TÜRKİŞ Bilgi Merkezi

331.8806 BAŞ 1990